

Visstandbeheerplan Reeuwijkse Plassen 2017 t/m 2026

JANUARI 2017

Voorwoord

Voor u ligt het Visstand Beheer Plan Reeuwijkse plassen 2017-2026.

Het voorgaande plan over de periode 2004-2014 was zijn looptijd voorbij. Echter de actualiteit van de inhoud was zodanig, dat de meest betrokkenen in en rond de visserij in Reeuwijk gezamenlijk besloten tot een update van het bestaande plan. En zo geschiedde. De meest betrokkenen bij het eerste plan, te weten de groep van beroepsvissers, de Visserijpool, de Coöperatie van Vissers De Schakel en de gemeente Bodegraven-Reeuwijk, hebben zorg gedragen voor het nieuwe concept. Dit is besproken met de organisaties van eigenaren in het gebied, alsook de Sportvisserij. Ook overheidsinstanties zoals het Hoogheemraadschap van Rijnland zijn in het concept gekend. Hoewel het voornemen is dit plan voor een tiental jaren aan te houden, moeten we niet uitsluiten dat aanvullingen en wijzigingen gewenst zijn. Naast de meer eigen technische en organisatorische veranderingen in de visserij vinden er ook in de maatschappelijke ontwikkelingen rond de visserij een veel grotere en snellere wijziging plaats. Eén keer in de drie jaar de balans opmaken in een passend nieuw verband is het voornemen!

Wat is nu eigenlijk de betekenis van zo'n plan en waar ligt de basis, kan men zich afvragen. Merkwaardig is dat het een grote waardering en invloed heeft, maar geen duidelijke planfiguur is in de Nederlandse wetgeving., Wel heeft het bij diverse aspecten van handelen voor de vissers en zorg van de overheid grote betekenis voor de belangen van veel zaken. Denk aan het directe verband met een goede visstand, de zorg voor natuur en landschap, de kwaliteiten van water en oevers, de recreatie, etc. etc. Naar mijn mening is het een stevig afsprakenkader waar de vele instanties bij hun werk niet zonder kunnen!

Het bijzondere is ook dat zowel het vorige goede plan als het huidige door de direct betrokkenen is opgebouwd.

Voor de inzet van een ieder die meegewerkt heeft het plan op te stellen, wil ik hier ook mijn dank uitspreken. Ik maak een uitzondering om enkelen daar uit te lichten, zonder de anderen te kort te doen. Ik denk hierbij aan de vissers van de Visserijpool, aangestuurd door Hans van der Laan. En de mensen van De Schakel, vertegenwoordigd door Wijnand van Rees en Joop Eerland. Echter drie mensen uit de wereld in Reeuwijk waren onontbeerlijk om het plan evenwichtig in elkaar te zetten in een vaak spanningsvolle situatie Dat waren Marijke van Riel vanuit de Visserijpool, Joop Eerland vanuit De Schakel en Eke Vos namens de gemeente.

Met genoegen bieden de genoemden het Visstandbeheerplan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk aan. Ook middels de overhandiging aan de zeer stimulerende wethouder-portefeuillehouder Dirk Jan Knol.

Wat zit er een kennis en een liefde voor het gebied, voor het water en voor het beheerst en duurzaam vissen in jullie gemeente!

Met dank aan allen,

Jan Laan

Voorzitter Visserij Overleg Reeuwijk*

* In januari 2015 is de heer Jan Laan door wethouder Dirk Jan Knol verzocht de samenwerking tussen de vissers in een overlegverband te stroomlijnen. Gestart is met het opzetten van een actueel Visstandbeheerplan

Samenvatting

Het Visstandbeheerplan (VBP) Reeuwijkse Plassen 2017-2026 is opgesteld door de bij de visserij op de Reeuwijkse Plassen betrokken partijen. Er zijn afspraken gemaakt en vastgelegd over het beheer van de visstand in de Reeuwijkse Plassen.

Met dit VBP wordt hun visie gepresenteerd voor het visstandbeheer en het visserijgebruik. Hierbij is zoveel mogelijk rekening gehouden met bestaand relevant beleid en de daarin aan de Reeuwijkse Plassen toegekende functies en de wensen van andere gebruikers van de Reeuwijkse Plassen.

De volgende doelstellingen voor het visstandbeheer worden in dit VBP nagestreefd:

1. Het verkrijgen van een duurzame en voor de Reeuwijkse Plassen kenmerkende visstand.
2. Het behouden en waar mogelijk verbeteren van een doelmatige visserij.
3. Controle op de visvangst.
4. Het op de juiste wijze beheren van de opmars van exoten.
5. Het aangeven van mogelijkheden voor het voeren van een verantwoord en eenduidig visstandbeheer in de Reeuwijkse Plassen.

De Reeuwijkse Plassen vormen een belangrijk onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland (voorheen EHS).

Het beleid van de waterbeheerder, het Hoogheemraadschap van Rijnland, richt zich ten aanzien van het Reeuwijkse Plassengebied vooral op de uitvoering van de Europese Kaderrichtlijn Water.

Het plangebied van dit VBP beslaat de 13 Reeuwijkse Plassen, de Breevaart en de verbindingsloten tussen de plassen. Van de 13 plassen zijn 12 ontstaan als gevolg van veenontgravingen. Deze plassen worden in het VBP veenplassen genoemd en zijn meest ondiep, voedselrijk en troebel. Water wordt ingelaten via de Breevaart. De plas Broekvelden/Vettenbroek is een diepe, heldere plas, die is ontstaan door zandwinning. De verbindingsloten vormen, samen met de poldersloten, de belangrijkste paai- en opgroeigebieden in het plassengebied.

Voor de Reeuwijkse Plassen wordt gestreefd naar een gradatie in viswatertypen en visstand. Voor de plassen Ravensberg, Elfhoeven, Groot Vogelenzang, 's-Gravenbroek en de Breevaart wordt een blankvoorn-brasem ondiep viswatertype nagestreefd, deze wateren zijn overwegend troebel.

Voor de plassen Klein Vogelenzang, De Sloene, Gravekoop, Klein Elfhoeven, Vrijhoef, Nieuwenbroek, Kalverbroek en Roggebroek wordt een helder watersysteem en begroeiing met veel ondergedoken waterplanten nagestreefd. De bijbehorende visstand is het snoek-blankvoorn ondiep viswatertype. Dit geldt ook voor de verbindingsloten tussen de plassen. De plas Broekvelden/Vettenbroek blijft zeer helder en behoort tot het baars-blankvoorn diep viswatertype.

Voor de beroepvisserij wordt gestreefd naar een goed bestand aan aal en snoekbaars, zodat ook op lange termijn een duurzame visserij mogelijk is. Voor de sportvisserij wordt gestreefd naar een goede bereik- en bevisbaarheid van de openbare oevers in het plassengebied. Met name voor de karper- en recreatievisser, maar ook voor de mindervalide visser, dienen goede sportvisserijmogelijkheden voorhanden te zijn. Er wordt gestreefd naar één sportvisserijvergunning (in plaats van de VISpas en de vergunning van de Visserijpool) voor het voor de sportvisserij uitgegeven gebied.

Als belangrijkste knelpunten kunnen worden genoemd de onvoldoende waterkwaliteit van de veenplassen, het areaal aan paai- en opgroeigebieden en riet- en lisdoddevelden, de aal- en snoekbaarsstand en de bevisbaarheid van de plassen voor de sportvisserij. Voor al deze en meer knelpunten worden maatregelen en aanbevelingen voorgesteld.

Door een verbetering van de waterkwaliteit zal het areaal aan paai- en opgroeigebieden en riet- en lisdoddevelden waarschijnlijk vergroot worden.

Als aanvullende maatregelen voor het herstel van paai- en opgroeigebieden en riet- en lisdoddevelden is inmiddels 12 km natuurvriendelijke oevers aangelegd en wordt eind 2016 de procedure

voor het instellen van een fluctuerend waterpeil gestart. Om de aal- en snoekbaarsstand te verbeteren zullen de samenwerkende vissers een aantal beschermende maatregelen nemen. Voor aal wordt een verhoogde minimummaat van 35 cm (wettelijk 28 cm) aangehouden. Om snoekbaars meerdere jaren aan de paai te laten deelnemen, wordt een minimale gestrekte maaswijdte van 130 mm voor snoekbaarsnetten ingevoerd.

De sportvisserij zal een vismaat en aantallen moeten hanteren, die in de vergunning zijn genoemd. De verbetering van de bevisbaarheid van de plassen voor de sportvisserij blijft een belangrijk aandachtspunt. Tevens wordt voorgesteld te onderzoeken of het uitzetten van karper gewenst is.

Het is van groot belang dat een eenduidig visstandsbeheer op de Reeuwijkse Plassen gevoerd gaat worden. Een overkoepelende organisatie waarin alle visrechthebbenden vertegenwoordigd zijn, aangevuld met de gemeente en eventueel waterbeheerders en andere belanghebbende partijen, is hiervoor noodzakelijk.

Reeuwijk, 23 januari 2017

De opstellers:

Namens de Visserijpool:

Hans van der Laan,
voorzitter

Namens De Coöperatie van vissers De Schakel:

Wijnand van Rees,
voorzitter

Inhoudsopgave

1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Doelstelling	6
1.3 Leeswijzer	6
2 Plangebied: de Reeuwijkse Plassen	6
2.1 Het plangebied	7
2.2 Algemene karakteristieken	7
2.3 Waterhuishouding en -kwaliteit	8
2.4 Beleids- en planologisch kader	10
3 Huidige Situatie	18
3.1 Viswater	18
3.2 Visstand	21
3.3 Visserij	23
3.4 Visrechten	26
4 Gewenste situatie van viswater, visserij en visrechten	27
4.1 Streefbeeld voor het jaar 2026	27
4.2 Viswater	27
4.3 Visstand	29
4.4 Visserij	30
4.5 Visrechten	31
5 Knelpunten en bedreigingen	32
5.1 Viswater	32
5.2 Visstand	34
5.3 Visserij	36
5.4 Visrechten	37
6 Aanbevelingen	38
6.1 Viswater	38
6.2 Visstand en beheer	43
6.3 Visrechten	46
6.4 Overige aanbevelingen	47
7 Uitvoeringsprogramma	49
7.1 Actiepunten	49
7.2 Hoe nu verder?	50
Bijlage 1 Visvergunningen Visserijpool Reeuwijkse Plassen	51
Bijlage 2 Bepalingen behorend bij de machtiging van De Schakel aan Sportvisserij ZW Nederland	52

Bijlage 3	Afspraken duurzame visserij voor de leden van de Coöperatie van vissers De Schakel	54
Bijlage 4	Overzicht afspraken duurzame visserij van de zelfstandige beroepsvissers, leden van Vereniging Het Keernet en leden van Coöperatie van vissers De Schakel	57
Bijlage 5	Kaderrichtlijnwater-oordelen (2015).....	59
Bijlage 6	Illustraties en tabellen.....	64

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De Reeuwijkse Plassen zijn van grote regionale betekenis voor de sport- en beroepsvisserij. Op grond van de Visserijwet 1963 zijn de visrechthebbenden verantwoordelijk voor het visstandbeheer in de zoete wateren. De visrechthebbende is de eigenaar van de grond onder water of, in het geval het visrecht is verhuurd, de huurder van het visrecht. De visrechthebbende is op basis van de wet gerechtigd om te vissen, vis uit te zetten en regels te stellen in vergunningen.

Visstandbeheer kan worden gedefinieerd als "het optimaliseren van de visstand door middel van activiteiten en maatregelen, daarbij rekening houdend met de ecologische mogelijkheden van het water en de wensen vanuit de visserij".

Om het belang van gezond viswater, een goede visstand en goede mogelijkheden voor sport- en beroepsvisserij in de Reeuwijkse Plassen zichtbaar te maken, is op basis van het "Visstandbeheerplan Reeuwijkse Plassen 2004-2014" een nieuw visstandbeheerplan (VBP) opgesteld over de jaren 2017-2026.

1.2 Doelstelling

De volgende doelstellingen voor het visstandbeheer worden in dit VBP nagestreefd:

1. Het verkrijgen en/of handhaven van een duurzame en voor de Reeuwijkse Plassen kenmerkende visstand.
2. Het behouden en waar mogelijk verbeteren van een doelmatige visserij.
3. Controle op de visvangst, administratief en/of fysiek.
4. Het op de juiste wijze beheren van de opmars van exoten.
5. Het aangeven van mogelijkheden voor het voeren van een verantwoord en eenduidig visstandbeheer in de Reeuwijkse Plassen.

De looptijd van dit visstandbeheerplan is de periode 2017 tot 2026.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de karakteristieken van het plangebied met het daarop gerichte rijks-, provinciaal en lokaal beleid.

Hoofdstuk 3 geeft de huidige situatie weer met historische gegevens en informatie over de visstand en de waterflora. De verschillende vormen van visserij worden toegelicht.

Hoofdstuk 4 geeft het streefbeeld voor de visstand, het viswater en de visserij voor het jaar 2026.

Hoofdstuk 5 gaat met name in op knelpunten en bedreigingen vanuit het milieu, beheer en onderhoud en gebruik.

Hoofdstuk 6 benoemt aanbevelingen ten aanzien van de gesignaleerde knelpunten om het viswater en de visstand te verbeteren en de visserij te behouden.

Hoofdstuk 7 is een concreet uitvoeringsprogramma, in actiepunten zijn de aanbevelingen uit hoofdstuk 6 opgenomen.

De bijlagen bevatten nadere informatie.

In bijlage 3 staan nadere afspraken voor de leden van Coöperatie van vissers De Schakel.

Bijlage 4 biedt een overzicht van de afspraken in het kader van de duurzame visserij van de zelfstandige beroepsvissers, leden van Vereniging Het Keernet en leden van Coöperatie van vissers De Schakel.

2. Plangebied: de Reeuwijkse Plassen

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van het plangebied, de Reeuwijkse Plassen. Aan de orde komen de algemene karakteristieken van het gebied en de waterkwaliteit en -kwantiteit. Verder zijn ook beleid en ontwikkelingen, die relevant zijn voor het visstandbeheer en de visserij op de Reeuwijkse Plassen, opgenomen.

2.1 Het plangebied

Het plangebied voor dit VBP zijn de Reeuwijkse Plassen (zie figuur 2.1), de verbindingsslotsen tussen de plassen en de Breevaart. De sloten van de aanliggende polders worden in dit plan niet besproken.

Het plangebied bestaat uit de dertien plassen:

Broekvelden/Vettenbroek

De Sloene

Ravensberg

Klein Vogelenzang

Groot Vogelenzang

's-Gravenbroek

Gravekoop

Elfhoeven

Klein Elfhoeven

Vrijhoef

Nieuwenbroek

Kalverbroek

Roggebroek

Figuur 2.1 Plangebied

2.2 Algemene karakteristieken

De Reeuwijkse Plassen zijn gelegen in de provincie Zuid-Holland, even ten noordoosten van Gouda. De plassen maken deel uit van de polder Reeuwijk en vormen een systeem van dertien meest ondiepe, onderling met elkaar verbonden plassen (met uitzondering van de plas Broekvelden/Vettenbroek). Het totale wateroppervlak van de veenplassen is ongeveer 700 hectare. Dat van Broekvelden/Vettenbroek is ongeveer 200 ha.

Afbeelding 2.1 Sferbeeld van de Reeuwijkse Plassen

De plas Broekvelden/Vettenbroek is in de jaren zeventig van de vorige eeuw ontstaan als gevolg van het winnen van zand uit de ondergrond o.a. ten behoeve van de uitbreiding van de A12. In de jaren negentig heeft een verdieping plaatsgevonden ten behoeve van de aanleg van de N11 naar Leiden. De overige Reeuwijkse Plassen zijn ontstaan als gevolg van menselijk ingrijpen in het veengebied. Vanaf de tiende tot de vijftiende eeuw werd het veengebied door het graven van ontwateringsloten ontgonnen tot een landbouwgebied.

Later, vooral in de zeventiende en achttiende eeuw, werden door grootschalige turfwinning de laagtes gevormd die later de Reeuwijkse Plassen zouden worden genoemd. In de loop van de negentiende eeuw zijn verschillende van de ontstane plassen drooggemalen. De droogmakerijen bleken echter slechte landbouwgrond. Door de sterke kwel was regulering van de waterhuishouding erg duur. Als gevolg daarvan werd in 1930 besloten om de drooglegging van de plassen te staken, waarna de Reeuwijkse Plassen in haar huidige vorm ontstonden

De plassen zijn grotendeels wateren met een geringe diepte (zie tabel 2.1). De gemiddelde diepte varieert tussen de 0,9 en 2,2 meter, met als diepste plekken maximaal rond de 7 meter in Elfhoeven en rond de 3 meter in De Sloene. Uitzondering hierop is de geïsoleerde plas Broekvelden/Vettenbroek. Deze plas is ontstaan uit de eerder genoemde zandwinnings en is als gevolg daarvan aanzienlijk dieper, plaatselijk tussen de 30,5 tot 50 meter diep. Deze plas heeft een zandbodem, de andere plassen hebben grotendeels een veenbodem.

Tabel 2.1 Oppervlakte en dieptes van de Reeuwijkse Plassen en de Breevaart

Plassen	Oppervlakte in hectare	Maximale diepte in meter	Gemiddelde diepte in meter
Broekvelden/Vettenbroek	188	30,5	-
Ravensberg	111	5,1	2,1
Klein Vogelenzang	16	2,5	1,3
Groot Vogelenzang	18	2,5	1,1
's-Gravenbroek	105	2,8	2,1
Gravekoop	86	2,7	1,7
Elfhoeven	109	7,0	2,0
Klein Elfhoeven	25	1,7	0,9
Vrijhoef	63	2,5	1,8
Nieuwenbroek	104	2,4	1,8
Kalverbroek/Roggebroek	71	2,2	1,5
De Sloene	6	3,5	2,3
Breevaart	-	1,5	1,0

De Breevaart is een in de Middeleeuwen handmatig gegraven watergang die, vóór de aanleg van rijksweg A12, van de Hollandse IJssel in Gouda via Reeuwijk-Brug tot bijna aan de Oude Rijn in Bodegraven liep. De vaart is van groot belang voor de waterhuishouding, maar werd tot in de jaren vijftig van de vorige eeuw ook intensief gebruikt voor transport over water (gemeente Reeuwijk, 2002).

Momenteel is er een minimale verbinding met Bodegraven en de verbinding naar en met Gouda wordt bemoeilijkt door een sluis. Migratie van vis is niet of nauwelijks mogelijk.

2.3 Waterhuishouding en –kwaliteit

De Reeuwijkse Plassen liggen binnen het beheergebied van de waterstaatkundige eenheid Rijnland. Het Hoogheemraadschap van Rijnland heeft als taak de zorg voor zowel de waterkwaliteit als de waterkwantiteit. De dijk langs de Enkele Wiericke is in beheer bij Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Waterhuishouding

De plas Broekvelden/Vettenbroek staat niet in verbinding met de andere plassen en er is geen in- en uitlaat van water uit de plas. De plas vormt een aparte waterstaatkundige eenheid en heeft een natuurlijk fluctuerend peil van -2,30 tot -2,75 meter NAP.

Alle andere plassen zijn onderling met elkaar verbonden. De waterbeheerder, het Hoogheemraadschap van Rijnland, verzorgt het peilbeheer van het gebied en handhaaft een waterpeil van -2,20 meter NAP in de plassen en de omringende polder. Eind 2016 wordt door Rijnland de procedure voor het instellen van een fluctuerend waterpeil in werking gesteld.

In 2002 is de Kaderrichtlijn Water (KRW) van kracht geworden, een Europese richtlijn, om uiterlijk in 2027 de ecologische en chemische kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater in Europa op goed niveau te krijgen en te houden. De KRW maakt de waterbeheerder verantwoordelijk voor het behalen van doelen om tot een goede visstand te komen. De visstand is namelijk een resultante van de waterkwaliteit, de inrichting en het beheer van de wateren en visserij.

De in- en uitlaat van water in het plassengebied gebeurt via de Breevaart. Het ingelaten water is afkomstig uit de Hollandse IJssel, aangevuld met overtollig polderwater. De afvoer van water vindt plaats via de Breevaart naar de Hollandse IJssel.

Waterkwaliteit

Veenplassen

De Reeuwijkse plassen zijn een verzameling hydrologisch gekoppelde veenplassen. De veenplassen zijn door het Hoogheemraadschap van Rijnland aangewezen als waterlichaam met het watertype M27 (Matig grote ondiepe laagveenplassen).

Het water in de veenplassen is voedselrijk, waardoor er een overmatige algenbloei plaatsvindt. Het water is hierdoor dusdanig troebel, dat er geen licht bij de bodem kan komen. Ondergedoken waterplanten kunnen daardoor niet groeien. De visstand is redelijk eenzijdig. Er komen voornamelijk brasems en snoekbaarzen voor. Plantminnende soorten (zoals ruisvoorn) zijn zeldzaam.

Het doorzicht in de plassen is zeer laag. Meer dan 30 centimeter wordt zelden behaald. Doorzicht wordt voornamelijk bepaald door het chlorofyl (de levende algen), humuszuren en zwevende stof (organische en anorganische deeltjes). In de Reeuwijk plassen zullen de algen een belangrijke oorzaak zijn.

Waterplanten scoren ontoereikend op de maatlat van de Kader Richtlijn Water (KRW)¹. In het gehele plassengebied zijn nauwelijks ondergedoken waterplanten aangetroffen. Op enkele redelijk beschutte plaatsen zijn drijfplanten (gele plomp en witte waterlelie) aangetroffen.

De waterplanten scoren niet "slecht" omdat er langs de oevers emerse waterplanten, planten die zijn aangepast aan een tijdelijk of continu bestaan geheel of grotendeels onder water (riet, verschillende soorten zegge's en lisdodde) groeien.

In de periode 2012-2014 is ongeveer 12 km natuurvriendelijke oever aangelegd. De planten op de droge oever ontwikkelen zich goed. In de smalle (1 à 5 meter brede) ondiepe zône zijn tijdens de monitoring in 2015 ondergedoken waterplanten aangetroffen. Uitbreiding naar diepere delen is niet geconstateerd.

Broekvelden/Vettenbroek

Broekvelden/Vettenbroek is een diepe zandwinplas. De plas is door het hoogheemraadschap aangewezen als waterlichaam met het watertype M20 (Matig grote diepe gebufferde meren).

Het is één van de helderste plassen van Rijnland. Ondanks dat wordt het KRW-doel niet gehaald. De vermestende stoffen zoals totaal-fosfor en totaal-stikstof voldoen aan de KRW-doelen.

Er groeien ondergedoken waterplanten, maar zij scoren "matig" op de KRW maatlat. Om goed te scoren moeten de bedekkingen en de maximale diepte waarop waterplanten zijn aangetroffen omhoog. Ondanks dat de algengroei gering is, komen toch af en toe algendrijflagen voor.

Er zit voor een diepe zandwinplas weinig vis.

¹ Een overzicht van de KRW-oordelen (situatie in 2015) is opgenomen in Bijlage 5.

2.4 Beleids- en planologisch kader

De overheid beschrijft het watersysteem als een samenhangend geheel van oever, waterbodem en water en de verschillende functies van het systeem (de zogenaamde geldende belangen). Door het integraal beheren van de watersystemen wordt in diverse plannen van verschillende overheden meer en meer rekening gehouden met de vele functies van het water. Tevens krijgen de belangen van natuur en milieu steeds meer aandacht. Met andere woorden, ook de vis en visstand welke deel uitmaken van de natuur, worden daarom in steeds meer plannen opgenomen. Het is voor de visstandbeheerder en visrechthebbende dan ook belangrijk om van deze ontwikkelingen op de hoogte te zijn én te blijven. Daarbij is voor een gedegen en gestructureerd visstandbeheer, vanwege de vele raakvlakken met bijvoorbeeld waterbeheer, milieubeheer, ruimtelijke ordening en natuurbeheer, afstemming met andere beleidsterreinen noodzakelijk.

Hieronder worden kort de plannen op landelijk, provinciaal en regionaal niveau besproken voor zover relevant voor het te voeren visstandbeheer en visserijgebruik in de Reeuwijkse Plassen.

Rijksbeleid: Algemeen

Sinds 2012 hebben de decentrale overheden een steviger vinger in de pap gekregen, terwijl de invloed van het Rijk is ingeperkt. In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) die dat jaar verscheen, heeft de minister van Infrastructuur en Milieu (IenM) vastgelegd, dat het rijksbeleid zich nog voornamelijk richt op de economisch sterke regio's. De ruimtelijke inrichting van de rest van Nederland is sindsdien vooral een verantwoordelijkheid van gemeenten, provincies en waterschappen. Zij gaan daarbij zowel over het ruimtelijk beleid en de uitvoering daarvan als de bekostiging.

Voor het Reeuwijkse Plassengebied van belang zijnde nationale doelen zijn:

- het verbeteren van de milieukwaliteit (lucht, bodem en water) en de bescherming tegen geluidsoverlast en externe veiligheidsrisico's;
- ruimte voor waterveiligheid, een duurzame zoetwatervoorziening en kaders voor klimaatbestendige stedelijke (her)ontwikkeling;
- ruimte voor het behoud en de versterking van (inter)nationale unieke cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten;
- ruimte voor een nationaal netwerk van natuur voor het overleven en ontwikkelen van flora- en faunasoorten (Natura 2000, Natuur Netwerk Nederland²).

Het rijksbeleid voor de ruimtelijke inrichting zal op termijn nog verder worden aangepast. Naar verwachting zal in 2018 de Omgevingswet in werking treden. De Omgevingswet komt uiteindelijk in de plaats van 24 wetten, waaronder de Wet ruimtelijke ordening (Wro), de Wet milieubeheer en de Waterwet. Hiermee vereenvoudigt en bundelt de Omgevingswet regels op het gebied van het omgevingsrecht, belangrijk voor de inrichting van de fysieke leefomgeving, en neemt hij de schotten tussen de (sectorale) wetten weg.

Het wetsvoorstel Omgevingswet is in juni 2015 goedgekeurd door de Tweede Kamer en op 10 augustus 2015 naar de Eerste Kamer gestuurd. Rijkswaterstaat zal een coördinerende rol krijgen bij de invoering van de Omgevingswet bij gemeenten, provincies en waterschappen. Dit is afgesproken in een bestuursakkoord, dat de minister van IenM hierover heeft gesloten met het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen.

De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (afgekort Wabo) is op 1 oktober 2010 ingevoerd. De Wabo integreert een groot aantal (circa 25) vergunningen, ontheffingen en meldingen (verder te noemen toestemmingen) tot één omgevingsvergunning. De samenvoeging leidt tot een omvangrijke vermindering van het aantal toestemmingen en een daarmee overeenkomende vermindering van administratieve lasten. Als gevolg van de Wabo zijn vele wetten die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving (op het terrein van milieu, wonen, ruimtelijke ordening, natuurbescherming

² Voorheen EHS.

enz.) aangepast. De belangrijkste uitvoeringsregelingen van de Wabo zijn het Besluit omgevingsrecht (Bor) en de Ministeriële regeling omgevingsrecht (Mor).

Naast deze vorm van integraal waterbeheer moet het huidige visstandbeheer in toenemende mate rekening houden met ecologische normen, die in het beleid een belangrijke plaats innemen.

De verenigde vissers zien het belang in van integraal en planmatig visstandbeheer, daarom is het voorliggende plan opgesteld en wordt gestreefd naar het instellen van een gestructureerd overleg over visstandbeheer met andere beheerders in het gebied.

Voor nadere en actuele informatie is de website van Rijkswaterstaat te raadplegen:
www.rijkswaterstaat.nl/water/wetten-regels-en-vergunningen/natuur-en-milieuwetten/kaderrichtlijn-water/index.aspx

Rijksbeleid: Gebiedsgericht

In de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening (2007-2020) worden de Reeuwijkse Plassen en omgeving in het ontwikkelingsbeeld water aangeduid als een gebied uit de natte as, waar natuur en recreatie verder ontwikkeld dienen te worden (zie kader). Door de vele functies die deze wateren omvatten, is integrale samenwerking nodig voor een goed beheer.

De Natte As

De Natte As is voor het eerst aan de orde gekomen in de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening en later in de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra (VINEX). De Natte As is een min of meer aaneengesloten strook van belangrijke watergebieden in Nederland. Inmiddels opgenomen in het NatuurNetwerk Nederland (NNN), de opvolger van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De Reeuwijkse Plassen zullen worden verbonden met natte gebieden zoals de Nieuwkoopse Plassen door middel van het vergroten van eenheden (natte) natuur. Voor de migratie van vissoorten zal dit nauwelijks tot geen gevolgen hebben.

Daarnaast is voor het ecologisch functioneren van deze wateren op de lange termijn de aanleg van milieuvriendelijke oevers, een visstandbeheer dat evenwicht schept tussen prooivis en roofvis én paai- en trekmogelijkheden vergroot, van belang. In het licht van de Kaderrichtlijn Water zijn door het Hoogheemraadschap van Rijnland al veel natuurvriendelijke oevers aangelegd.

Het landelijk beleid op het gebied van openluchtrecreatie richt zich op het ontwikkelen en behouden van voldoende recreatiemogelijkheden. De Reeuwijkse Plassen maken onderdeel uit van het Hollands-Utrechts Plassengebied. Hier is aandacht voor "op het water gerichte vormen van dagrecreatie, mogelijkheden voor oeverrecreatie en voor kleine watersport met open zeilboten en toervaart met kleinere motorboten".

Provinciaal beleid

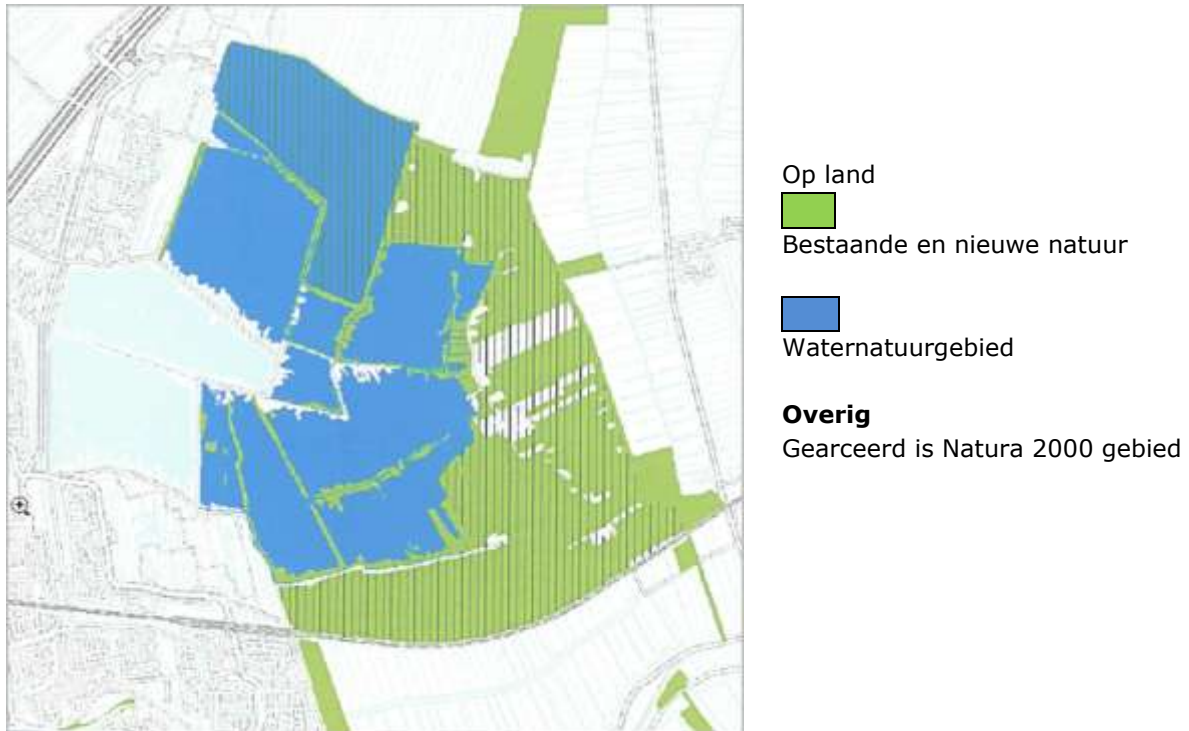
De provincie heeft de taak om op (boven)regionaal niveau te sturen op de inrichting en de ruimtelijke kwaliteit van verschillende functies over de schaarse ruimte in Zuid-Holland. Hiermee werkt zij aan een aantrekkelijke leefomgeving en goede internationale concurrentiepositie. Om dit te borgen heeft de provincie de Structuurvisie Ruimte en Mobiliteit en Verordening Ruimte in juli 2014 vastgesteld.

De Visie Ruimte en Mobiliteit biedt geen vastomlijnd ruimtelijk eindbeeld, maar wel een perspectief voor de gewenste ontwikkeling van Zuid-Holland als geheel. De visie geeft zekerheid over een mobiliteitsnetwerk dat op orde is en de reiziger en de vervoerder keuzevrijheid biedt, en bevat voldoende flexibiliteit om in de ruimtelijke ontwikkeling te kunnen reageren op maatschappelijke initiatieven. Dat geeft houvast voor andere ruimtelijke plannen en voor investeringen in ruimte en netwerk. Het geeft ook duidelijkheid over de randvoorwaarden die de provincie daaraan stelt.

Vier rode draden geven richting aan de gewenste ontwikkeling en het handelen van de provincie:

1. beter benutten en opwaarderen van wat er is;
2. vergroten van de agglomeratiekracht;
3. verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit;
4. bevorderen van de transitie naar een water- en energie-efficiënte samenleving.

In het vigerende Streekplan Zuid-Holland Oost (prov. Zuid-Holland, 1994) wordt het Reeuwijkse Plassen gebied aangeduid als landelijk gebied en als kerngebied natuur en landschap. De Reeuwijkse Plassen vormen een belangrijk onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Zij zijn aangeduid als een natuurgebied met een zeer hoge aquatische waarde.

Figuur 2.2 Plankaart Natuur Netwerk Nederland

De recreatieve ontwikkeling van het Reeuwijkse Plassengebied dient zodanig gezoneerd te worden, dat er een goed evenwicht is met de bescherming van de natuurwaarden. In de laatste Partiële Herziening van het streekplan Zuid-Holland Oost (prov. Zuid-Holland, 2006) doen zich geen veranderingen voor in het beleid ten aanzien van de Reeuwijkse Plassen.

De Beleidsvisie Duurzaamheid en Milieu 2013-2017 (voorheen het Milieubeleidsplan) is een wettelijk verplicht instrument waarin de provinciale visie, ambitie en taken zijn vastgelegd. Deze visie vormt ook het kader voor de uitvoering van de provinciale milieutaken door de regionale uitvoeringsdiensten (zoals het ODMH, de Omgevingsdienst Midden-Holland). Hoofddoel is om van Zuid-Holland een duurzame, concurrerende en leefbare Europese economische topregio te maken. Ook milieu- en duurzaamheidsbeleid dragen daaraan bij. De ambities voor de lange termijn zijn een fysieke leefomgeving met schone lucht, schoon water en een schone bodem, zonder geluidsoverlast en een Zuid-Holland dat veilig is in de omgang met gevaarlijke stoffen.

Het regionaal waterplan 2016-2021 bepaalt het waterbeleid. Het gaat daarbij om waterveiligheid, waterkwantiteit, waterkwaliteit en een robuust en veerkrachtig watersysteem. Water raakt veel beleidsterreinen. Daarom staat het waterplan niet op zichzelf. Het waterbeleid is opgenomen in de volgende vastgestelde beleidsdocumenten:

- Het waterbeleid met een ruimtelijke component staat in de Visie Ruimte en Mobiliteit.
- Het beleid voor waterkwaliteit is opgenomen in de Voortgangsnota Europese Kaderrichtlijn Water 2016-2021.

Het in 2010 ondertekende Veenweide Convenant Gouwe Wiericke is een samenwerkingsverband tussen de Provincie Zuid-Holland, de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Vlist, Waddinxveen en Boskoop en de waterschappen Hoogheemraadschap van Rijnland en Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden om de problemen rondom het veenweidegebied gelegen tussen Hollandse IJssel, de Meije en de Gouwe integraal aan te pakken. Het gebied Gouwe Wiericke is een gevarieerd veenweidelandschap met belangrijke landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden zoals het fort Wierickerschans als onderdeel van de Hollandse Waterlinie.

Doel van het programma Veenweideconvenant:

- een klimaatbestendige inrichting van het gebied, gebaseerd op een duurzame waterhuishouding en een robuust watersysteem;
- een robuuste en duurzame natuur, gebaseerd op het versterken van kwaliteit en omvang van de bestaande natuurwaarden in het veenweidegebied;
- een duurzame en economisch levensvatbare landbouw, gebaseerd op de (melk)veehouderij en het beheer van landschap en natuur;
- behoud en ontwikkeling van het waardevolle cultuurlandschap en de cultuurhistorische waarden;
- ontwikkeling van recreatie en daarmee versterking van het economisch draagvlak in Gouwe Wiericke en de leefbaarheid van de Randstad.

Door samenwerking en integrale aanpak van de doelen wordt het mogelijk om meerwaarde te creëren. De doelen worden onder andere vertaald in concrete projecten.

Vanuit de Nota Ruimte worden diverse projecten gefinancierd om de veenweide problematiek aan te pakken. Het gaat in deze met name om projecten die bijdragen aan het duurzaam in stand houden van het bodemsysteem en de waterhuishouding. Het budget hiervoor wordt beschikbaar gesteld door Gedeputeerde Staten. De uitvoering van de projecten wordt gerealiseerd door gemeenten en waterschappen.

Regionaal beleid

De Reeuwijkse Plassen liggen binnen het beheergebied van de waterstaatkundige eenheid Rijnland. Het Hoogheemraadschap van Rijnland heeft als taak de zorg voor zowel de waterkwaliteit als de waterkwantiteit. De dijk langs de Enkele Wiericke is in beheer bij Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Rijnland probeert de Kaderrichtlijn Water (KRW) zo goed mogelijk te benutten om een goede chemische en ecologische waterkwaliteit te bereiken. Zij geeft daarbij prioriteit aan parameters die cruciaal zijn voor een goede waterkwaliteit, zoals bijvoorbeeld die voor de voedingsstoffen stikstof en fosfor en de inrichting van het watersysteem.

Met de KRW hebben de waterschappen ook meer dan voorheen verantwoordelijkheden gekregen op het gebied van visstandbeheer. Vis is één van de biologische parameters waarop de kwaliteit van de waterlichamen wordt beoordeeld.

Rijnlands aanpak zal de komende jaren er primair toe moeten leiden, dat een aantal deelbeoordelingen op orde komt. Dit zal zichtbaar worden gemaakt in voortgangsrapportages. Bovendien zal Rijnland in 2021 een heroverweging uitvoeren van de doelstellingen. Rond die tijd moet namelijk duidelijk zijn of de aanpassing van het landelijke en Europese landbouwbeleid inderdaad tot de benodigde emissiereducties leiden. Ook in het Reeuwijkse Plassengebied.

Algemeen strategisch deel

Elke zes jaar leggen waterschappen het beleid en de aanpak die noodzakelijk zijn om de watertaken goed te kunnen uitvoeren, vast in een zogeheten waterbeheerplan (WBP). Het WBP is een belangrijk kader voor het jaarlijkse meerjarenperspectief. Het beleid is afgeleid van de wetten, kaders en afspraken van de Europese Unie, het rijk en de provincies die voor het waterbeheer gelden.

In maart 2016 is het vijfde Rijnlandse waterbeheerplan (WBP5) vastgesteld, het plan dat richting geeft aan het waterbeheer in de periode 2016-2021. Rijnland ziet water als een maatschappelijke opgave en wil samen met haar omgeving werken aan duurzaam en efficiënt waterbeheer tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Hiervoor zijn de volgende speerpunten benoemd: ...

- Waterveiligheid: De inwoners en bedrijven zijn goed beschermd tegen overstromingen vanuit zee en de rivieren.
- Voldoende Water: Er is voldoende water. Niet te veel en niet te weinig, passend bij de functie.
- Schoon en gezond water: Rijnlands water is schoon, de kwaliteit van het water past bij de functies.
- Waterketen: het afvalwater wordt optimaal gezuiverd en de grondstoffen (bezinksel) hergebruikt.

Specifiek voor het plassengebied

Het voorgaande WBP, WBP4 (2009-2015), richtte zich met name op de zogenoemde prioritaire waterlichamen, zoals de Nieuwkoopse Plassen en de Reeuwijkse Plassen.

Voor de Reeuwijkse Plassen leidde dit tot het project "Schoon & mooi", dat in de periode 2010-2014 is uitgevoerd. De aanleiding waren de onvoldoende kwaliteit van de ecologie en het water (te troebel) en de afkalving van de oevers, veroorzaakt door een complex aan factoren en processen die op elkaar ingrijpen, zoals het nutriëntengehalte (de voedselrijkdom) van het aangevoerde water, onvoldoende waterplanten, opgewoeld slib (door wind, bodemwoelende vissen en motorboten), natuurlijke afbraak van veen en onvoldoende diversiteit van planten en dieren.

Omdat het aanpakken van één of enkele van bovengenoemde oorzaken niet leidt tot een duurzaam ecologisch herstel, was een pakket van maatregelen noodzakelijk dat ingrijpt op alle mogelijke oorzaken. De gekozen strategie rustte op twee pijlers:

- realisatie van een zelfvoorzienend watersysteem;
- een gefaseerde uitvoering van een samenhangend maatregelenpakket per plas (waaronder: doorvaarbaar isoleren van De Sloene en Klein Vogelenzang, actief biologisch beheer en beheervisserij, onderzoek naar peilfluctuaties, waterkwaliteitsbaggeren, aanleg van natuurvriendelijke oevers).

Voor de Reeuwijkse Plassen is in de Voortgangsnota Europese Kaderrichtlijn Water 2016-2021 aangegeven, dat de verlangde kwaliteit nog niet is bereikt. Aangezien waterkwaliteit en ecologie niet meteen reageren op de uitgevoerde maatregelen, is het effect van het project nog lang niet altijd zichtbaar. Er dient te worden afgewacht welk effect zij op termijn sorteren.

Eind 2016 wordt gestart met de procedure voor het instellen van een flexibel peilbeheer in het kader van een zelfvoorzienend watersysteem.

Visstandbeheercommissie

In 2008 is de Visstandbeheercommissie Rijnland (VBC) opgericht. In de commissie zijn sportvisserij, beroepsvisserij en het waterschap vertegenwoordigd. De hoogheemraad voor gezond water is lid van de commissie. Rijnland ziet de VBC als een overlegplatform waar kennis en informatie wordt gedeeld. Het is geen bestuursorgaan en er worden daarom geen besluiten genomen in de VBC. Besluitvorming vindt, afhankelijk van het onderwerp, plaats in de daarvoor aangewezen reguliere organen (bestuur van het waterschap, de federaties van hengelsportverenigingen, de Combinatie voor beroepsvisserij of Sportvisserij Nederland).

De VBC heeft in 2012 een Visplan opgesteld, waarin de rollen en taken van de beroeps- en sportvisserij en die van de waterbeheerder zijn beschreven. Rijnland is verantwoordelijk voor het waterbeheer en het visstandbeheer, de visrechthebbenden zijn verantwoordelijk voor het visserijbeheer en het optimaliseren van de visserij. Rijnland stelt geen visstandbeheerplan op voor het hele gebied. De doelen en maatregelen voor de visstand zijn al opgenomen in de gebiedsdocumenten voor de KRW-waterlichamen. Wel toetst Rijnland de visplannen die door de vissers worden opgesteld. De visserij dient te passen bij de democratisch vastgestelde doelen van de KRW.

Beleid gemeente

In juni 2015 is het bestemmingsplan voor het plassengebied vastgesteld. Hierin is opgenomen de Structuurvisie Vitaliteit in het Reeuwijkse land 2013-2020.

De Structuurvisie bevat de ontwikkelingsvisie op hoofdlijnen. Voor het plassengebied relevante beleidslijnen zijn:

- het beleid richt zich op het behoud en het versterken van de kwaliteiten van het landschap, de water- en bodemkwaliteit en een duurzame landbouw en van cultuurhistorische elementen;
- landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden dienen behouden te blijven en zijn leidend voor ruimtelijke ontwikkelingen;
- het creëren van een hoogwaardig woon-, natuur- en recreatiegebied;
- verdere verstedelijking dient plaats te vinden binnen de bebouwingscontouren;
- herstel van de waterkwaliteit;
- het ontlasten van de smalle wegen, eventueel door het beter benutten van de waterwegen, -structuren en plassen;
- realisatie van een goede waterkwaliteit en een verbetering van de leefomstandigheden voor planten en dieren mogelijk maken door:
 - + afkoppelen poldergebieden van plassengebied en omleggen waterlopen;
 - + aanleg natuurvriendelijke oevers;
 - + natuurlijk flexibel peilbeheer (peilverruiming);
 - + afdekken veenbodem en/of baggeren (slibmaatregelen);
 - + desulfateren inlaatwater;
 - + benutten plas Broekvelden/Vettenbroek voor inlaatwater.

Specifiek voor het plassengebied

- behoud en bescherming van de gebiedskwaliteiten van het plassengebied: de differentiatie in ruimtelijke schaal en maat, de eilanden, kerkpaden, legakkers, vooroevers en sloten/vaarten;
- tegengaan van verdere bebossing;
- behoud, bescherming en actieve ontwikkeling van de overgang tussen land en water, gericht op het stimuleren van rietvelden en de aanleg van natuurvriendelijke oevers;
- realiseren van meer open wegprofielen conform het beeld van het plassengebied in het tijdsbestek rond 1930;
- behoud, bescherming en zo nodig herstel van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing en elementen.

Natuur

- behoud, bescherming en actieve ontwikkeling van de kenmerkende natuurwaarden;
- waterkwaliteit en peilbeheer afstemmen op aanwezige en potentiële natuurwaarden;
- overgangszone land-water natuurvriendelijk inrichten en vrijhouden van bebouwing/verharding;
- begrenzing van het Natura 2000-gebied afstemmen op het huidige gebruik (recreatief, agrarisch);
- beheerplannen opstellen en uitvoeren voor het Natura 2000-gebied (betreft een taakstelling voor de provincie);
- natuurbeheer afstemmen op de doelsoorten en doeltypen van het Natura 2000-gebied en de Ecologische Hoofdstructuur;
- beheer en onderhoud door eigenaren/gebruikers actief ondersteunen door ruimte te bieden voor kleinschalige bergingen/beheerruimten op onbebouwde natuurpercelen die ondergeschikt recreatief in gebruik zijn.

Op de Reeuwijkse Plassen geldt een vaarverbod (opgenomen in de Algemene Plaatselijke Verordening) voor alle vaartuigen (motorboot, zeilboot, roeiboot of kano) met uitzondering van surfplanken. Het gaat om alle dertien plassen, de verbindingen ertussen, enkele sloten, tochten en weteringen. Hier mag alleen gevaren worden met een geldige vaarontheffing.

Voor de plassen Broekvelden/Vettenbroek, Ravensberg, De Sloene, Klein Elfhoeven en het oostelijk deel van de plas Gravekoop geldt een motorvaartverbod (vaartuigen met een verbrandings-,

hybride- of elektromotor). Alleen indien de aanvrager (aantoonbaar) eigenaar of gebruiker is van een woning, zomerwoning, recreatiewoning of recreatiegrond aan deze plassen, komt hij voor een ontheffing voor een vaartuig met verbrandings-, hybride- of elektromotor in aanmerking. Dit geldt eveneens voor personen met een aantoonbaar jacht- of visrecht voor deze plassen en zij die hier civiele werkzaamheden verrichten.

Voor wat betreft het visstandbeheer wordt door de gemeente gestreefd naar de oprichting van een overleg voor het gehele Reeuwijkse Plassengebied.

Beleid visstandbeheerders

Op grond van de Visserijwet 1963 zijn de visrechthebbenden, dat wil zeggen de waterbodemeigenaar of huurder van visrecht, verantwoordelijk voor het visstandbeheer in de zoete wateren. In het hierboven genoemde breed op te zetten overleg wordt gestreefd naar een op het gebied afgestemde, gezonde, duurzame visstand. Hiertoe worden afspraken gemaakt over de visstand en het visstandbeheer, het uitzetten van vis en visbeperkende maatregelen (bijvoorbeeld het maximaal aantal in te zetten vistuig).

Dit Visstandbeheerplan is daar leidraad in.

Beleid overigen

Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer is eigenaar van circa 15 hectare eilanden en water in de plas Ravensberg en De Sloene. Het beheer van de eilanden is er vooral op gericht de eilanden te behouden en niet te laten wegspoelen. Dit wordt bereikt door het onderhouden van de bestaande oeververdediging. Op de eilanden is de opgaande begroeiing van struiken en dergelijke zoveel mogelijk verwijderd door middel van snoeien en kappen. Op de eilanden waar kolonies kokmeeuwen broeden, wordt jaarlijks voor het broedseizoen de vegetatie gemaaid. Dit wordt mede gedaan om te voorkomen dat de kolonies verplaatsen en om de daaruit volgende overlast te vermijden. Daarnaast wordt op een bepaald eiland ook in de zomer (augustus) extra gemaaid vanwege de botanische waarde van de vegetatie.

Staatsbosbeheer besteedt verder geen aandacht aan het water dat in eigendom is. Het watergedeelte wordt verhuurd aan een beroepsvisser. In het huurcontract is opgenomen dat uitzet van vis niet is toegestaan.

Stichting Verenigde Eigenaren En Natuurontwikkeling (Stichting VEEN)

De in de tweede helft van de vorige eeuw toenemende recreatie zette de natuurwaarden in het plassengebied onder druk. Daarom traden de drie eigenarenverenigingen in het gebied en de voormalige gemeente Reeuwijk in 1997 met elkaar in overleg. Zij sloten een convenant, waarin werd afgesproken om met elkaar voor behoud en herstel van de natuur- en cultuurhistorische waarden te zorgen, de recreatiedruk op de plassen te reguleren en het vaargedrag te controleren. Ook de georganiseerde watersport, verenigd in de Stichting Werkgroep Reeuwijkse Plassen (SWRP), onderschreef deze afspraken.

De gemeente stelde in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) nieuwe regels voor het varen op. Daarin werd bepaald, dat het varen op de Reeuwijkse Plassen verboden is, tenzij men daarvoor een vaarontheffing bezit. De leges die daarvoor worden berekend, worden na aftrek van de kosten beschikbaar gesteld voor subsidies voor natuurherstel. Om dit alles te realiseren werd in 1999 de Stichting VEEN (Verenigde Eigenaren En Natuurontwikkeling) opgericht. In het bestuur hebben vertegenwoordigers van de gemeente, de drie eigenarenverenigingen en de SWRP zitting.

Stichting VEEN verzorgt de uitgifte van de vaarontheffingen en beheert de netto opbrengst. Van dit geld worden projecten betaald die de natuur in het plassengebied ten goede komen.

Stichting Natuurbeheer Reeuwijkse Plassen (SNR) en Stichting Aqua et Natura

Deze stichtingen komen voort uit een particulier initiatief en zijn opgericht met het doel het (oever)landschap van de Reeuwijkse Plassen tegen verdere versnippering en de gevolgen daarvan te behoeden. Dat gebeurt door de aankoop van eilanden en oevers met water en door de natuur in deze gebieden te herstellen en te beheren.

Stichting Beheer Landschapselementen Reeuwijk (BLR)

De Stichting BLR is in 2010 op verzoek van de voormalige gemeente Reeuwijk opgericht om eilanden en perceeltjes land (de "landschapselementen") van de gemeente in eigendom over te nemen en in stand te houden. De Stichting heeft als doel de landschapselementen in het Reeuwijkse plassengebied te onderhouden en te beheren met respect voor de natuurwaarden.

BLR heeft een startsubsidie van de gemeente gekregen en een meerjarenonderhoudsplan opgesteld om de landschapselementen te conserveren en in stand te houden.

In 2012 is hiermee een start gemaakt. In 2012 zijn drie eilanden geconserveerd, in 2013 twee, in 2014 vier en in 2015 drie. De eilanden die (nog) niet zijn geconserveerd, worden door de Stichting BLR onderhouden.

Stichting Natuurbehoud Kerfwetering (SNK)

De particuliere eigenaar van een groot deel van de eilanden gelegen tussen plas Gravekoop en de Kerfwetering, heeft deze strook oorspronkelijke legakkers ondergebracht in de Stichting Natuurbehoud Kerfwetering. In samenwerking met Stichting VEEN en het Hoogheemraadschap van Rijnland zijn de eilanden in 2014 hersteld en daarmee voor verder wegspoelen behoed. SNK draagt zorg voor het beheer van deze ook in cultuurhistorisch opzicht waardevolle eilanden.

Specifiek beleid Reeuwijkse Plassen

In het Overlegplatform Toekomst Reeuwijkse Plassen (OTRP) hebben vertegenwoordigers van provincie, gemeente, eigenaren, ondernemers, landbouw, water- en natuurbeheerders, visserij, jacht en recreatie zitting. Het OTRP is een overlegorgaan waarin alle partijen hun plannen en ideeën naar voren kunnen brengen en waarin wordt getracht een bijdrage te leveren aan de instandhouding en verbetering van de kwaliteit van het Reeuwijkse Plassengebied.

Het OTRP is ingesteld naar aanleiding van een aanbeveling in het in 1996 door de Werkgroep Toekomst Reeuwijkse Plassen (WTRP) uitgebrachte Eindrapport Herstel Reeuwijkse Plassen. In dit rapport werden vele aanbevelingen gedaan voor het toekomstige beheer van de Reeuwijkse Plassen en directe omgeving.

Op het gebied van visstandbeheer zijn door het OTRP in het verleden vijf aanbevelingen gedaan:

- Voor een goede doorstroming zullen de watergangen tussen de plassen tot een diepte van tenminste één meter moeten worden uitgebaggerd.
- In geval van overbezetting van witvis moet het teveel aan vis worden afgevoerd.
- De gemeente Bodegraven-Reeuwijk moet er zorg voor dragen dat alle woningen, zomerwoningen en recreatiewoningen in het plassengebied op de gemeentelijke riolering worden aangesloten.
- De verdere ontwikkeling van de onderwatervegetatie en de aanleg van riet- en lisdoddenkragen dient te worden bevorderd.
- Opwerveling van bodemmateriaal dient te worden verminderd door terugdringing van bodemomwoelende vis (met name brasem), de aanleg van golfbrekers en legakkers en baggeren.

Inmiddels is veel werk verzet in het gebied. Eind jaren negentig van de vorige eeuw is gebaggerd in de watergangen en een deel van de plassen. In het gehele plassengebied is drukriolering aangelegd. Percelen die niet aangesloten konden worden, zijn voorzien van een IBA en lozen hun afvalwater gezuiverd. Het Hoogheemraadschap van Rijnland heeft vele kilometers natuurvriendelijke oever aangelegd.

Na de fusie tussen de gemeenten Reeuwijk en Bodegraven in 2011 is het OTRP een aantal jaren niet bijeen geweest. In 2016 is het overleg weer opgestart.

3. Huidige Situatie

In dit hoofdstuk wordt de huidige situatie beschreven van het viswater, de visstand, de visserij en de visrechten. Voor het viswater wordt een beschrijving gemaakt van het leefmilieu voor vis. In deze paragraaf zullen de belangrijkste factoren worden besproken die de visstand in de Reeuwijkse Plassen kunnen beïnvloeden. Op grond van de milieumomstandigheden voor de visstand wordt het water ingedeeld in een viswatertype. De huidige situatie van de visstand wordt in beeld gebracht aan de hand van vangstregistraties van sport- en beroepsvissers, de meerjaarlijkse bemonstering uitgevoerd door het Hoogheemraadschap van Rijnland en vraaggesprekken met beroeps- en sportvissers.

3.1 Viswater

Voor een beschrijving van de huidige situatie van het Reeuwijkse Plassengebied als viswater is gebruik gemaakt van de indeling van de Nederlandse stilstaande wateren aan de hand van visgemeenschappen. Hierin wordt de samenstelling van de visstand gezien als een afgeleide van de kenmerken van een watertype. Het gaat hierbij om kenmerken als diepte (met name de aanwezigheid van temperatuurstratificatie), trofiegraad of mate van eutrofiëring (weergegeven door zichtdiepte en aanwezigheid van groen- en blauwalgen) en bedekkingspercentage met water- en oeverplanten. Een uitgebreide beschrijving van de viswatertypen is te vinden in de nota Viswatertypen ondiepe wateren, deel 1 van Sportvisserij Nederland³.

In ondiepe wateren, zoals de Reeuwijkse Plassen, is waterplantengroei de belangrijkste sturende factor voor de visgemeenschap. De hoeveelheid beschikbare meststoffen bepaalt in belangrijke mate de ontwikkelingsmogelijkheden voor waterplanten (via de zichtdiepte) en algen.

De algenproductie is weer bepalend voor de hoeveelheid zoöplankton en daarmee de hoeveelheid visvoedsel. De zichtdiepte geeft aan of het zonlicht voldoende diep in het water doordringt om de groei van waterplanten mogelijk te maken.

De aanwezigheid van waterplanten is om verschillende redenen van belang voor de visstand. Zo vormt vegetatie voor veel vissoorten een geschikt paaisubstraat. Vissoorten als snoek, baars en blankvoorn zetten hun eieren af op oever- en waterplanten. Vegetatie biedt daarnaast bescherming tegen predatoren, vandaar dat voornamelijk de eerste levensstadia van veel vissoorten zich afspelen tussen de waterplanten. Tenslotte bevinden zich in en op vegetatie tal van organismen, die voor veel vissoorten als voedsel dienen. Enkele vissoorten, waaronder blankvoorn, ruisvoorn en bittervoorn, gebruiken ook de waterplanten zelf als voedsel.

Wateren worden tot de diepe stilstaande wateren gerekend als in de zomer temperatuurstratificatie in het water optreedt. In diepe stilstaande wateren, zoals de plas Broekvelden/Vettenbroek, zijn vooral de mate van het voorkomen van fytoplankton (en de daarmee samenhangende zichtdiepte) en hogere waterplanten alsmede de zuurstofloosheid van de onderlaag van belang voor het bepalen van het viswatertype.

Historie

De Reeuwijkse Plassen bevatten van oudsher voor een deel helder water. Vanaf de jaren 1960 zijn de waterplanten geleidelijk verdwenen en is het water steeds troebeler geworden. De plassen Ravensberg, Elfhoeven, Groot Vogelenzang, 's-Gravenbroek en Gravekoop waren ook voor de jaren 1960 al troebel. In deze plassen kwamen in die tijd echter wel veel fonteinkruidvelden voor.

De oeverzone van de plassen bestond aan de luwe zijde van de plassen en eilanden gedeeltelijk uit verlanding: oevers met de daarbij behorende vegetatietypen, zoals drijftillen, krabbescheervelden, zeggevelden en jonge rietlanden. Aan de andere oevers bevonden zich veelal uitgestrekte velden lisdodde en kragen van "waterriet" (riet dat wortelt in water tot circa één meter diep). Door het relatief diepe water vormden deze lisdoddevelden en rietkragen een belangrijk leef-, paai- en

³ www.sportvisserijnederland.nl/.../handboek-visstandbeheer-h3_5312.pdf

opgroeigebied voor vele vissoorten. Van belang hierbij is dat de rietkragen een wat open karakter hebben, zodat vissen zich er doorheen kunnen bewegen.

Huidige situatie

Begin september 2001 zijn door medewerkers van de Organisatie voor de Binnenvisserij (OVB)⁴ de milieumomstandigheden van de Reeuwijkse Plassen vastgesteld door middel van een milieu-inventarisatie. Hierbij zijn water- en oevervegetatie, bodemsubstraat, oeverprofiel, water- en zichtdiepte van het water in kaart gebracht. Op basis van deze milieumomstandigheden is een typering gemaakt van het water volgens de OVB-viswatertypering van de Nederlandse stilstaande wateren. Hiervoor is tevens gebruik gemaakt van door de beheerder en gebruikers aangeleverde milieukenmerken van de wateren. Verder zijn de migratiemogelijkheden en de aanwezigheid van paai-, opgroei- en overwinteringsgebieden voor vis geïnventariseerd.

Tabel 3.1 De verschillende viswatertypen in het Reeuwijkse Plassengebied.

Gebied	Viswatertype	waterdiepte	Waterplanten	Doorzicht
Broekvelden/ Vettenbroek	Baars-blankvoorn diepwater	> 4 meter	15-30%	2,5-4 meter
Veenplassen	Brasem-snoekbaars ondiep water	< 4 meter	0-10%	10-40 centimeter
Breevaart	Blankvoorn-brasem ondiep water	> 4 meter	10-20%	40-60 centimeter
Verbindingsloten	Blankvoorn-brasem ondiep water	< 4 meter	10-20%	40-60 centimeter

Broekvelden/Vettenbroek

De plas Broekvelden/Vettenbroek behoort tot een geheel ander viswatertype dan de veenplassen. Door de grote diepte van Broekvelden/Vettenbroek treedt in de zomermaanden temperatuurstratificatie op. Verder heeft de plas helder water met een doorzicht variërend van 2 tot 5 meter. Daarmee wordt Broekvelden/Vettenbroek ingedeeld in het baars-blankvoorn diepviswatertype. De plas staat niet in verbinding met de andere plassen of met enig ander water. Onderwater- of drijfbladvegetatie is niet of in zeer kleine mate aanwezig, ook niet in de ondiepe gedeelten (tot 5 à 10 meter) langs de oever. De afwezigheid van water- en oeverplanten langs de oever is voornamelijk te wijten aan de oeverconstructie van ondoorgroeibaar doek, Silex-bestorting en steenstort van Ardennersteen. Hierdoor is voor planten in de oeverzone geen geschikt substraat voorhanden om zich te vestigen. In het diepe gedeelte (vanaf 10 meter) komen geen waterplanten voor omdat daar, ondanks de grote helderheid van het water, niet voldoende licht doordringt. De bodem in het ondiepe gedeelte bestaat uit een zeer arme zandbodem, waar zich weinig waterplanten kunnen vestigen. Groenalgen zijn in de plas slechts in zeer kleine hoeveelheden aangetroffen. Blauwalgen worden in sommige perioden in het jaar in grotere hoeveelheden waargenomen. Er zijn in de plas zeer beperkt paai- en opgroeigebieden aanwezig, alleen in de oeverzone. Schuil- en foerageergebieden zijn ook alleen in de oeverzone aanwezig. Overwinteringsgelegenheid (water dieper dan 1 à 1,5 meter) is er volop in de plas, bijna de gehele plas zou als overwinteringsplaats voor vis kunnen dienen. In de zomer zal de vis de zuurstofarme of zuurstofloze onderlaag mijden. De visgemeenschap bestaat in dit viswatertype overwegend uit baars en blankvoorn.

Veenplassen

Bijna alle Reeuwijkse Plassen behoren tot het brasem-snoekbaars ondiepviswatertype. In deze wateren treedt, onder invloed van sterk geëutrofeerde omstandigheden, een jaarlijkse groenblauwalgenbloei op. De gemiddelde zichtdiepte varieert van 0,1 tot 0,4 meter. De primaire productie wordt in dit watertype niet verzorgd door planten maar door algen.

⁴ De OVB en de Nederlandse Vereniging Van Sportvissersfederaties (NVVS) zijn in 2006 gefuseerd onder de naam Sportvisserij Nederland

Waterplanten waren in dit watertype niet of nauwelijks te vinden. De laatste jaren is sprake van een toename van diverse waterplanten zoals krabbenscheer, waterlelie en gele plomp op de wat rustiger delen van de plassen en uit de doorgaande vaarroute. Golfslag en zuiging van passerende vaartuigen kunnen nadelige gevolgen hebben voor de onderwatervegetatie

De visgemeenschap bestaat in dit viswatertype overwegend uit brasem, blankvoorn, snoekbaars en pos.

Voor de Reeuwijkse Plassen geldt dat alle ruige, goed begroeide oevers als paai- en opgroeigebied geschikt zijn voor vissoorten als snoek, brasem, blankvoorn, baars en karper. De plassen Gravekoop, Ravensberg en De Sloene almede de diverse verbindingssloten bieden door de aanwezigheid van rietkragen, overhangende bomen en drijfbladvegetatie goede paai- en opgroeigebieden. Deze plassen hebben een natuur- of natuur met extensieve recreatie functie. Tevens is hier, in vergelijking met andere plassen, aanzienlijk minder bebouwing langs de oever. Daardoor zijn en worden de oevers veel minder aangetast dan in andere plassen het geval is. Als overwinteringsgebieden zijn in principe alle delen van de plassen geschikt die dieper zijn dan 1 à 1,5 meter. Daarnaast gebruikt de vis vooral de luwteplaatsen als overwinteringsgebied. Deze luwteplaatsen hebben meestal ook een iets grotere waterdiepte. Luwteplaatsen zijn bijvoorbeeld jachthavens of aangemeerde boten en eventueel ook rietkragen of laag boven het water hangende takken van bomen.

In sommige jaren, met name in de zomerperioden waarbij gedurende langere tijd weinig windwerking op de plassen is, is op de kleinere plassen, zoals De Sloene, de vorming van een spronglaag mogelijk. Door deze spronglaag kan een zuurstofarme of zuurstofloze onderlaag worden gevormd.

Een duidelijke aanwijzing voor de vorming van een spronglaag zijn dode vissen in een fuik. De vissen die in de fuik gevangen zitten, kunnen tijdens de vorming van de spronglaag niet wegzwemmen naar zuurstofrijker water en zullen daardoor sterven. Bij het ophalen van de fuik treft de visser dan de dode vissen aan. De vorming van een spronglaag zal over het algemeen geen grootschalige vissterfte tot gevolg hebben, omdat de vissen normaal gesproken de zuurstofarme onderlaag kunnen vermijden door naar zuurstofrijker water te zwemmen. Wel kan deze situatie tot botulisme leiden, zeker in situaties van windstilte, omdat deze leidt tot stagnatie van de doorstroming.

Breevaart en verbindingssloten

De Breevaart en de meeste verbindingssloten tussen de plassen worden tot het blankvoorn-brasem ondiep viswatertype gerekend. De gemiddelde zichtdiepte varieert van 0,4 tot 0,6 meter. Waterplanten zijn in beperkte mate aanwezig. De visgemeenschap in dit viswatertype bestaat voornamelijk uit blankvoorn en brasem en daarnaast uit kolblei, baars en snoekbaars.

De Reeuwijkse Plassen vormen een stelsel van plassen die een open verbinding met elkaar hebben (behalve de plas Broekvelden/Vettenbroek) door middel van de verbindingssloten. Via deze verbindingssloten kan de uitwisseling van vis en de migratie van en naar deelhabitats ongehinderd plaatsvinden. Alleen de delen van de verbindingssloten die een directe verbinding tussen twee plassen vormen, mogen worden bevaren; de resterende delen van de sloten mogen niet bevaren worden. De watergangen die in verbinding staan met de bermsloten van de A12 zijn afgekoppeld.

De Breevaart en de verbindingssloten vormen een belangrijk deelhabitat als paai- en opgroeigebied vanwege de geringe diepte (4,5 meter, meestal < 1 meter), de redelijk grote waterplantenbedekking (met name drijfbladplanten) en de beschutting (overhangende bomen en takken). Naast de Breevaart en de verbindingssloten zullen ook de poldersloten die in verbinding staan met de Reeuwijkse Plassen een belangrijk paai- en opgroeigebied voor vissen vormen. Aangezien deze sloten buiten het plangebied vallen, worden ze in het VBP verder buiten beschouwing gelaten.

De aanwezige vegetatie in de Breevaart en de verbindingssloten dient ook als foerageer- en schuilplaats voor diverse vissoorten. Met name jonge vis gebruikt oevervegetatie en water- en/of drijfbladplanten als schuilplaats tegen predatie door roofvis en visetende vogels.

Als overwinteringsplaatsen zijn de verbindingsslotsen door de vaak geringe diepte minder geschikt. De Breevaart kan wel als een goed overwinteringsgebied dienen door de grotere diepte van dit water.

De betekenis van waterplanten en riet voor vis.

Een goede, gezonde riet- en waterplantenvegetatie is van groot belang voor met name limnofiele vissoorten. Maar niet alleen voor vissen zijn waterplanten van groot belang. Voor vogelsoorten als de grote karekiet en het woudaapje (beide Rode Lijstsoorten) is het van levensbelang. En voor vele andere diersoorten zijn riet en waterplanten onmisbaar als habitat.

Riet, dan hebben we het over waterriet, en waterplanten zijn voor diverse vissoorten van grote waarde als paai- en opgroeigebied. De aanwezigheid van voldoende paai- en opgroeiplaatsen is essentieel voor een duurzame visstand in een watersysteem. De ontwikkelingsperiode van de eieren en de daaropvolgende periode, waarin de dooierzaklarven opgroeien tot zelfstandig voedende visjes, zijn de meest kritische stadia in de levenscyclus van vissen.

Met name de limnofiele vissoorten, zoals kroeskarper, ruisvoorn en zeelt, maar ook eurytope soorten als snoek, blankvoorn en pos zetten hun eieren af op waterplanten. Behalve een goede paaiplaats vormen riet en waterplanten vaak ook een goed opgroeigebied voor vis.

Het visbroed en de juvenielen van diverse soorten gebruiken waterplanten als schuilgelegenheid en bescherming tegen predatoren. Tevens vormen deze in waterplantenrijke zones goede fourageergebieden door het vaak veelvuldig voorkomen van watervlooien, roeipootkreeftjes, raderdierjes en ander kleine ongewervelde dieren, het hoofdvoedsel van jonge vis.

Daarnaast vervullen waterplanten ook een belangrijke functie als voedsel- en schuilplaats voor adulte vis. Vele vissoorten gebruiken waterplanten als schuilplaats tegen predatie door roofvis. Op zijn beurt gebruikt roofvis (bijvoorbeeld snoek) de vegetatie als dekking om uit een hinderlaag toe te kunnen slaan. Een groot deel van het voedsel voor diverse vissoorten bevindt zich op of rond de rietkragen en waterplantenrijke oeverzones.

3.2 Visstand

De levensgemeenschappen van watersystemen vormen een afspiegeling van de heersende milieuomstandigheden. Dit geldt ook voor de samenstelling van de visgemeenschappen in een watersysteem.

Deze paragraaf is gebaseerd op gegevens van de visstand uit de literatuur, gesprekken met vissers en de gegevens uit het door Rijnland uitgevoerde visserijkundig onderzoek van 2010.

Historie

Over het voorkomen van vissoorten in 1930 schrijft Dhr. Scheygrond het volgende: *'In de laatste jaren zijn (..) waardevolle vischsoorten, o.a. snoekbaars, houting, karper, zeelt en aal uitgezet, die hier goed groeien. De snoekbaars, die 't meest is uitgezet, is sinds het eind der vorige eeuw bij ons volkomen ingeburgerd (. .) Dat deze visch speciaal op de Reeuwijksche Plassen (met name Ravensberg) zo goed gedijt, hangt wellicht samen met het feit, dat daar meer spiering, een geliefd voedsel van den snoekbaars, voorkomt, dan in de Sluipwijkse Plassen het geval is (..) Andere soorten, die van betekenis zijn in deze Plassen: snoek, brasem en blijk, blankvoorn en baars worden in groote hoeveelheden met de zegen en met schakels gevangen. Vermeldenswaard is nog, dat jaarlijks eenige duizenden ponden pootblijk worden weggevangen, waarmee de wateren elders, o.a. in Noord-Holland, worden bevolkt'* (Scheygrond, 1930).

In 1981 zijn in de plassen nog bittervoorn en grote modderkruipers gevangen. In de dertiger en veertiger jaren van de vorige eeuw was de brasemstand in de troebele plassen Ravensberg,

Elfhoeven, Groot Vogelenzang en 's-Gravenbroek erg hoog. Ook de snoekbaars kwam in die plassen zeer veel voor (mondelijke mededeling de heer H. van der Starre).

Tabel 3.2 Voorkomen vissoorten

Vissoort	Voorkomen 1973	Voorkomen 2004	Voorkomen nu
Aal	Algemeen	Vrij algemeen	Vrij algemeen
Alver	Onbekend	Vrij algemeen	Vrij algemeen
Baars	Algemeen	Algemeen	Algemeen
Bittervoorn	Weinig	Afwezig	Afwezig
Blankvoorn	Algemeen	Algemeen	Algemeen
Brasem	Algemeen	Zeer algemeen	Zeer algemeen
Grote modderkruiper	Weinig	Afwezig	Afwezig
Karper	Algemeen	Weinig	Weinig
Kleine modderkruiper	Algemeen	Weinig	Weinig
Kolblei	Algemeen	Veel	Veel
Kopvoorn	Zeer weinig	Afwezig	Afwezig
Kroeskarper	Weinig	Weinig	Weinig
Pos	Veel	Zeer veel	Zeer veel
Rivierdonderpad	Algemeen	Vrij algemeen	Vrij algemeen
Ruisvoorn	Algemeen	Vrij algemeen	Vrij algemeen
Snoek	Weinig	Algemeen	Algemeen
Snoekbaars	Algemeen	Vrij algemeen	Vrij algemeen
Spiering	Weinig	Afwezig	Afwezig
Vetje	Weinig	Vrij algemeen	Vrij algemeen
Zeelt	Weinig	Weinig	Weinig
Chinese wolhandkrab	Weinig	Vrij algemeen	Vrij algemeen
Amerikaanse rivierkreeft	Afwezig	Vrij algemeen	Vrij algemeen
Gevlekte rivierkreeft	Afwezig	Afwezig	Veel
Geknobbelde rivierkreeft	Afwezig	Afwezig	Veel

Huidige situatie

Broekvelden/Vettenbroek

De plas Broekvelden/Vettenbroek heeft een baars-blankvoorn diep viswatertype en deze twee soorten komen dan ook vrij veel voor in de plas.

Naast baars is de belangrijkste roofvis vooral de snoek. De snoek kan in de plas uitgroeien tot gewichten van 10 kilo en meer. Verder komt nog een redelijk grote populatie snoekbaars voor in de diepere delen van de plas. Brasem is vrij algemeen aanwezig en in de plas komen zeer grote exemplaren voor. Zeelt en karper komen slechts in kleine hoeveelheden voor, maar kunnen ook flink groot worden. Verder is nog een klein bestand spiering aanwezig. Aal komt in de plas vrij veel voor, maar is vaak vrij mager, waarschijnlijk door het lage voedselaanbod in de plas. Tevens is de overvloedige aanwezigheid van de rivierkreeften vermeldenswaardig.

Veenplassen

Anno 2017 wordt de visstand grotendeels gedomineerd door witvis, met name door brasem en kolblei en in mindere mate blankvoorn. Dit geldt eigenlijk voor zowat alle plassen. Een andere veel voorkomende soort is de pos. De brasem en de kolblei zijn zeer goed aangepast aan troebel, voedselrijk water en doen het daarom zeer goed in de Reeuwijkse Plassen. De roofvisstand bestaat vooral uit snoekbaars en in mindere mate uit snoek. Mede door het helderder worden van het water is de snoek duidelijk in opmars en stijgen de aantallen beduidend. Baars zal als roofvis waarschijnlijk een kleine rol spelen vanwege het voorkomen van overwegend kleine exemplaren. De laatste jaren worden echter weer grote baarzen gevangen, waardoor de rol van de baars als roofvis groter wordt.

Limnofiele⁵ vissoorten als ruisvoorn, zeelt en kroeskarper komen nu weinig voor vanwege het vrijwel ontbreken van waterplanten. Zeelt neemt in aantallen toe. Karper is over het algemeen in kleine mate aanwezig.

Aal is een zeer algemene vissoort in de plassen, dit zal waarschijnlijk te danken zijn aan de regelmatige uitzettingen van glasaal. Het formaat van de aal is wisselend. De grootte wordt bepaald door de mate van uitzetten. Veel kleine aal duidt erop, dat de uitzet van glas- en pootaal werkt. De schieraal die in het najaar (na 1 december) wordt gevangen, is fors tot groot van formaat. Dit betekent dat de uitgezette paling goed gedijt in de Reeuwijkse Plassen en tot volwassen exemplaren kan uitgroeien. Voorgesteld kan worden om aal tussen 28 en 35/40 centimeter terug te zetten en alleen grotere vis te vangen. De voorkeur geniet echter het aanbrengen van ringen in de fuiken van minimaal 15 millimeter in plaats van de wettelijke 12 millimeter.

Verder komen op sommige plassen de Chinese handwolkrab, de gevlekte en de geknobbeld rivierkreeft en de Amerikaanse rivierkreeft in grote hoeveelheden voor.

Door diverse vissers wordt aangegeven, dat op meerdere plassen de tussenmaat vissen niet veel voorkomen. Dit wordt voor een groot deel toegeschreven aan het veelvuldig voorkomen van aalscholvers.

Het bestand aan snoekbaars lijkt op enkele plassen achteruit te gaan. Als belangrijke oorzaak wordt het helderder worden van het water alsmede predatie genoemd. Daarnaast is de overlevingskans van snoekbaarsbroed gering. Ieder jaar worden grote hoeveelheden éénjarige snoekbaarsjes gevangen, dit duidt dus op voldoende volwassen exemplaren. Echter, in het najaar wordt geconstateerd, dat de meeste van deze snoekbaarsjes steeds magerder worden en vanaf het volgende jaar verdwijnen de dan tweejarige snoekbaarzen bijna geheel uit de vangst. Dit kan mogelijk worden veroorzaakt door voedselgebrek in het najaar en de winter. De proovisjes van de snoekbaarzen, voornamelijk witvis, groeien wellicht sneller dan de snoekbaarsjes zelf, waardoor ze op een gegeven moment te groot worden om als proovis te dienen voor éénjarige snoekbaars. Met als gevolg dat voedselgebrek en sterfte optreedt. Een bijkomende oorzaak is predatie door aalscholvers, witte en blauwe reigers maar ook zeker de opkomst van de snoek.

Ontwikkeling

Uit bovenstaande gegevens kan worden afgeleid, dat de Reeuwijkse Plassen in ieder geval vóór 1930 en wellicht tot 1940 een ruisvoorn-snoek viswatertype bezaten. Vanaf die periode is de visstand veranderd richting een snoek-blankvoorn of een blankvoorn-brasem viswatertype in de begin jaren zestig van de vorige eeuw.

Na die jaren is de visstand verder verschoven naar het brasem-snoekbaars viswatertype. Een uitzondering hierop vormen de plassen Elfhoeven, 's-Gravenbroek, Groot Vogelenzang en Ravensberg, die in de jaren dertig en veertig van de vorige eeuw al troebel waren en tot het blankvoorn-brasem viswatertype behoorden.

Thans kan de visstand op de Reeuwijkse Plassen (met uitzondering van de plas Broekvelden/Vettenbroek) het beste getypeerd worden als een visstand behorende bij het brasem-snoekbaars viswatertype. Dit houdt dus in; overwegend troebel water met een gering doorzicht, weinig tot geen waterplanten en een visstand die gedomineerd wordt door witvis met een ondervertegenwoordiging van roofvis.

De grote aantallen watervogels (ganzen, meeuwen, etc.) die op de plas Ravensberg verblijven en daar hun uitwerpselen achterlaten, leiden in toenemende mate tot overbemesting. De uitwerpselen vormen op de bodem een spronglaan met zuurstofloos water, waardoor spontane vissterfte kan optreden. Deze situatie deed zich voor in het voorjaar van 2015 en had een aanzienlijke sterfte van grote en kleine aal tot gevolg, alsmede botulisme. Het verjagen en beperken van het aantal watervogels is een belangrijk aandachtspunt.

3.3 Visserij

De visserij op de Reeuwijkse Plassen is van oudsher een belangrijke activiteit en in veel gevallen doorgegeven van vader op zoon. In deze paragraaf wordt de visserij in verleden en heden

⁵ Vissoorten met een voorkeur voor stilstaand binnenwater.

besproken. De historische beschrijving is gebaseerd op gegevens vanuit de literatuur. De beschrijving van de huidige situatie van de visserij is gebaseerd op gesprekken gevoerd met beroeps- en sportvissers tijdens het opstellen van het voorliggende Visstandbeheerplan.

Historische beschrijving

Over de verschillende bedrijfsvoeringen in de plassen schrijft Scheygrond (1930): *'In dit verband moet in de eerste plaats genoemd worden de visscherij, een bedrijf, dat in Sluipwijk voor velen een belangrijk, vaak 't enige, middel van bestaan vormt (. .) In totaal leven ongeveer dertig gezinnen vrijwel geheel en twintig gedeeltelijk van wat het water oplevert en zijn voor hun bestaan afhankelijk van het behoud der plassen'*. Er is zelfs al sprake van een soort sportvisserij in 1930: *'behalve de Sluipwijkse beroepsvissers, ziet men op de plassen natuurlijk ook vaak de liefhebbers, die met den hengel een mooi zootje proberen te bemachtigen (..). Hiervoor heeft men een vergunning nodig'*. Van Gemeren (1987) schrijft over het aantal beroepsvissers: *'Bij de beroepstelling van 1909 gaven 49 Sluipwijkers zich op als beroepsvisser. In 1930 was dit teruggelopen tot 17. Nu zijn er nog maar enkele broodvissers in het gebied actief en ook zij bestaan niet meer van de visvangst alleen'*.

Een van de belangrijkste vissoorten voor de beroepsvisserij is de snoekbaars, waarvan in de jaren twintig van de vorige eeuw de eerste uitzettingen zijn gedaan. Al in de jaren dertig werd deze vissoort al zo regelmatig aangetroffen, dat Reeuwijkse snoekbaars tot buiten de grenzen werd geëxporteerd (. Thans wordt nog steeds op snoekbaars gevist en is deze vis, samen met de paling, de belangrijkste vissoort voor de beroepsvisserij. In vroeger tijden werd veel gevist op brasem en blankvoorn als pootvis. Daarnaast werd ook nog veel op zeelt, snoek en baars gevist, maar door de achteruitgang van deze soorten loont dit niet langer. Bovendien zijn deze vissoorten commercieel gezien niet langer interessant.

Beroepsvisserij

Zoals al eerder in deze paragraaf vermeld, waren in het begin van de vorige eeuw tientallen beroepsvissers actief op de Reeuwijkse Plassen. In 2008 werd de definitie voor de beroepsvisser in de wet vastgelegd. Alleen de visser die tenminste € 8.500,00 bruto aan inkomsten uit de visserij heeft, over minimaal 250 ha aan viswater beschikt en door het Ministerie van Economische Zaken is erkend als beroepsvisser, mag met beroepsvistuigen vissen.

Op dit moment zijn, volgens deze definitie, nog zes vissers (vier zelfstandigen en twee als Coöperatieve vereniging) actief op de Reeuwijkse Plassen. Dit zijn vissers die de plassen op beroepsmatige wijze mogen bevissen. Door deze beroepsvissers wordt gevist in water waarvan ze het (volledig of aal)visrecht huren of waarvoor ze een schriftelijke toestemming voor de aalvisserij en/of schubvis hebben. Deze vissers betrekken een gedeelte van hun inkomsten uit de visserij.

De voornaamste vissoorten die van belang zijn voor deze vissers zijn de paling en de snoekbaars. De voornaamste vistuigen waarmee gevist wordt, zijn de fuik en snoekbaarsnetten (staand wand). Verder wordt gevist met visdoggers.

De fuik is het meest gebruikte beroepsvisttuig in de Reeuwijkse Plassen. In de Visserijwet wordt het visttuig omschreven als: een visttuig, bestaande uit om twee of meer hoepels gespannen netwerk, voorzien van één of meer inkelingen, aan de voorzijde al dan niet voorzien van één of twee vleugels. De maaswijdte van een fuik moet tenminste 20 millimeter bedragen.

De fuik wordt met name gebruikt voor de vangst van paling.

Afbeelding 3.1 Palingfuik

De snoekbaarsnetten die in de Reeuwijkse Plassen gebruikt worden voor de visserij zijn een type staand want. Door de Visserijwet wordt een staand want als volgt omschreven: *een vistuig bestaande uit een van drijvers voorziene bovenpees en een verzwaarde onderpees met daartussen een één- of meerwandig netwerk, hetwelk noch door de stroom noch door enigerlei trekkracht wordt voortbewogen*. De wettelijke minimale maaswijdte van een staand want is 110 millimeter. Zoals de naam al zegt, worden deze netten vooral gebruikt voor de visserij op snoekbaars. In Reeuwijk hebben de gezamenlijke vissers de afspraak gemaakt te vissen met want met een maaswijdte van 130 millimeter.

De aaldogger, in de omgeving van de Reeuwijkse Plassen ook wel dobbel of dobber genoemd, wordt in de Visserijwet als volgt omschreven: *een vistuig bestaande uit een drijver met een daaraan bevestigde lijn voorzien van één enkeltandige haak, waarvan de kortste afstand tussen de punt en de steel tenminste 7 millimeter bedraagt*.

Aaldoggers worden meestal beaasd met een regenworm. Het gebruik van doggers met meer dan één haak of met meertandige haken (dus twee- of drietandige haken), wordt door de Visserijwet verboden.

Particuliere visserij

Tot 2008 werd de grootste groep vissers op de Reeuwijkse Plassen gevormd door de zogenaamde particuliere vissers (ook wel gelegenheidsvissers genoemd). Deze vissers waren eigenaar van een perceel water in de plassen of huurden het visrecht van een waterbodemeigenaar. Op deze delen mocht door de particuliere visser gevestigd worden met alle door de visserijwet toegestane vistuigen. Zij zagen de visserij als hobby en visten voor de pan (eigen gebruik). In 2008 werd het vissen met beroepsvistuigen door particuliere vissers verboden. Alleen door het Ministerie van Economische Zaken gekwalificeerde beroepsvissers mogen met beroepsvistuigen vissen (zie hiervoor bij "Beroepsvisserij").

Een groot deel van de hiervoor genoemde particuliere vissers (circa 25 stuks) heeft zich georganiseerd, hetgeen heeft geleid tot de oprichting in juni 2010 van de Coöperatie van Vissers De Schakel (hierna De Schakel). De Schakel voldoet aan de voor beroepsvissers gestelde eisen en heeft daarmee van het Ministerie van EZ de status van beroepsvisser gekregen.

Een andere groep particuliere vissers heeft de Vereniging Het Keernet (gevestigd in Haastrecht) opgericht. Het Keernet heeft eveneens de status van beroepsvisser. Eén Reeuwijks lid van Het Keernet vist met beroepstuig in onderhavig plangebied.

Sportvisserij

Door de Visserijpool Reeuwijkse Plassen worden visvergunningen uitgegeven voor de sportvisserij. De vergunningen kennen drie categorieën, zie bijlage 1.

Deze visvergunningen zijn niet geldig in het gehele Reeuwijkse plangebied. Bij de vergunning is een kaart gevoegd waarop is aangegeven waar gevestigd mag worden. Bovendien geldt de vergunning door een machtiging van de 's Gravenhaagsche Hengelsportvereniging voor de Breevaart vanaf de Karnemelksloot in Gouda tot de Ree in Reeuwijk. In de sloten en weteringen in de gemeente Bodegraven-Reeuwijk mag, voor zover in eigendom van de gemeente, ook gevestigd worden.

De Schakel heeft een deel van haar water (100 ha, verdeeld over diverse plassen) ingebracht bij de federatie Sportvisserij Zuid-West Nederland op basis van een privaatrechtelijke machtiging. Deze wateren zijn opgenomen in de Lijst van viswateren van Sportvisserij Nederland en mogen worden bevestigd met de Vispas. De bepalingen bij deze machtiging staan in bijlage 2.

Stroperij

Een laatste vorm van visserij is de illegale visserij, de stroperij en de zwartvisserij. Bij stroperij gaat het om het op illegale wijze onttrekken van vis aan het water met als doel er geld mee te verdienen. Het gaat hierbij vooral om de illegale visserij met staand want op snoekbaars en visserij met fuiken op aal en/of snoekbaars. Stroperij kan veel schade aan het aquatisch systeem en voor de gebruikers opleveren, bijvoorbeeld door overbevissing. Zwartvisserij is het vissen zonder geldende vergunning en/of visakte.

3.4 Visrechten

Als gevolg van het door vervening ontstaan van de Reeuwijkse Plassen zagen de landeigenaren van hun eigendom onder water verdwijnen. Zij werden echter wel visrechthebbende van hun kavel(s), want de eigenaar van de grond onder het water is tevens eigenaar van het visrecht van dat water. Doordat de kavels zijn blijven bestaan is de eigendoms- en visrechtensituatie op de Reeuwijkse Plassen één van de meest complexe van het land.

Figuur 3.2 Kadastrale kaart Reeuwijkse Plassen

Op deze kadastrale kaart is goed te zien hoeveel percelen het plassengebied telt.⁶

⁶ Kadastrale kaarten zijn altijd een momentopname. Wijziging van eigendom en omvang van percelen door verkoop, vererving en splitsing kan iedere dag plaatsvinden en leidt tot een ander kaartbeeld.

4. Gewenste situatie van viswater, visserij en visrechten

In dit hoofdstuk geeft de visserij haar visie op de toekomst van viswater, visstand, visserij en visrechten in de Reeuwijkse Plassen. De gewenste situatie is in de vorm van een gedifferentieerd streefbeeld uitgewerkt. Dit streefbeeld is zodanig gekozen, dat realisatie ervan binnen de planperiode mogelijk is. In de uitwerking van het streefbeeld wordt dieper ingegaan op de afzonderlijke delen van het streefbeeld.

4.1 Streefbeeld voor het jaar 2026

De kwaliteit van het leefmilieu in de Reeuwijkse Plassen moet zodanig zijn, dat een gezonde en evenwichtig opgebouwde visstand, die kenmerkend is voor het karakter van het plassengebied, zich heeft kunnen ontwikkelen en zichzelf in stand kan houden. Alle deelhabitats voor vis zullen aanwezig of bereikbaar zijn. De visstand in de Reeuwijkse Plassen kan zichzelf hierdoor in stand houden. Bijsturing van de ontwikkelingen van de visstand door uitzetting/uitdunning is dan ook niet of nauwelijks nodig (met uitzondering van de paling vanwege de zeer beperkte migratiemogelijkheden voor deze vissoort).

In de verschillende delen van de Reeuwijkse Plassen wordt een verschillende visstand nagestreefd:

- De plassen Ravensberg, Elfhoeven, Groot Vogelenzang, 's-Gravenbroek en de Breevaart zijn overwegend troebel. Hier wordt een blankvoorn-brasem ondiep viswatertype nagestreefd.
- Voor de overige veenplassen wordt een helder watersysteem en begroeiing met veel ondergedoken waterplanten nagestreefd. De bijbehorende visstand is die van het snoek-blankvoorn ondiep viswatertype.
- De verbindingssloten tussen de plassen zijn ook overwegend helder en gedeeltelijk bedekt met waterplanten. De visstand behoort ook hier tot het snoek-blankvoorn viswatertype.
- De plas Broekvelden/Vettenbroek blijft zeer helder. In de ondiepe delen van de plas ontwikkelt zich een rijke begroeiing met onderwaterplanten. De plas zal tot het baars-blankvoorn diep viswatertype behoren.

Er wordt gestreefd naar een bestand aan aal en met name snoekbaars, dat van een zodanig niveau is, dat ook op lange termijn een duurzame visserij mogelijk is. Bevordering van de vismigratie door het visvriendelijk maken van de gemalen is daarbij een belangrijk aandachtspunt.

De controle moet zodanig zijn, dat de visserij geen schade ondervindt door zwartvisserij, stroperij, diefstal en vernieling van beroepsvangtuigen.

De Reeuwijkse Plassen bieden de sportvisserij goede mogelijkheden. Door de aantrekkelijke omgeving en te streven naar een gevarieerde visstand zal het mogelijk zijn, dat verschillende vormen van sportvisserij kunnen worden beoefend. Met name voor de recreatievisser en de karpervisser zullen de plassen goede mogelijkheden bieden. De bereikbaarheid en toegankelijkheid van de plassen zullen hierbij geen belemmering vormen; waar nodig dienen hiervoor voorzieningen aangelegd te worden. Voor de mindervalide sportvissers zijn op enkele locaties aangepaste voorzieningen gerealiseerd. De visrechtensituatie in het plassengebied moet voor iedereen duidelijk en overzichtelijk zijn. Er wordt door de Visserijpool en De Schakel één sportvisserijvergunning voor het bij hen bevisbare gebied uitgegeven.

4.2 Viswater

Door de maatregelen vanuit de Kader Richtlijn Water moet het water van de Reeuwijkse Plassen van voldoende goede kwaliteit zijn. Een flexibel peilbeheer minimaliseert de inlaat en daardoor de toename van nutriënten, sulfaat en kalk. In het gehele plassengebied zijn voldoende paai-, opgroei- en overwinteringsgebieden aanwezig. Het streefbeeld voor het gewenste viswatertype wordt voor vier te onderscheiden deelgebieden vastgesteld: de veenplassen, de verbindingssloten in het gebied, de Breevaart en de plas Broekvelden/Vettenbroek. De plassen Ravensberg, Elfhoeven, Groot Vogelenzang, 's-Gravenbroek en de Breevaart blijven overwegend troebel en

behoren tot het blankvoorn-brasem ondiepe viswatertype. De wateren hebben een doorzicht van 0,4 tot 0,6 meter. De plassen Klein Vogelenzang, Gravekoop, Klein Elfhoeven, Vrijhoef, Nieuwenbroek, Kalverbroek, Roggebroek en De Sloene moeten helder worden, begroeid met veel ondergedoken waterplanten en gaan behoren tot het snoek-blankvoorn ondiep viswatertype. De zichtdiepte bedraagt 40 tot 70 centimeter. Het streven is een bedekking met water- en oeverplanten van 20 tot 60% van het totale wateroppervlak.

De verbindingssloten tussen de veenplassen zullen net als bovenstaande veenplassen tot het snoek-blankvoorn ondiep viswatertype gaan behoren. De verbindingssloten zullen een belangrijk paai- en opgroeigebied voor vele vissoorten vormen.

Het viswatertype dat in de plas Broekvelden/Vettenbroek wordt nagestreefd is het baars-blankvoorn diep viswatertype. De zichtdiepte is meer dan 3 meter. De bedekking met water- en oeverplanten bedraagt 15 tot 50% van het totale wateroppervlak. De plantenrijke oeverzone reikt tot 5 à 7 meter diepte.

Tabel 4.1 Huidige en gewenste viswatertypen.

Plassen	Huidig viswatertype	Gewenst viswatertype
Veenplassen		
Ravensberg	Brasem-snoekbaars ondiep	Blankvoorn-brasem ondiep
Klein Vogelenzang	Brasem-snoekbaars ondiep	Snoek-blankvoorn ondiep
Groot Vogelenzang	Brasem-snoekbaars ondiep	Blankvoorn-brasem ondiep
's Gravenbroek	Brasem-snoekbaars ondiep	Blankvoorn-brasem ondiep
Gravekoop	Brasem-snoekbaars ondiep	Snoek-blankvoorn ondiep
Elfhoeven	Brasem-snoekbaars ondiep	Blankvoorn-brasem ondiep
Klein Elfhoeven	Brasem-snoekbaars ondiep	Snoek-blankvoorn ondiep
Vrijhoef	Brasem-snoekbaars ondiep	Snoek-blankvoorn ondiep
Nieuwenbroek	Brasem-snoekbaars ondiep	Snoek-blankvoorn ondiep
Kalverbroek/Roggebroek	Brasem-snoekbaars ondiep	Snoek-blankvoorn ondiep
De Sloene	Brasem-snoekbaars ondiep	Snoek-blankvoorn ondiep
Overige wateren		
Verbindingssloten	Blankvoorn-brasem ondiep	Snoek-blankvoorn ondiep
Breevaart	Blankvoorn-brasem ondiep	Blankvoorn-brasem ondiep
Broekvelden/Vettenbroek	Baars-blankvoorn diep	Baars-blankvoorn diep

Figuur 4.1 Gewenste viswatertypen Reeuwijkse Plassen.

Biologische waterkwaliteit Reeuwijkse Plassen

Alle belanghebbende partijen willen een schoner en mooier Reeuwijkse Plassengebied. Het gebied is een belangrijke schakel in de natuurontwikkeling van het Groene Hart. Dit waardevolle gebied, met veel water, moet behouden en versterkt worden, daarbij rekening houdend met de cultuurhistorische waarde van het gebied.

Het streefbeeld voor het Reeuwijkse Plassengebied is een gezond en voldoende helder watersysteem met diverse soorten oever- en waterplanten en een voldoende areaal aan natuurlijk ingerichte oevers. Vanuit dit ecologische beeld zijn de chemische parameters afgeleid, die de ecologie ondersteunen. De ecologie laat zich moeilijk sturen en de ecologische doelen zijn lastig meetbaar. Desalniettemin zijn indicatoren nodig om een effectief beleid te kunnen formuleren. Voor bovengenoemd streefbeeld zijn de planten en de vissen de belangrijkste indicatoren. De planten zijn de structuurvormende elementen in het water. De plantengroei is veelal bepalend voor de vestigingsmogelijkheden van vogels, vissen en macrofauna. De aan- of afwezigheid van die soorten is indicatief voor de waterkwaliteit. Het voorkomen van bepaalde soorten vissen is daarentegen weer heel kenmerkend voor de plantensoorten en de mate van troebelheid.

De gewenste situatie is in beginsel bereikt als er voldoende waterplanten zijn om het water helder te houden en als deze in staat zijn om het oppervlak waarin zij voorkomen uit te breiden en als de beoogde vissoorten hun thuis in dit milieu hebben gevonden. Ook daarna is er tijd nodig voor de gewenste ontwikkeling van flora en fauna. Naarmate de biodiversiteit groter wordt, wordt het risico dat het systeem terugvalt in de oude ongewenste situatie (troebel water en onvoldoende kwaliteit) kleiner.

Het Hoogheemraadschap van Rijnland zal, samen met alle betrokken partijen, werken aan het realiseren van een goede waterkwaliteit en verbetering van de leefomstandigheden voor planten en dieren, zodat de natuur gevarieerder wordt en in oppervlak toeneemt. Daarbij wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de belangen van de visserij, de recreatie op en aan de plassen, het behoud van de huidige landschappelijke kernkwaliteiten en de cultuurhistorische waarde van het gebied.

Voor nadere chemische en biologische gegevens, zie bijlage 4.

4.3 Visstand

De visstand in het Reeuwijkse Plassengebied is gezond, divers en kan zichzelf in stand houden. Uitdunning van de visstand is (nog) niet nodig, omdat de visstand representatief is voor de Reeuwijkse Plassen. Uitzettingen van vis zijn, doordat alle levensstadia van vis in de plassen doorlopen kunnen worden, in principe niet noodzakelijk. Echter, aangezien de intrek van glasaal in de Reeuwijkse Plassen beperkt is, is uitzetting van glas- en/of pootaal wel noodzakelijk om het aalbestand op peil te houden. Snoekbaars is van groot belang voor de visserij op de Reeuwijkse Plassen. Een goed bestand van snoekbaars moet dan ook aanwezig zijn. Ten behoeve van de sportvisserij wordt een bestand karper nagestreefd.

In de plassen Ravensberg, Elfhoeven, Groot Vogelenzang, 's-Gravenbroek en in de Breevaart komen de soorten van het blankvoorn-brasem ondiep viswatertype voor. Kenmerkende vissoorten zijn blankvoorn en brasem. Hier is de belangrijkste roofvis de snoekbaars. Daarnaast komen baars, pos, aal en in mindere mate snoek en karper voor. De draagkracht van dit viswatertype is 350-600 kilogram/hectare.

In de overige veenplassen en in de verbindingssloten tussen de veenplassen wordt het snoek-blankvoorn ondiep viswatertype nagestreefd. Kenmerkende vissoorten in dit viswatertype zijn snoek, blankvoorn, baars en kolblei. Daarnaast komen karper, brasem, aal en in beperkte mate snoekbaars voor. De draagkracht van de wateren is 300-500 kilogram/hectare.

In de plas Broekvelden/Vettenbroek wordt het baars-blankvoorn ondiep viswatertype nagestreefd. Kenmerkende vissoorten in dit viswatertype zijn blankvoorn en baars. Snoek is de belangrijkste roofvis in dit viswatertype. Verder komen aal en in mindere mate brasem en karper voor. De draagkracht van dit viswatertype is 250-300 kilogram/hectare.

4.4 Visserij

Er wordt gestreefd naar een bestand aan snoekbaars en aal dat van zodanig niveau is, dat ook op lange termijn een duurzame visserij mogelijk is. Er dient voor iedereen een visje te vangen te zijn.

Er wordt naar gestreefd om stroperij, zwartvisserij, schade en diefstal van beroepsvistuigen op de Reeuwijkse Plassen tot een minimum te beperken. Daarnaast dient ook overlast voor omwonenden en vissers door recreatie(vaart) tot een minimum beperkt te worden.

Afbeelding 4.1 Snoek.

De Reeuwijkse Plassen moeten goede mogelijkheden gaan bieden voor de sportvisserij. De diverse verschillende viswatertypen in het gebied herbergen alle een goede visstand, die interessant is voor de sportvisser. In tabel 4.2 is te zien wat de mogelijkheden zijn voor de diverse visserijtypen bij de nagestreefde viswatertypen. Met name de sportvisserij zal vanwege de rust, ruimte én goede visstand zijn of haar hart kunnen ophalen in het plassengebied.

Tabel 4.2 Mogelijkheden van diverse visserijtypen in de nagestreefde viswatertypen.

Viswatertype	Ruisvoorn-snoek ondiep	Snoek-blankvoorn ondiep	Blankvoorn- brasem ondiep	Baars- blankvoorn diep
Vliegvisser	++	+	-	+/-
Snoekvisser	+	++	+/-	+
Snoekbaars- visser	--	-	+	-
Karpervisser	-	+/-	+	+
Wedstrijdvisser				
Natuur-, rust- en recreatievisser	+	++	+	+
Mindervalide visser	+	++	++	-
Beroepsvisser	-	+	++	+/-

Voor de karpervisser zal het op de veenplassen goed karper vangen zijn. Hiertoe kunnen, indien uit onderzoek blijkt dat dit gewenst is, in samenspraak en samenwerking met de waterbeheerders in geringe aantallen karpers uitgezet worden. De karperstand moet echter wel laag blijven, zodat het streven naar helder water op sommige plassen niet in gevaar komt. Door de lage karperstand

zullen geen grote aantallen karpers gevangen worden, maar zullen de gevangen karpers gemiddeld van groot formaat zijn. Hierdoor zullen de veenplassen zeer aantrekkelijk zijn voor de karpervisserij.

Karpervissen is een vorm van visserij die plaatsvindt op vrijwel alle soorten water, waarbij vanaf de kant met een werphengel, vaak statisch, op karper wordt gevist. De eisen die een karpervisser aan het water stelt zijn over het algemeen niet hoog. Alleen een redelijke diepte (1 tot 3 meter) en een begroeide oever met riet, bomen en/of struiken met kleine open plekken zijn gewenst. De bereikbaarheid van de visplaats is voor de karpervisser vaak van ondergeschikt belang.

De visstekken moeten voor sportvissers goed bereikbaar zijn en er moet parkeergelegenheid aanwezig zijn. Het gaat hierbij slechts om kleinschalige parkeervoorzieningen, waardoor de bewoners van het plassen gebied geen onnodige overlast van de sportvisserij ondervinden. Daarnaast zullen de plassen ook vanuit de boot bevisbaar voor de sportvisserij moeten zijn. Hiervoor is het gewenst dat een botenverhuur aanwezig is, met daaraan gekoppeld een visvergunning voor de plas Elfhoeven, zodat sportvissers zonder eigen bootje toch te water kunnen gaan. De oevers zijn, voor zover niet in particulier eigendom, voor de sportvisserij goed bevisbaar. Daar waar rietkragen of plantenrijke oeverzones de sportvisserij belemmeren, zijn op een aantal locaties voorzieningen getroffen, zonder dat hierbij het riet of de planten schade worden toegebracht. Op enkele drukbeviste en goed ontsloten locaties zijn zogenaamde "complete visstekken" aangelegd. Tevens is een aantal aangepaste voorzieningen aangebracht voor mindervalide sportvissers.

4.5 Visrechten

De visrechtensituatie op de Reeuwijkse Plassen moet voor iedereen duidelijk en overzichtelijk zijn. Voor een deel van de Reeuwijkse Plassen wordt een sportvisvergunning uitgegeven. Zie bijlage 1 en 2.

5. Knelpunten en bedreigingen

In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke knelpunten en bedreigingen het bereiken van de streefbeeld in de weg staan. Hiertoe wordt de huidige en toekomstige situatie van viswater, visstand en sport- en beroepsvisserij in het Reeuwijkse plassengebied vergeleken met het streefbeeld, zoals dat in het vorige hoofdstuk is opgesteld. Maatregelen die kunnen bijdragen aan het oplossen van de knelpunten en bedreigingen, worden in hoofdstuk 6 besproken.

5.1 Viswater

Waterkwaliteit

Veenplassen

Het water in de veenplassen is voedselrijk, waardoor er een overmatige algenbloei plaatsvindt. Het water is hierdoor dusdanig troebel, dat er geen licht bij de bodem kan komen. Ondergedoken waterplanten kunnen daardoor niet groeien. De visstand is eenzijdig. Het doorzicht in de plassen is zeer laag. Meer dan 30 centimeter wordt zelden behaald. In het gehele plassengebied worden nauwelijks ondergedoken waterplanten aangetroffen. In de periode 2012-2014 is ongeveer 12 km natuurvriendelijke oever aangelegd. In de smalle (1 à 5 meter breed) ondiepe zone zijn tijdens de monitoring in 2015 ondergedoken waterplanten aangetroffen. Uitbreiding naar diepere delen is echter niet geconstateerd.

Broekvelden/Vettenbroek

Broekvelden/Vettenbroek is een diepe zandwinplas en één van de helderste plassen van Rijnland. Ondanks dat wordt het KRW-doel niet gehaald. Er groeien ondergedoken waterplanten, maar zij scoren "matig" op de KRW maatlat. Om goed te scoren moeten de bedekkingen en de maximale diepte waarop waterplanten zijn aangetroffen omhoog. Ondanks dat de algengroei gering is, komen toch af en toe algendrijflagen voor. Er zit voor een diepe zandwinplas weinig vis.

Overstorten

In het Reeuwijkse Plassengebied bevinden zich geen riooloverstorten meer. Bij een zware regenbui loopt het riool vol en wordt ongezuiverd, verdund rioolwater via een nooduitlaat, de overstort, in een bergbezinkbassin geloosd, waarna het bij droger weer verder via het rioelstelsel wordt afgevoerd.

Bagger

Uit de watergangen in het gebied van de Reeuwijkse Plassen zijn rond de eeuwwisseling grote hoeveelheden bagger verwijderd. Evenals uit de windluwe hoeken van de plassen zelf.

Echter, er zijn opnieuw grote hoeveelheden bagger aanwezig. Deze baggerhoeveelheden vormen een belemmering voor de natuurontwikkeling in de plassen. Een dikke baggerlaag heeft diverse nadelen voor het waterleven. Door nalevering van voedingsstoffen uit de baggerlaag vindt eutrofiëring van het water plaats. Daar waar bagger zich ophoopt tot een dikke laag, kunnen in bepaalde situaties zuurstofarme, of zelfs zuurstofloze, omstandigheden voorkomen. Daarnaast zijn in de losse baggerlaag de vestigingsmogelijkheden voor onderwaterplanten en riet gering

Bomen en struiken

Veel oeverbeplanting, in de vorm van bomen en struiken, die de ontwikkelingsmogelijkheden van de oevers beperkt, is verwijderd in de afgelopen jaren. Ook diverse eilanden zijn om deze reden van opgaand hout ontdaan. Er zijn en worden beheerplannen ontwikkeld, die op dit moment nog volop in discussie zijn.

Paai- en opgroeigebieden

Paai- en opgroeigebieden zijn van groot belang voor vis. Met name (water- en oever)plantenrijke oeverzones worden door veel vissoorten gebruikt als paai- en opgroeigebied. In de Reeuwijkse

Plassen zijn plantenrijke oevers en alleen onderwaterplanten als kranswieren en fonteinkruiden volop aanwezig. Veel andere onderwaterplanten zijn echter zo goed als verdwenen. Hiermee zijn de paai- en opgroeigebieden voor diverse vissoorten toch nog onvoldoende aanwezig.

Om op natuurlijke wijze een herstel van paai- en opgroeigebieden te kunnen bewerkstelligen, dienen de leefomstandigheden voor water- en oeverplanten sterk verbeterd te worden. De belangrijkste oorzaak voor de achteruitgang van de waterplanten en dus het areaal paai- en opgroeigebieden, ligt bij de eutrofiëring van de veenplassen. De voedselverrijking van de plassen heeft ervoor gezorgd, dat algen zich beter konden ontwikkelen. Hierdoor is het doorzicht verminderd, waardoor licht minder goed door de waterkolom heen kan dringen. Met als gevolg een afname van onderwaterplanten. Daarnaast heeft de inlaat van gebiedsvreemd water gezorgd voor een versterking van de eutrofiëring en een giftige laag afbraakbagger. Deze baggerlaag zorgt ervoor, dat onderwaterplanten minder goed tot ontwikkeling kunnen komen.

Op dit moment vervullen de verbindingssloten een belangrijke paai- en opgroefunctie voor een deel van de visstand in de veenplassen. Enige jaren geleden is de keurdiepte van deze sloten teruggebracht van NAP -1 meter naar NAP -0,5 meter schouwdiepte en is de onderhoudsplicht verlegd van de waterbeheerder naar de eigenaren. Dit heeft geleid tot het gedeeltelijk dichtslibben van de sloten door gebrek aan onderhoud. Hierdoor is de paai- en opgroefunctie van de verbindingssloten in gevaar gekomen.

Riet

Vanaf midden jaren vijftig in de vorige eeuw is in de Reeuwijkse Plassen een achteruitgang van de rietzones opgetreden.

De oorzaken van de achteruitgang van riet in de Reeuwijkse Plassen

Een van de oorzaken van de achteruitgang van riet is het vaste waterpeil van de plassen. Een constant waterpeil zorgt ervoor, dat het erosieve karakter van golven, veroorzaakt door wind en/of scheepvaartgolven, steeds op hetzelfde stuk oever geconcentreerd wordt. Hierdoor vindt een versnelde erosie en achteruitgang van de rietoever plaats.

Daarnaast belemmert het vaste peil de natuurlijke peildynamiek van het water. Natuurlijke peildynamiek houdt globaal in, dat het waterniveau in de winter hoog is als gevolg van neerslag en in de zomer laag als gevolg van verdamping. Riet, en dan met name waterriet, gedijt het beste in een dynamische omgeving. Hierbij is niet de peildynamiek op zich zo belangrijk, maar vooral het effect van de ophoping van organische stof. Bij een opeenhoping van organische stof verliest riet zijn vitaliteit, doordat zuurstoftekort in de bodem optreedt en zorgt voor onvolledige afbraak van de organische stof. Hierdoor zullen voor riet toxische stoffen ontstaan en zal een achteruitgang van het riet plaatsvinden.

Voorts is de achtergang van het riet mede veroorzaakt door het inlaten van gebiedsvreemd water. Door het zwavel- (sulfaat-) en kalkrijke inlaatwater ontstaat een dikke laag afbraakbagger met het voor planten giftige sulfide. Het sulfide tast de wortels van het riet aan, waardoor deze zuurstof gaan lekken en uiteindelijk afsterven.

Er zijn ook aanwijzingen, dat de sterkte van rietstengels afhankelijk is van het nutriëntengehalte van ppervlaktewater: onder hypertrofe omstandigheden wordt minder sclerenchym gevormd, waardoor de stengels groter maar ook slapper worden). Door dit slapper worden van de stengels wordt de erosie van rietoevers door golfslag extra versterkt. De eutrofiëring van de veenplassen heeft daardoor gezorgd voor een nog sterkere achteruitgang van de rietoevers.

Naast de bovengenoemde oorzaken is de achteruitgang van het riet mede veroorzaakt door golfslag van wind en vooral boten, vraat door onder andere muskusratten en ganzen (die ook de waterlelies in het gebied aanvreten) en door de schaduwwerking van bomen en struiken die langs de oevers van de plassen staan.

In de jaren dertig was nog 70% van de oevers begroeid met riet. Tegenwoordig is dat naar schatting nog maar 30%. De achteruitgang van het riet in de Reeuwijkse Plassen heeft diverse oorzaken, die grotendeels met elkaar samenhangen en elkaar versterken.

De belangrijkste oorzaken zijn het vaste waterpeil, het inlaten van gebiedsvreemd water en de voedselverrijking van de plassen. Als gevolg van het vaste waterpeil vindt een versterkte erosie van de rietoevers plaats en ontbreekt de natuurlijke peildynamiek, die heel belangrijk is voor de groei en vitaliteit van riet. Het inlaten van gebiedsvreemd water heeft gezorgd voor een voor riet toxische laag bagger. Door de eutrofiëring van de plassen is de vitaliteit van het riet verminderd. Al met al zijn er diverse oorzaken aan te wijzen voor de achteruitgang van het riet, met name van het waterriet in de Reeuwijkse Plassen.

5.2 Visstand

Aalstand

De aalstand in Nederland is de laatste decennia sterk achteruitgegaan. Deze achteruitgang was niet alleen in Nederland zichtbaar, maar is een Europese trend. De glasaalintrek daalde sinds 1980 drastisch naar circa 10% van de hoeveelheid van de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw (. Waarschijnlijk liggen hieraan verscheidene oorzaken ten grondslag. Zo is onder andere genoemd de glasaalvisserij in de Zuid-Europese landen ten behoeve van consumptie of viskweek, waarbij meer dan 97% van de glasaal opgevist wordt voordat of op het moment dat zij het continent bereiken. Daarnaast worden als mogelijke oorzaken voor de achteruitgang genoemd de verminderde intrekmogelijkheden door stuwen, sterfte door waterkrachtcentrales, veranderende oceanografische omstandigheden, ziekten en parasieten en milieuverontreinigingen. Anno 2017 wordt melding gedaan van significante stijging van natuurlijke intrek van glasaal, op zich een verbetering en een teken dat de inmiddels door de overheid opgelegde maatregelen en beperkingen werken.

De algemene achteruitgang van de aalstand trof ook de Reeuwijkse Plassen. Door de regelmatige uitzettingen van glasaal in het plassengebied is de aalstand hier echter op een redelijk niveau gebleven.

Snoekbaarsstand

De snoekbaarsstand op de plassen bevindt zich op een redelijk niveau. Een veel gemaakte opmerking is echter, dat er een slechte aanwas is van jonge snoekbaars (zie paragraaf 3.2). Snoekbaars boven de wettelijk vastgestelde maat van 42 centimeter mag meegenomen worden. Op landelijk niveau zijn geen beperkingen opgelegd over het aantal snoekbaarzen dat mag worden meegenomen. Bij de visvergunningen waarmee in het plassengebied mag worden gevestigd, zijn wel beperkingen opgenomen.

Door afspraken tussen de beroepsvissers over een maximaal aantal netten per hectare, een minimum maaswijdte (gestrekt) en een ingekorte vangstperiode, kan men spreken van een duurzame visserij. De aantallen gevangen exemplaren blijven dan ook constant

Karperstand

Gesteld kan worden, dat de natuurlijke voortplanting van karper in Nederlandse wateren vrijwel nihil is. Momenteel is in de Reeuwijkse Plassen een klein bestand aan karper aanwezig. Hierdoor is de gemiddelde vangst per uur erg laag. Het gemiddelde gewicht per gevangen karper is echter redelijk hoog. Voor de specimenhunters onder de karpervissers is dit gunstig. Echter, de gemiddelde karpervisser vangt graag regelmatig een visje met de kans op af en toe een grote karper. De karperstand in de veenplassen is momenteel klein, waardoor niet te spreken valt van de gewenste goede mogelijkheden voor de karpervisserij.

Naar verwachting zal vanwege de gemiddeld hoge leeftijd van de karper het sterftcijfer in de plassen hoger liggen als de landelijke 5% per jaar. Door dit naar verwachting hoge sterftcijfer en de natuurlijke rekrutering die waarschijnlijk nihil is, zal de karperpopulatie in de Reeuwijkse

Plassen jaarlijks afnemen. Om een karperpopulatie te vergroten of op peil te houden is daarom beheer door middel van uitzettingen noodzakelijk.

Voorafgaand aan een uitzettingsbeleid voor karper moet echter eerst antwoord worden verkregen op een tweetal vragen:

1. Wat is de omvang van de huidige populatie?

Over de omvang van de karperpopulatie in de Reeuwijkse Plassen is niet veel bekend. De enige gegevens die voorhanden zijn, komen van vissers die in de plassen vissen. Zij vissen echter voornamelijk met fuiken en snoekbaarsnetten. Karpers laten zich met vangtuigen als zegen en het electro-visapparaat moeilijk vangen. Vanwege de moeilijke vangbaarheid van de karper en de grootte van het plassengebied zal ook monitoring door middel van een visserijkundig onderzoek waarschijnlijk geen goed beeld van de karperpopulatie opleveren. Om een goed beeld te verkrijgen van de populatie kan wellicht hengelvangstregistratie een uitkomst bieden. Het is daarbij van belang over meerdere jaren de karper te monitoren om met behulp van zoveel mogelijk gegevens de omvang van de karperpopulatie te kunnen schatten.

2. Wat is de draagkracht van het water?

De randvoorwaarde voor het uitzetten van karper wordt gesteld door de draagkracht van het water voor deze soort. Met het uitzetten van karper wil de beheerder immers niet bereiken dat het doorzicht van het water wordt aangetast. De maximale karperbiomassa per hectare wordt daarom bepaald door het viswatertype waarnaar gestreefd wordt. Ervan uitgaande dat, met uitzondering van Broekvelden/Vettenbroek, de karpers door het gehele gebied kunnen migreren, mag de karperbiomassa niet groter worden dan de maximale draagkracht voor karper in het ruisvoorn-snoek viswatertype. De maximale karperbiomassa in dit watertype bedraagt 40-50 kilogram/hectare.

Wanneer een antwoord op vraag 1 is verkregen, kan met behulp van de randvoorwaarde uit vraag 2 worden bekeken, of en zo ja hoeveel, karper mag worden uitgezet. Geadviseerd wordt om altijd minder dan de maximale draagkracht van 40-50 kilogram/hectare uit te zetten. Het bepalen van de omvang van de karperpopulatie blijft immers altijd een schatting. Voorwaarde voor uitzetting van de karpers is, dat de achtergrond van deze vissen bekend is en de karpers ziektevrij zijn. Hierdoor wordt voorkomen, dat eventuele ziekten of parasieten worden verspreid onder de oorspronkelijke karperstand of andere vissoorten.

Het verdient tevens aanbeveling om alle maatregelen ten aanzien van de uitzettingen vast te leggen.

Exoten (krabben en kreeften)

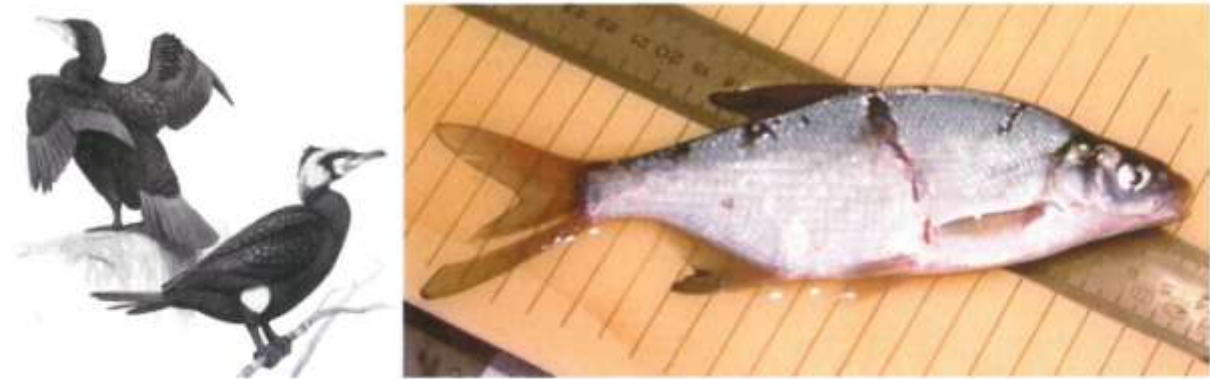
De sterke opmars van de Chinese wolhandkrab en de Amerikaanse, gevlekte en geknobbelde rivierkreeft (exoten) vormt een ernstige bedreiging voor de visstand, de (onderwater)planten en waterkwaliteit in het gebied. In oktober 2016 is een vrijstellingsregeling van het Besluit uitvoering Europese exotenverordening van kracht geworden. Deze regeling houdt in, dat bevissing, opslag, handel, transport en vernietiging van de hiervoor genoemde exoten zijn toegestaan. De vrijstelling geldt alleen voor beroepsvissers. Sportvissers moeten de exoten terugzetten en mogen deze niet voorhanden hebben.

Aalscholver

De aalscholvers zijn volop aanwezig in Nederland. Ook de Reeuwijkse Plassen worden regelmatig bezocht door deze viseters. Het ontbreken van de tussenmaat van diverse vissoorten op enkele plassen duidt op aalscholvervraat.

De aalscholver is niet kieskeurig wat betreft prooikeuze. Bijna iedere vissoort die niet te groot is om door te slikken wordt gegrepen. De meest voorkomende en best vangbare vissoorten worden het meest gegeten. Aalscholvers zijn al groepsgewijs jagend in staat om scholen vis in te sluiten en daar vrijwel alle exemplaren met een hapklaar formaat (15-30 centimeter) uit weg te vangen. Deze manier van vissen is op alle plassen waargenomen. De maximale prooigrootte wordt niet alleen bepaald door de lengte, maar vooral door de omtrek van de vis. Vissen met een omtrek van meer dan 22 centimeter kunnen niet meer worden doorgeslikt. De aalscholver eet iedere dag

gemiddeld 300 tot 400 gram vis. Afhankelijk van het seizoen kan een aalscholver per dag maximaal 750 gram vis eten. Een kolonie aalscholvers kan de visstand van een water jaarlijks uitdunnen met enkele kilogrammen per hectare. De omvang van de visconsumptie op een water is met name afhankelijk van het aantal aalscholvers dat regelmatig in dat water vist. Het is niet bekend hoe groot de jaarlijkse visconsumptie op de Reeuwijkse Plassen is.

Afbeelding 5.1 Beschadiging als gevolg van aalscholvervraat

Uit het bovenstaande blijkt dat de aanwezigheid van grote aantallen aalscholvers op de Reeuwijkse Plassen nog steeds een bedreiging vormt voor de visstand. Om precies na te kunnen gaan hoe groot deze bedreiging is, kan een simpel rekensommetje (dagelijkse voedselbehoefte maal aantal vogels maal aantal dagen aanwezig), eventueel in combinatie met een visstandbemonstering, het effect van aalscholvers aan het licht brengen. Het wordt dan ook meer duidelijk of preventieve maatregelen gewenst en/of noodzakelijk zijn. Als dat zo is, zal in veel gevallen overleg nodig zijn met de water- en oevereigenaar.

Vismigratie

Het inlaatwater van de Reeuwijkse Plassen is afkomstig uit de Hollandse IJssel. Door de sluis in de Breevaart is geen vrije migratie van vis mogelijk. Vanuit de Oude Rijn is via de sloten geen vrije migratie van vis naar de Reeuwijkse Plassen meer mogelijk, omdat de tussenliggende polders afgesloten zijn van het plassegebied.

5.3 Visserij

Overlast recreatievaart

De recreatievaart op de Reeuwijkse Plassen veroorzaakt regelmatig overlast. De meest voorkomende klachten zijn het te snel varen met motorboten, ook 's nachts, en het te dicht onder de oever varen. Hierdoor wordt geluidsoverlast en overlast door golfslag veroorzaakt voor vissers en omwonenden. Daarnaast wordt door te hard en te dicht onder de kant varen slib opgewerveld, waardoor onderwaterplanten in hun bestaan worden bedreigd. Het slib dat op het kuit terecht komt, kan afsterven van het kuit veroorzaken. De controle op het naleven van de vaarreglementen door de politiediensten en de gemeentelijke Buitengewoon Opsporingsambtenaar (BOA) is zo hoog mogelijk, maar niet voldoende om deze overlast echt te beperken.

Visserijcontrole

Er vindt op de Reeuwijkse plassen, ondanks verhoogde frequenties, te weinig controle plaats door de diverse controlerende instanties. Mede als gevolg van de onvoldoende controles wordt op onbekende schaal gestroopt op aal en met name snoekbaars (zie paragraaf 3.3). Door deze ongeoorloofde vangst worden de bestanden van deze vissoorten op de plassen aangetast. Aangezien niet bekend is hoeveel aal en snoekbaars aan de plassen onttrokken wordt, is niet te bepalen hoe groot de invloed van de stroperij is op de aal- en snoekbaarsbestanden. Echter, iedere

vorm van stroperij heeft een negatief effect op de visstand en ondermijnt een gestructureerd visstandbeheer en dient dan ook zoveel mogelijk te worden beperkt.

Bevisbaarheid

De bevisbaarheid van de Reeuwijkse Plassen voor de sportvisserij laat te wensen over. De oevers van de veenplassen zijn voor een groot deel in particulier eigendom en derhalve niet openbaar toegankelijk. Daarnaast is een gedeelte van de oevers begroeid met rietkragen die het vissen onmogelijk maken. Ook de bevisbaarheid van de plas Broekvelden/Vettenbroek laat te wensen over, voornamelijk door de steenachtige oever en het ontbreken van voorzieningen. Slechts op een aantal locaties langs de plassen zijn de oevers goed bevisbaar voor sportvissers en zijn voorzieningen aangebracht, zoals aan de plas Klein Vogelenzang.

Als gevolg van de tussen 2012 en 2014 aangelegde natuurvriendelijke oevers (door Rijnland in het kader van de Kaderrichtlijn Water) is de bevisbaarheid vanaf de oever verder beperkt.

Bereikbaarheid

Daarnaast laat de bereikbaarheid van de plassen ook te wensen over. De bereikbaarheid per fiets is overal goed te noemen. Echter, met de auto zijn veel gedeeltes slecht of moeilijk bereikbaar. Veel locaties zijn slechts te bereiken over smalle weggetjes met eenrichtingsverkeer in de weekeinden tussen 12.00 en 18.00 uur. Op enkele wegen, zoals bijvoorbeeld alle wegen langs de plas Broekvelden/Vettenbroek, geldt een algeheel autoverbod. Daarnaast is in het plassengebied zeer weinig parkeergelegenheid.

Mindervalide sportvisserij

Er zijn beperkte mogelijkheden voor mindervalide sportvissers om een hengeltje uit te werpen op de Reeuwijkse Plassen. Mindervalide sportvissers dienen gebruik te kunnen maken van speciale voorzieningen om te kunnen vissen. Deze speciale voorzieningen zijn op of aan de Reeuwijkse Plassen nauwelijks aanwezig.

5.4 Visrechten

Versnippering visrechten

De complexe visrechten situatie in de Reeuwijkse Plassen bemoeilijkt het voeren van een eenduidig visstandbeheer. Door het grote aantal visrechthebbenden en de vele verschillende belangen en meningen wordt de uitvoering van maatregelen, zoals het vergroten van de maaswijdte van snoekbaarsnetten, ernstig bemoeilijkt. Maatregelen uitgevoerd door een visrechthebbende kunnen door een andere visrechthebbende teniet gedaan worden. Tevens is het voor sportvissers in sommige gevallen moeilijk te bepalen waar nu wel en waar niet gevist mag worden.

6. Aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden aanbevelingen gedaan om de knelpunten zoveel mogelijk ongedaan te maken. Deze aanbevelingen zijn per onderwerp zo concreet mogelijk beschreven om uitvoering in de praktijk te kunnen realiseren. De beschreven aanbevelingen zijn onderwerpen die door alle, bij de visserij in Reeuwijk betrokkenen, ter hand kunnen worden genomen.

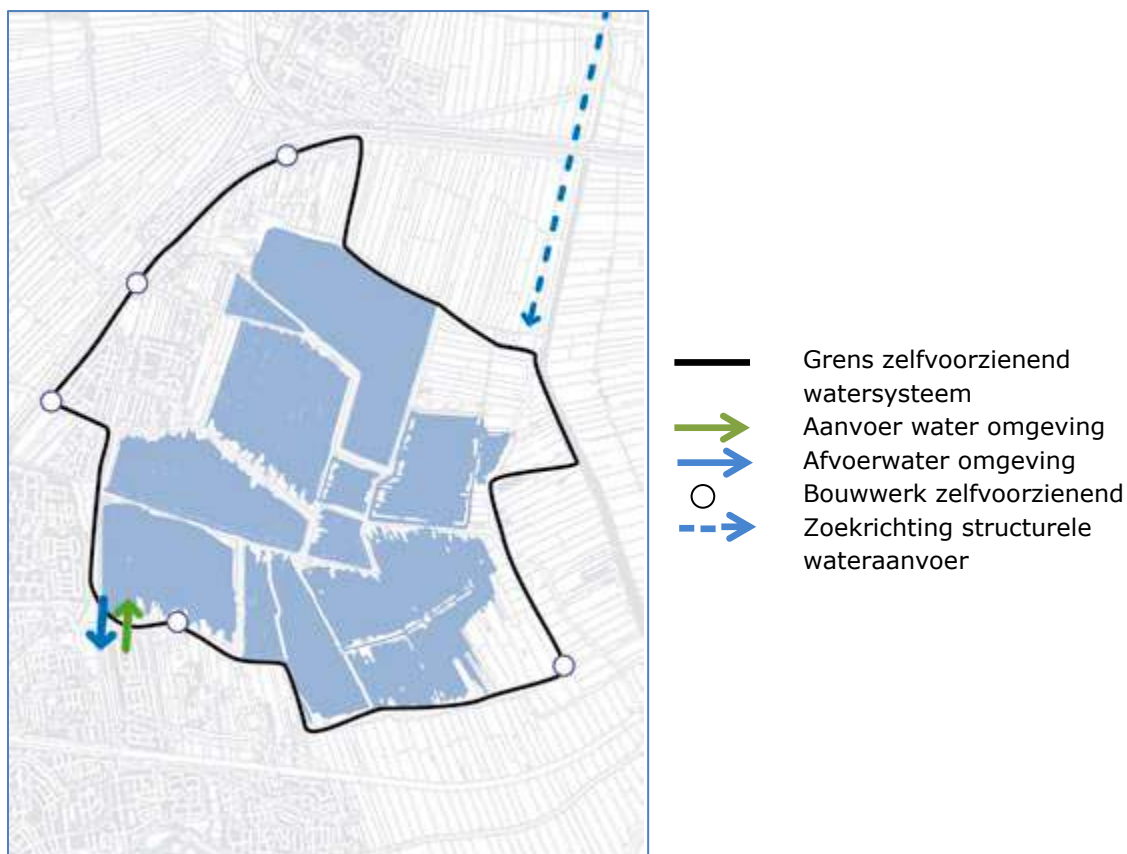
6.1 Viswater

Waterkwaliteit

Het Hoogheemraadschap van Rijnland is in 2012 gestart met de uitvoering van het project "Schoon & mooi" voor de verbetering van de waterkwaliteit in de Reeuwijkse Plassen. De hierin opgenomen maatregelen steunen op 2 pijlers:

- maatregelen die betrekking hebben op het zelfvoorzienend maken van het watersysteem;
- maatregelen die onderdeel vormen van een samenhangend pakket voor een specifieke plas en/of deelgebied.

De eerste maatregelen, die het watersysteem zelfvoorzienend moeten maken, zijn gerealiseerd door de plassen zoveel mogelijk te isoleren van de omliggende veenpolders. Hiermee is de basis gelegd voor een duurzame verbetering van de waterkwaliteit in de Reeuwijkse Plassen. Deze maatregelen zijn erop gericht de aanvoer van voedselrijk water uit de omgeving richting de plassen te minimaliseren.

Figuur 6.1 Zelfvoorzienend watersysteem Reeuwijkse Plassen

Rijnland zal nader onderzoek doen naar de effecten van dit zelfvoorzienend watersysteem op de waterbalans. Ook de te verwachten effecten van de nieuwe waterinrichting voor de doorstroming,

verversing en verblijftijden zullen in kaart worden gebracht om te komen tot een zo goed mogelijke waterinrichting van het Reeuwijkse plassengebied.

De watersysteemanalyse kan niet los worden gezien van het monitoringsysteem, dat zal worden opgezet om de effecten van de maatregelen te registreren.

De smalle watergangen in de polders zijn belangrijke paaiplaatsen voor de vissen. Omdat het gebied zelfvoorzienend is gemaakt door het isoleren van de plassen van de omliggende polders, is het areaal aan paaiplaatsen afgenomen. In samenspraak met de in het gebied bij de visserij betrokken partijen zal bekeken worden welke compenserende maatregelen mogelijk zijn in een aantal aangrenzende polders, Lang Roggebroek en Sluipwijk, teneinde een gezonde visstand te realiseren en te behouden.

Aanbeveling Verbeteren Waterkwaliteit:

- *Onderzoek effecten van het zelfvoorzienend watersysteem op waterbalans.*
- *Monitoren effecten van het zelfvoorzienend watersysteem op de waterkwaliteit(flexibel peilbesluit).*
- *Compensatiemaatregelen in aangrenzende polders ten behoeve van weggevalen paaiplaatsen door isolatie van het zelfvoorzienend watersysteem van omliggende polders.*
- *Monitoren effecten maatregelen die onderdeel vormen van een samenhangend pakket voor een specifieke plas en/of deelgebied.*
- *Monitoring maatregelenpakket volgens uitgangspunten Kaderrichtlijn Water:*
 - + *Chemisch*
 - + *Visstand*
 - + *Watervegetatie*
 - + *Macrofauna*

Bagger

Het slib is één van de redenen dat de waterkwaliteit en ecologie niet goed zijn. Omdat er nog niet veel bekend was over de mogelijke slibmaatregelen, is in het kader van het uitvoeringsproject "Schoon & mooi" door het Hoogheemraadschap van Rijnland een studie uitgevoerd, waarbij onderstaande mogelijke maatregelen zijn onderzocht op effectiviteit:

1. Afdekken van de sliblaag met zand.
Deze maatregel heeft elders, bijvoorbeeld in de Bergsche Plassen, geleid tot helder water. Echter, of de maatregel tot een duurzaam herstel leidt, is nog onzeker. Bezanding leidt niet tot vermindering van de nutriëntconcentraties. Mogelijk is de bereikte heldere toestand instabiel en bestaat de kans dat deze weer omslaat in de oude (troebele) toestand. Omdat de effecten van de maatregel nu nog te onzeker zijn, bezanding duur is en hierdoor het karakter van de veenplas verandert in een zandplas, wordt deze maatregel voor het Reeuwijkse Plassengebied (voorsnog) niet toegepast. De deskundigen stellen voor om pas tot bezanding over te gaan als meer bekend is over de duurzaamheid van de effecten (en daarmee de randvoorwaarden voor een succesvolle implementatie) en andere alternatieven zijn uitgeput.
2. Actief biologisch beheer (ABB)/beheervisserij.
Uit inventarisaties blijkt dat de biomassa van bodemwoelende vis in de plassen zodanig hoog is, dat een deel van de vertroebeling vrijwel zeker door vis wordt veroorzaakt. Ter illustratie, in Sloene gaat het om meer dan 120 kg/ha en in Klein Vogelenzang om 200 kg/ha. Experts raden aan om de visbiomassa te reduceren tot 10 à 15 kg/ha.
3. Verdiepen van delen van de plas.
Uit onderzoeken in de Loodsrechtse Plas, de Nieuwkoopse en Reeuwijkse Plassen blijkt dat verdiepen van de plas ingrijpend is, weinig effectief en mogelijk tot zeer nadelige effecten kan leiden in de omgeving vanwege de effecten op het grondwatersysteem.
4. Aanpak windopzet.
Deze maatregel is gericht op vermindering van slibopwoeling als gevolg van windopzet. Dit fenomeen is onderzocht en voor de Reeuwijkse Plassen blijkt deze maatregel slechts beperkt te werken. Dit komt met name door de specifieke kenmerken van het fijne slib. Als de fijne slibdeeltjes eenmaal in suspensie zijn, zullen deze niet of nauwelijks meer bezinken.

5. Waterkwaliteitsbaggeren.
Deze maatregel biedt meer zekerheid dan bezanden, mits voldaan wordt aan een aantal randvoorwaarden. Wanneer niet wordt voorkomen dat het veen na het baggeren bloot komt te liggen en weer snel afbreekt, heeft baggeren geen zin. Wanneer de waterkwaliteit voldoende wordt gewaarborgd, zal er zeker een significante verbetering optreden.
6. Fosforfixatie; bijvoorbeeld door toevoeging van Phoslock.
Phoslock is een gemodificeerd kleiproduct dat het metaal lanthaan bevat. Lanthaan bindt fosfaat in het water, waardoor het naar de bodem zakt, en dekt het sediment af. Deze maatregel is in veenplassen nooit toegepast. De hoeveelheid fosfor in slibbodems is zo groot, dat er grote hoeveelheden lantaan nodig zullen zijn. Naast het feit dat dit zeer kostbaar is, is het eenmalig toepassen zinloos, als er veenafbraak of doorstroming optreedt.
7. Aanleg natuurvriendelijke oevers.
De aanleg van natuurvriendelijke oevers zorgt voor meer leefmogelijkheden voor vissen en geeft de waterplanten de mogelijkheid de plas in te groeien. Een variant van het aanleggen van natuurvriendelijke oevers is het herstel van legakkers, zoals oorspronkelijk talrijk aanwezig in de plassen. Deze legakkers verkleinen de strijklengte van de wind, waardoor er minder opwoeling van het slib ontstaat en de krachten op de oevers afnemen waardoor deze minder afkalven. Hoe meer oever hoe meer mogelijkheden voor de groei van waterplanten. Natuurvriendelijke oevers (o.a. legakkers) kunnen een biologisch evenwicht creëren, dat de kans op een omslag naar een helder systeem groter maakt. Daarnaast vergroot het de robuustheid van het systeem, wat ervoor zorgt dat het systeem minder snel weer omslaat naar een troebel watersysteem.

Gebleken is, dat maatregel 1, 3, 4 en 6 voor het Reeuwijkse Plassengebied onvoldoende kosteneffectief zijn. De verwachting is dat met maatregelen 2, 5 en 7 de beoogde verbetering van de plassen kan worden gerealiseerd. In aanvulling hierop zijn maatregelen geformuleerd die ervoor zorgen dat de voorwaarden worden gecreëerd om de gewenste effecten te kunnen realiseren.

Aanbeveling Baggeren:

- *Overleg aanpak baggeren Reeuwijkse Plassen*
- *Op starten overleg eigenaren en Hoogheemraadschap van Rijnland n.a.v. baggerproef Klein Vogelenzang*

Het Uitvoeringsplan Schoon & Mooi 2009-2014 is te downloaden van de website van het Hoogheemraadschap van Rijnland:

<https://www.rijnland.net/werk-in-uitvoering/plassen-en-meren/downloads-plassen-en-meren/uitvoeringsplan-schoon-en-mooi.pdf/>

Bomen en struiken

Voorgesteld wordt om een deel van de bomen en struiken langs de plassen te kappen of sterk terug te snoeien, waardoor beschaduwing van de oeverzone wordt verminderd. Een verminderde beschaduwing zal een positief effect hebben op de oeverbegroeiing, omdat de lichtinval wordt vergroot. Door het kappen of terugsnoeien zal tevens de bladval verminderen. Hoeveel en waar bomen en struiken gekapt of terugsnoeid gaan worden, zal in overleg met gemeente, bewoners en eventuele andere organisaties bepaald moeten worden.

Aanbeveling Bomen en struiken:

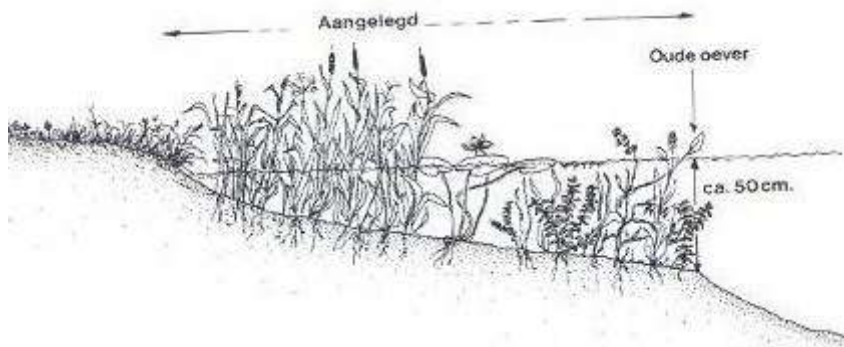
- *Kappen en/of snoeien bomen en struiken*

Paai- en opgroeigebieden

Eén van de belangrijkste en meest fundamentele maatregelen om het areaal paai- en opgroeigebieden te vergroten is het verbeteren van de waterkwaliteit. Door verbetering van de waterkwaliteit, en dan met name resulterend in helderder water, worden de leefomstandigheden voor onderwaterplanten verbeterd. Helderder water betekent meer lichtinval, waardoor de waterplantengroei verbeterd wordt. Voor de veenplassen is het vooral van belang, dat de inlaat van water zoveel mogelijk vermeden wordt.

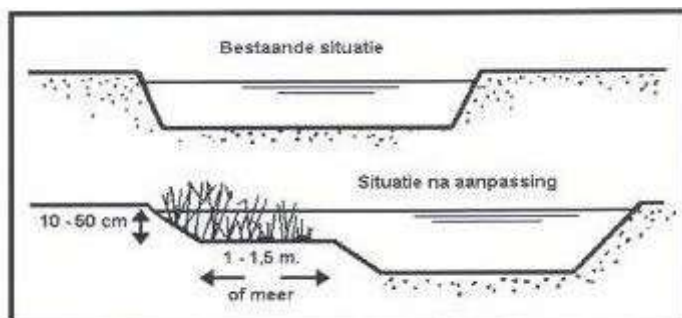
Een andere mogelijkheid om het areaal aan paai- en opgroeigebieden te vergroten is de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Door de aanleg van dergelijke oevers wordt de natuur een handje geholpen en kunnen paai- en opgroeigebieden versneld gerealiseerd worden. Er zijn echter vele verschillende manieren om de oevers natuurvriendelijk in te richten. Bij de aanleg van natuurvriendelijke oevers als paai- en opgroeigebied voor vis is het van groot belang, dat voldoende aandacht wordt besteed aan de leefmogelijkheden voor vissen. De verantwoordelijkheid voor het beheer van de oevers ligt formeel bij de eigenaren. In sommige gevallen is dit de gemeente Bodegraven-Reeuwijk, meestal zijn dit de particuliere eigenaren. In de periode 2010-2014 is door het Hoogheemraadschap van Rijnland 12 kilometer natuurvriendelijke oever aangelegd in het kader van de KRW. Hiermee is al een belangrijke aanzet gegeven tot de verbetering van de paai en opgroeigebieden voor vis.

Op plaatsen waar de oevers langs de veenplassen overwegend steil zijn, worden de vestigings- en leefmogelijkheden voor water- en oeverplanten beperkt tot een smalle strook direct langs de oever. Op enkele plaatsen langs de plassen waar ruimte beschikbaar is, kan de oever worden aangepast door verflauwing van het talud (verhouding tenminste 1:3, liefst flauwer). Hierdoor zal de overgang van land naar water geleidelijker verlopen en worden de vestigings- en leefmogelijkheden voor water- en oeverplanten verbeterd (zie figuur 6.2).

Figuur 6.2 Door verflauwing van de oever worden de vestigings- en leefomstandigheden voor water- en oeverplanten verbeterd.

Een tweede mogelijkheid om de vestigings- en leefmogelijkheden voor water- en oeverplanten te verbeteren is de aanleg van plasbermen (zie figuur 6.3). Deze mogelijkheid zou vooral bij de Breevaart of bij de verbindingssloten maar zeker ook langs de veenplassen, goed toepasbaar zijn, omdat op deze locaties de ruimte vaak te gering is voor verflauwing van de oever. Een plasbERM is een ondiepe oeverzone met een flauw of vlak talud. Het is belangrijk dat in deze plasbermen het gehele jaar een laag water van minimaal 0,1 meter of meer staat. Dit in verband met het paaien van vis, het uitkomen van broed en het opgroeien van jonge vis gedurende de periode maart tot en met augustus/september.

Figuur 6.3 Ook de aanleg van plasbermen biedt mogelijkheden voor vegetatie en vis.

In 2003/2004 is de uitvoering van het plan "Natuurcompensatie in relatie tot zandwinning in de plas Broekvelden/Vettenbroek gereedgekomen. Er zijn maatregelen getroffen ter compensatie van het verlies aan natuurwaarden in de plas door de zandwinning. Deze compenserende maatregelen omvatten de aanleg van ruim 2 kilometer vooroever in het zuidelijke deel van de plas (het gedeelte "Vettenbroek"), waardoor circa 7,5 hectare luwwaterzone is ontstaan. Daarnaast is onder andere het ondoorgroeibaar doek verwijderd zodat helofyten zich kunnen vestigen en groeien. Tevens zijn enkele locaties in de luwwaterzones verondiept door middel van klei. Dit heeft en zal nog meer een positieve uitwerking hebben op de visstand van de plas, met name op vissoorten als snoek, ruisvoorn en zeelt. Voor deze soorten zijn waterplanten van groot belang in enkele of alle levensstadia. Voor andere soorten zoals baars, blankvoorn en brasem zullen de luwwaterzones goede paai- en opgroeimogelijkheden bieden. Daarnaast bieden deze zones ook beschutting tegen de aalscholvers.

Om de paai- en opgroefunctie van de verbindingssloten te kunnen waarborgen, wordt aanbevolen de keurdiepte van 0,50 meter te brengen naar 1,00 meter schouwdiepte. Daarnaast dient gecontroleerd te worden of de aanwonenden voldoende onderhoud plegen aan de sloten. De waterbeheerder dient hierbij dienst te doen als controlerende instantie.

Aanbeveling Verbeteren paai- en opgroeigebieden:

- *Aanleg plasbermen of nvo.*
- *Keurdiepte van -0,50 meter naar -1,00 meter brengen.*
- *Controle op onderhoud van sloten.*

Riet

Om de achteruitgang van het riet een halt toe te roepen zijn waarschijnlijk meerdere maatregelen noodzakelijk. Enkele daarvan, het verbeteren van de waterkwaliteit en het verwijderen van de baggerlaag, zijn eerder genoemd en zullen hier niet worden besproken. Een andere maatregel is het tegengaan van vraat door ganzen en muskusratten. Een maatregel waarvan het rendement waarschijnlijk aanzienlijk zal zijn voor het herstellen van rietvegetaties, is een fluctuerend waterpeil.

Door een fluctuerend peil in te stellen zal de golfslag minder geconcentreerd worden, waardoor rietkragen zich beter kunnen handhaven. Een fluctuerend peil dient bij voorkeur de natuurlijke peildynamiek te volgen. Door waterbeweging dankzij natuurlijke peildynamiek vindt verminderde ophoping van organische stof in de rietkraag plaats. Bij instelling van een fluctuerend peil zijn uiteraard enkele randvoorwaarden van toepassing. Zo zal de bescherming tegen overstroming of wateroverlast gegarandeerd moeten zijn en dient de watervoorziening voor bijvoorbeeld de omliggende polders niet in gevaar te komen. Een natuurlijk peilverloop dient bij voorkeur op natuurlijke wijze te worden hersteld, dat wil zeggen door overtollig water in de winterperiode niet af te voeren en in de zomerperiode water niet vast te houden of aan te voeren. Het zal waarschijnlijk niet mogelijk blijken om het waterpeil geheel op natuurlijke wijze te laten fluctueren. Maar door actief peilbeheer moet het mogelijk zijn om, binnen de randvoorwaarden die van toepassing zijn op de veenplassen, een natuurlijk waterpeilverloop na te bootsen. Voor de Reeuwijkse Plassen is onderzocht hoeveel centimeter dynamiek gerealiseerd kan worden, rekening houdend met de gestelde randvoorwaarden vanuit landbouw, infrastructuur en veiligheid.

Onderwaterstructuren zijn van groot belang voor vis. Met name voor een grote, heldere zandafgraving als Broekvelden/Vettenbroek zal dit het geval zijn. Niet alleen als schuilmogelijkheid tegen aalscholvers, maar ook voor diverse andere toepassingen. Zo kunnen onderwaterstructuren dienst doen als paaisubstraat voor vissoorten zoals baars, blankvoorn, rivierdonderpad en snoekbaars.

Daarnaast vormen onderwaterstructuren een goede ondergrond voor mosseltjes en (draad)algen om op te groeien. Dit trekt weer allerlei macrofauna aan en vissen die hiervan eten, die op hun beurt weer worden gegeten door roofvissen. Met name roofvissen die vanuit een hinderlaag jagen, zoals de snoek, zullen onderwaterstructuren gebruiken als jachtgebied. Andere soorten als aal,

blankvoorn en vooral juveniele vis zullen onderwaterstructuren met name gebruiken voor beschutting, maar vooral ook als fouragegebied.

Aanbeveling Onderwaterstructuren voor vis:
- *Plaatsen van onderwaterstructuren.*

6.2 Visstand en beheer

Aalscholver

In het Beleidsbesluit Binnenvisserij is beschreven dat het nationale en internationale draagvlak voor substantiële ingrepen in de aalscholverpopulatie gering is. De aalscholver is immers een beschermde vogelsoort. Dit leidt ertoe, dat beheersing van de aalscholverpopulatie vooralsnog gericht zal blijven op het voorkomen van het ontstaan van nieuwe broedkolonies in bestaande en nieuw te ontwikkelen natuurgebieden. Een visstandbeheerder die kampt met grote aantallen aalscholvers op het viswater, kan dus slechts preventieve maatregelen nemen. Bij grotere aantallen aalscholvers op kleine wateren is de aanwezigheid van de mens (bijvoorbeeld in een boot) vaak al voldoende om de vogels af te schrikken. Maar dit moet natuurlijk wel praktisch uit te voeren zijn. Op grotere wateren zoals de Reeuwijkse Plassen zullen andere maatregelen noodzakelijk zijn.

De ervaring leert dat aalscholvers behoefte hebben aan een rustplaats op of bij het water, waar ze niet verstoord worden. Vaak dienen daartoe drijvende vlotten, grote boeien, steigers of paaltjes, waar ze hun toilet maken en die dienen als uitvalsbasis voor de jacht. Verwijdering van zulke objecten geeft de aalscholver minder gelegenheid te blijven pleisteren op en bij het water in kwestie. Hiervoor is toestemming van de eigenaar van het water en de aangrenzende oever noodzakelijk. Van belang is, dat er voor vissen voldoende structuren in het water zijn, die schuilmogelijkheid bieden. Ondiepe oeverzones met voldoende onderwaterplanten en open rietkragen zijn een toevluchtsoord voor vissen, maar onaantrekkelijk als jachtgebied voor aalscholvers. Natuurlijk heeft een dergelijke oever ook meerwaarde als paaiplaats en als schuilplaats voor jonge vis. Ook onder drijfbladplanten, zoals de gele plomp, kunnen vissen zich verschansen wanneer vogels hen belagen.

De visstandbeheerder dient, voordat visuitzettingen worden gedaan, bedacht te zijn op het feit dat geen vis wordt uitgezet met een kleinere omtrek dan 22 centimeter, omdat deze vissen niet door de aalscholver doorgeslikt kunnen worden. Kleinere vis kan door de aalscholver worden weggevangen waardoor de uitzetting van de kostbare vis teniet wordt gedaan. Voor uitzettingen in wateren die gebukt gaan onder grote aantallen aalscholvers, komen onder andere de karper en de zeelt in aanmerking, omdat deze soorten al bij een geringe lengte een grote omtrek hebben.

Vismigratie

De intrek van glasaal moet op nationaal niveau bevorderd worden. Daartoe is door het Ministerie een aalplan opgesteld. Eén van de in het plan opgenomen maatregelen betreft het passeerbaar maken van stuwen en gemalen. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de situatie ter plaatse van het gemaal en de randvoorwaarden die de waterkwantiteitbeheerder stelt.

De boezemgemalen van het Hoogheemraadschap van Rijnland zijn nog niet allemaal visveilig. De veiligheid van poldergemalen verschilt per type gemaal. Bij renovatie en nieuwbouw kiest Rijnland voor een visveilig opvoerwerk. Bestaande visonveilige gemalen worden in principe niet visveilig gemaakt voordat de levensduur van het gemaal verstreken is. In voorkomende gevallen kan hiervan worden afgeweken. De voor de vismigratie van en naar de Reeuwijkse Plassen van belang zijnde gemalen Bulaeus Brack in Bodegraven en Burgvliet in Gouda zijn nog niet visveilig. Ter bevordering van de vismigratie is een spoedige aanpassing van deze gemalen gewenst.

Aanbeveling: Gemalen Hoogheemraadschap van Rijnland:
- *Zo snel mogelijk de gemalen Bulaeus Brack en Burgvliet visvriendelijk maken.*

Aalstand

Om de aalstand op de Reeuwijkse Plassen te verbeteren en/of te behouden voor de toekomst zullen enkele maatregelen uitgevoerd moeten worden. De wettelijke minimummaat voor aal in Nederland is 28 centimeter. Door de gezamenlijke beroepsvissers zal voor de Reeuwijkse Plassen een minimummaat voor aal van 35 centimeter in acht worden genomen. De vissers zullen gevangen aal direct na de vangst (het lichten van de fuik) op het water uitsorteren en aal kleiner dan 35 centimeter onmiddellijk in het water terugzetten. In het kader van de duurzaamheid en doelmatigheid hanteren de diverse beroepsvissers verschillende maaswijdten voor de aalfuik. Deze zijn terug te vinden in bijlage 4. Daarnaast dient het uitzetten van glasaal en/of pootaal op voldoende niveau en of pro rato voortgezet te worden. De vissers zetten jaarlijks, afhankelijk van de beschikbaarheid van glasaal, ongeveer 25 kilogram glasaal uit in de Reeuwijkse Plassen. Hierbij dient te worden opgemerkt, dat de aanvoer van glasaal ten behoeve van uitzet de laatste jaren drastisch was verminderd waardoor de prijzen flink stegen.

Zoals in paragraaf 5.2 aangegeven, is momenteel sprake van stijging van natuurlijke intrek van glasaal. De verwachting is dat door deze stijging de prijzen van de glasaal zakken en het uitzetten in het plassengebied mogelijk en betaalbaar blijft.

Snoekbaarsstand

Om de snoekbaarsstand te verbeteren door meer snoekbaars aan de paai te laten deelnemen, zal door de beroepsvissers een minimum gestrekte maaswijdte voor snoekbaarsnetten van tenminste 130 millimeter in acht worden genomen. Door het gebruik van een gestrekte maaswijdte van 130 millimeter wordt snoekbaars gevangen bij een gemiddelde lengte van 65 centimeter. Deze vissen kunnen 3 à 4 jaar langer aan de paai deelnemen dan de vissen met de wettelijke minimale maat van 42 centimeter. Door de gezamenlijke beroepsvissers zal voor de Reeuwijkse Plassen een minimummaat voor snoekbaars van 50 centimeter in acht worden genomen.

Het vissen met stand want kan zeer lengteselectief zijn. Bij een bepaalde maaswijdte hoort een bepaalde optimaal gevangen lengte. Deze optimale lengte is voor iedere vissoort anders (tabel 6.1). Het gaat hierbij om gemaasde vissen, die door hun omvang in de mazen blijven steken, dus niet in het net verwarde of verstrikte vissen. De optimaal gevangen lengte van snoekbaars bij een gestrekte maaswijdte van 130 millimeter is 65 centimeter.

Tabel 6.1 Te verwachten lengteklassen in de vangst bij verschillende gestrekte maaswijdtes.

Maaswijdte gestrekt (millimeter)	Beviste lengte vissoort (totaallengte in centimeter) minimum-maximum (optimaal)			
	snoekbaars	brasem	blankvoorn	baars
101	40-60 (50)	24-36 (30)	29-43 (36)	30-45 (38)
110	44-66 (55)	26-40 (33)	31-47 (39)	33-49 (41)
130	52-78 (65)	31-47 (39)	37->46	37->46
160	64-96 (80)	38-58 (48)	>46	>46

Daarnaast zullen de beroepsvissers een gesloten tijd voor de visserij op snoekbaars in acht nemen. (zie bijlage 4). Alle snoekbaars die in deze periode gevangen wordt, dient, ongeacht de maat, direct te worden teruggezet.

In de sportvisserijvergunning zal de minimummaat voor snoekbaars worden verhoogd van 42 centimeter naar 50 centimeter. Het maximaal aantal mee te nemen snoekbaarzen per dag wordt verlaagd van 2 snoekbaarzen per persoon naar 1 snoekbaars per persoon.

Het is van belang te melden dat de verbetering van de snoekbaarsstand met bovengenoemde maatregelen alleen effect zal hebben op de in het streefbeeld genoemde troebele plassen, namelijk Ravensberg, Groot Vogelenzang, 's-Gravenbroek en Elfhoeven. In de overige veenplassen, waarin helder water wordt nagestreefd, zal snoekbaars zich maar zeer beperkt kunnen handhaven. Dit is een natuurlijk proces dat inherent is aan het helder worden van het water.

Overlast recreatievaart

Om overlast door de recreatievaart te verminderen zijn er diverse mogelijkheden. De belangrijkste maatregel is het verscherpen van de controle door de politiediensten en gemeentelijke BOA op overtredingen van de vaarreglementen door de recreatievaart. Eén van de vaarreglementen die vaak overtreden wordt, is het varen op minder dan 50 meter vanuit de oever. Deze overtreding levert veel overlast voor de bewoners en schade aan vistuigen op. Op het te dicht langs de oever varen dient door de handhavers extra gecontroleerd te worden. Ook de voortzetting van de verscherpte controle op de huidige maximale vaarsnelheid (6 km per uur) is ten zeerste gewenst. De visserij ondervindt in toenemende mate last van de recreatievaart in de vorm van schade aan de beroepsvistuigen. Op verzoek van de beroepsvissers is in de folder die wordt verstrekt bij de vaarontheffingen al vermeld hoe de vistuigen herkend kunnen worden. Op hun beurt dienen de beroepsvissers hun stokken op de in de folder aangegeven wijze en duidelijk te markeren.

Aanbeveling Verminderen overlast recreatievaart:

- *Verscherping controle op vaarreglementen.*

Visserijcontrole

Een goede controle op het in bezit hebben van geldige visdocumenten en op het naleven van de in de wet en de vergunning opgenomen bepalingen is erg belangrijk voor een goed functionerend beheer en een afgestemde bevissing. Hierbij is het van belang, dat het percentage zwartvissers (het vissen zonder de noodzakelijke sportvisakte en/of vergunning) en stropers laag is en de vergunningsvoorwaarden worden nageleefd. Regelmatige controle aan de waterkant en op het water is een belangrijke activiteit om zwartvisserij en stroperij binnen de perken te houden. Daarbij dient eveneens gelet te worden op het naleven van de in de vergunning opgenomen bepalingen, zodat voorkomen wordt dat op verboden tijden, plaatsen en/of met verboden middelen wordt gevestigd. Door meer controle, met name tijdens de drukke dagen, maar vooral ook 's nachts, zullen overtreders sneller opgespoord kunnen worden. Daarnaast gaat van een regelmatige controle ook een preventieve werking uit.

In onderling overleg tussen de beroepsvissers, de politie, de NVWA, de gemeentelijke BOA en die van Sportvisserij Nederland, eventueel aangevuld met hengelsportverenigingen, dient te worden bepaald wat de beste strategie is om overtredingen tegen te gaan en overtreders op te sporen.

Aanbeveling Visserijcontrole:

- *Verscherpen visserijcontrole (overleg over de beste strategie tegen zwartvissen en stroperij).*

Bevisbaarheid

Om de bevisbaarheid van de Reeuwijkse Plassen voor de sportvisserij te verbeteren is het noodzakelijk om goed bereik- en bevisbare visstekken aan te leggen. Voor de sportvisserij geldt dat de bevisbaarheid beperkt wordt, doordat grote delen van de oevers particulier eigendom zijn en op sommige plaatsen dichte rietkragen en natuurvriendelijke oevers aanwezig zijn.

Een mogelijkheid om de bevisbaarheid van de plassen te verbeteren is de aanleg van vissteigers voor rietkragen en natuurvriendelijke oevers. Op deze wijze kunnen voor de sportvisserij voldoende visstekken gerealiseerd worden, terwijl de rietkragen en natuurvriendelijke oevers geen schade wordt toegebracht.

Een andere mogelijkheid ter verbetering van de sportvisserij zijn de zogenaamde "complete visstekken". Deze visstekken zijn goed bereikbaar, waar mogelijk voorzien van parkeergelegenheid en een visstoep of vissteiger. De aanleg van "complete visstekken" zal voor de grootste groep sportvissers, de recreatievissers, een grote verbetering van de bevisbaarheid van de Reeuwijkse Plassen betekenen.

In de veenplassen worden complete visstekken voor sportvissers nodig geacht, diverse zijn reeds specifiek ingericht voor de fietsende sportvisser en ook voor de autorijdende sportvisser. Bij de Papekop fietsroute aan de Burgemeester Lucasselaan langs de plas Elfhoeven is het voor de

fietsende sportvissers door de aanleg van een natuurvriendelijke oever lastiger geworden om te vissen vanaf de waterkant. Gestreefd wordt om daar nog zo mogelijk nog enkele aan te leggen. De exacte locaties voor de visstekken dienen nader te worden vastgesteld. Dit is vooral afhankelijk van de ruimte die ter plaatse beschikbaar is, het bodemverloop en de wensen van de sportvisserij en andere belanghebbenden.

In het Reeuwijkse Plassengebied zijn twee vissteiger voor minder-validen aangelegd; deze bevinden zich aan de Hortemansdijk (oever Klein Vogelenzang) en op het terrein van de Groenalliantie (hoek Korssendijk/Groene Ree).

Aanbeveling Bevisbaarheid van openbare oevers verbeteren:

- *Aanleg (complete) visstekken in de veenplassen.*

Bevisbaarheid van natuurvriendelijke oevers

De aanleg van natuurvriendelijke oevers heeft de mogelijkheden voor de sportvisserij drastisch beperkt. Onderzocht zou kunnen worden of alsnog locaties voor sportvissers kunnen worden gerealiseerd.

Aanbeveling Bevisbaarheid van natuurvriendelijke oevers verbeteren:

- *Bij aanleg rekening houden met bevisbaarheid.*

6.3 Visrechten

Versnippering visrechten

De visrechten op de Reeuwijkse Plassen zijn sterk versnipperd. Dit is een gegeven feit. Het is echter van belang dat, ondanks de versnippering, een doelmatig, gestructureerd en éénduidig visstandbeheer wordt gevoerd. Verder moet het visstandbeheer gecoördineerd en uitgevoerd worden.

Om een goed visstandbeheer te kunnen voeren is het zeer belangrijk dat alle neuzen dezelfde kant op wijzen. Immers, vissen kennen geen perceelgrenzen. Door de grote spreiding van de visrechten in de Reeuwijkse Plassen is het mogelijk dat verschillende vissers en/of visrechthebbenden tegenstrijdige handelingen verrichten, waardoor het visstandbeheer geen stap verder komt. Het opzetten van een overkoepelende organisatie is belangrijk om het visstandbeheer in het plassegebied gestalte te geven. In deze organisatie overleggen visrechthebbenden, (sport)vissers en andere belanghebbenden en eventueel de waterbeheerder om te komen tot een gezamenlijk beheer van de visstand. Daarnaast kan deze organisatie gebruikt worden als een platform waar kennis uitgewisseld kan worden, waardoor een win-win-situatie kan ontstaan. Zo zouden bijvoorbeeld bij inrichtingsmaatregelen die door de waterbeheerder uitgevoerd gaan worden, de wensen van de visserij meegenomen kunnen worden. Er zijn nog diverse andere situaties denkbaar, waarbij overleg voor alle partijen voordelig kan zijn.

De voordelen op een rijtje gezet:

- Goed en planmatig beleid leidt, binnen de mogelijkheden van het watersysteem, tot een duurzame en aantrekkelijke visstand.
- De organisatie draagt bij aan de professionalisering van het visstandbeheer, waardoor beter omgegaan wordt met menskracht en middelen.
- De organisatie werkt als een centraal aanspreekpunt voor alle partijen in het visstandbeheer.
- Het geven van adviezen, ondersteuning en financiële middelen voor het uitvoeren van beheerplannen; onderzoek wordt doelmatiger.
- Het visstandbeheer wint aan kwaliteit en draagt zo bij aan het vergroten van de ecologische kwaliteit van (vis)wateren.
- Het draagvlak voor beheermaatregelen door water- en natuurbeheerders kan door overleg en voorlichting vergroot worden, bijvoorbeeld bij grootschalige water- en oeverinrichting.

Aanbeveling Visserijkoepel:

- *Starten van een overleg om te komen tot een koepelorganisatie als platform voor kennisuitwisseling.*

6.4 Overige aanbevelingen

Vangstregistratie

Om een goed en gedegen visstandbeheer uit te kunnen voeren, zijn gegevens over de visstand onontbeerlijk. Deze gegevens zijn te verkrijgen via drie methoden:

- Visserijkundig onderzoek.
- Registratie van beroepsvissers.
- Hengelvangstregistratie.

Naast het uitvoeren van een visserijkundig onderzoek, waardoor snel een goede indruk van de visstand verkregen kan worden, kunnen ook gegevens die worden verkregen uit vangstregistraties een belangrijke bijdrage leveren aan het visstandbeheer. De beroepsvissers zijn wettelijk verplicht hun aalvangst te registreren. Maar ook door sportvissers kunnen vangstregistraties worden uitgevoerd. Deze dienen echter wel op een gestandaardiseerde manier gedaan te worden. Door vangstregistraties kan niet alleen een indruk van de visstand verkregen worden, maar is het ook mogelijk ingrepen in de visstand of inrichtingsmaatregelen te evalueren.

Door hengelvangstregistraties kunnen, voor met de hengel vangbare soorten, goede kwalitatieve gegevens over de visstand verkregen worden.

Vangstregistratie door beroepsvissers kan extra gegevens aanleveren voor niet of minder goed aan de hengel vangbare vissoorten. Om door middel van hengelvangstregistratie inzicht te krijgen in de totale visstand, zijn gegevens over alle aanwezige vissoorten nodig. Deze gegevens zijn te verkrijgen door alle typen sportvissers, zoals witvisvissers, karpervissers en roofvisvissers mee te laten werken aan de hengelvangstregistratie (NVVS, 2001). Hierbij dient rekening te worden gehouden met het feit, dat er op jaarbasis minimaal 300 geregistreerde visuren nodig zijn om betrouwbare conclusies te kunnen trekken (NVVS, 1991).

Het is van belang, dat de vangstregistratie op een nauwkeurige manier wordt bijgehouden en verzameld. Het wordt dan ook aanbevolen om de vangstregistratie vanuit een centraal punt te coördineren en de gegevens centraal te verzamelen. Hiervoor dient een coördinator te worden aangesteld. Regelmatige rapportage van de gegevens door de coördinator is van belang voor een snelle inpassing in de planvorming. Dit kan binnen het visserijoverleg een plaats krijgen.

Visuïtsettingen

Het is belangrijk te voorkomen, dat ad hoc uitzettingen van vis door sportvissers of door particuliere visrechthebbers worden gedaan. Het uitzetten van vis is een belangrijke beheermaatregel die gestructureerd dient te geschieden. Uitzettingen van vis moeten bij voorkeur via het visserijoverleg plaats te vinden. Op deze manier kan worden bepaald hoeveel vis wordt uitgezet, zodat de draagkracht van het water niet overschreden wordt als ook waar de vis vandaan komt, zodat geen zieke of besmette vissen worden uitgezet. Voorlichting aan sportvissers en particulieren over de mogelijke gevolgen van ongecontroleerde uitzettingen is dus van groot belang.

Het Hoogheemraadschap van Rijnland is geen groot voorstander van het uitzetten van vissen. Zij wil tegemoetkomen aan de wens van sportvissers en beroepsvissers om vis uit te zetten zolang dit niet strijdig is met de doelen (KRW en overig water) die voor het water gelden. Sommige vissoorten woelen in de bodem waardoor nutriënten en zwevende stof vanuit de bodem in de waterfase terecht komen. Bij hoge dichtheden vis kan dit een belemmering vormen voor de groei van waterplanten. De waterlichamen blijven in die gevallen gedomineerd door algen, wat meestal niet past bij de doelstellingen voor het water.

Rijnland vraagt van de vissers een inspanning om het waterschap te informeren over de verspreiding en hoeveelheden vis, zodat zij vinger aan de pols kan houden en betere relaties kan leggen tussen de waterkwaliteit en de visstand.

Verminderen bijvangsten

Zoals al eerder is vermeld, kan met staand want (snoekbaarsnetten) zeer lengteselectief gevist worden. Echter, vaak raken vissen van ongewenste lengte en soort in de netten verstrikt. Deze

bijvangst overleven de vangst meestal niet en leveren vaak ook niets op. Om de bijvangst te verminderen, dienen strakkere snoekbaarsnetten (minder mazen opzet per strekkende meter) gebruikt te worden en dienen de netten vooral strakker gezet te worden.

Als vuistregel geldt: hoe strakker het net vervaardigd en gezet wordt, hoe minder bijvangst van ongewenste maten en soorten gevangen worden door het erin verward raken.

7. Uitvoeringsprogramma

In dit hoofdstuk worden in tabelvorm de actiepunten die voortvloeien uit de aanbevelingen (zie hoofdstuk 6) beschreven.

7.1 Actiepunten

In de onderstaande tabel is aangegeven wie de verantwoordelijke per aanbeveling is en is globaal een tijdsplan voorgesteld.

actie	omschrijving	verantwoordelijken	tijdsplan
	VISWATER		
1	Verbeteren waterkwaliteit		
1.1	Onderzoek effecten van het zelfvoorzienend watersysteem op waterbalans.	Rijnland	planperiode
1.2	Monitoren effecten van het zelfvoorzienend watersysteem op de waterkwaliteit. (flexibel peil besluit)	Rijnland	planperiode
1.3	Compensatiemaatregelen in aangrenzende polders ten behoeve van weggevallen paaiplaatsen door isolatie van het zelfvoorzienend watersysteem van omliggende polders.	Rijnland	planperiode
1.4	Monitoren effecten maatregelen die onderdeel vormen van een samenhangend pakket voor een specifieke plas en/of deelgebied.	Rijnland	jaarlijks
1.5	Monitoring maatregelenpakket volgens uitgangspunten Kaderrichtlijn Water: - Chemisch - Visstand - Watervegetatie - Macrofauna	Rijnland	12x/jaar 1x/6 jaar 1x/3 jaar 1x/3 jaar
1.5	Monitoring proef beijzering De Sloene - Chemie - Waterbodem	Rijnland	wekelijks af en toe
1.6	Monitoring proef baggeren Klein Vogelen-Zang.	Rijnland	twee-wekelijks
1.7	Monitoring ontwikkeling natuurvriendelijke oevers.	Rijnland	jaarlijks
2	Bagger		
2.1	Overleg aanpak baggeren Reeuwijkse Plassen.	Alle betrokkenen	planperiode
3	Bomen en struiken		
3.1	Kappen en/of snoeien bomen en struiken	Eigenaren	planperiode
4	Verbeteren paaï- en opgroeigebieden		
4.1	Aanleg plasbermen of nvo.	Eigenaren	planperiode
4.2	Keurdiepte naar 1 meter ipv 0,50 meter.	Rijnland	planperiode
4.3	Controle op onderhoud van sloten.	Rijnland	planperiode
	VISSTAND		planperiode
5	Onderwaterstructuren voor vis	Alle betrokkenen	
5.1	Plaatsen van onderwaterstructuren.	Eigenaren	planperiode
6	Vismigratie		

6.1	<i>De gemalen Bulaeus Brack (Bodegraven) en Burgvliet (Gouda) visvriendelijk maken.</i>	Rijnland	z.s.m.
	BEREIKBAARHEID VISWATER		
7	Verminderen overlast recreatievaart		
7.1	<i>Verscherping controle op vaarreglementen.</i>	Bevoegd gezag	planperiode
8	Visserijcontrole		
8.1	<i>Verscherping visserijcontrole (overleg over de beste strategie tegen zwartvissen en stroperij).</i>	Bevoegd gezag (en Koepel)	planperiode
9	Bevisbaarheid van openbare oevers verbeteren		
9.1	<i>Aanleg (complete) visstekken in de veenplassen.</i>	Nader te bepalen	planperiode
10	Bevisbaarheid van natuurvriendelijke Oevers verbeteren		
10.1	<i>Bij aanleg rekening houden met bevisbaarheid.</i>	Eigenaren	planperiode
	OVERLEG		
11	Visserijkoepel		
11.1	<i>Overleg starten om te komen tot een koepelorganisatie als platform voor kennisuitwisseling.</i>	(vertegenwoordigers) alle betrokkenen	z.s.m.

7.2 Hoe nu verder?

Het uitvoeren van de in hoofdstuk 6 voorgestelde en aanbevelingen, en het bereiken van het in hoofdstuk 4 beschreven streefbeeld gaat niet vanzelf. De voorgestelde maatregelen en aanbevelingen zijn slechts een aanzet om het streefbeeld, het ideaal beeld voor de plassen, te kunnen realiseren. De realisatie van het streefbeeld vraagt om inzicht en inzet van alle (beroeps)vissers en overige betrokkenen. Dit Visstandbeheerplan zal daarom aan de diverse beheerders en belanghebbenden in het gebied worden aangeboden om draagvlak te creëren en gezamenlijk concrete plannen op te stellen én uit te voeren. Een eerste stap hierin dient te zijn het voorlichten van alle betrokkenen over het visstandbeheerplan, en dan met name over de wensen en de mogelijkheden die de beroeps- en sportvissers zien voor het gebied. Na deze eerste stap is het belangrijk dat het visstandbeheerplan in beeld blijft. Alle betrokken partijen zullen dus constant in overleg moeten blijven, zodat men op de hoogte blijft van wat er leeft in het gebied en wat de plannen zijn, waardoor tijdig kan worden ingesprongen op eventuele kansen die zich aandienen. Een zeer belangrijk onderwerp voor de realisatie van het streefbeeld **én** voor de toekomst van het Reeuwijkse Plassengebied is de totstandkoming van een gezamenlijk overleg.

In het kader van de naleving van een duurzame en doelmatige visserij in het Reeuwijkse plassengebied wordt regelmatig overleg gevoerd tussen alle betrokken vissers in het gebied. Indien uit dit overleg blijkt, dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn, zullen de vissers nadere afspraken maken over bijvoorbeeld vangstbeperkende maatregelen.

Bijlage 1 Visvergunningen Visserijpool Reeuwijkse Plassen

De Visserijpool Reeuwijkse Plassen geeft drie visvergunningen uit:

- a. dagvergunningen voor het vissen met ten hoogste twee hengels geaasd met brood of daarmee gelijkgesteld aas of met één hengel geaasd met zojuist genoemde aassoorten alsmede één hengel geaasd met een stukje vis of daarmee gelijkgesteld aas.
- b. jaarvergunningen voor het vissen met ten hoogste twee hengels geaasd met brood of daarmee gelijkgesteld aas.
- c. jaarvergunningen voor het vissen met ten hoogste twee hengels geaasd met brood of daarmee gelijkgesteld aas of met één hengel geaasd met zojuist genoemde aassoorten alsmede één hengel geaasd met een stukje vis of daarmee gelijkgesteld aas.

Als bijzondere voorwaarden die door de Visserijpool zijn gesteld boven de algemene regels en wetten ten aanzien van de visserij gelden:

- Het is verboden te vissen van 1 april tot en met 31 mei met: de hengel voor zover geaasd met slachtproducten, worm, dood visje, een stukje vis of enig kunstaas met uitzondering van kunstvliegen met een afmeting van ten hoogste 2,5 centimeter.
- Er mag niet meer dan één snoekbaars voorhanden zijn, snoek en paling moet worden teruggezet.
- Chinese wolhandkrabben, Amerikaanse, gevlekte en geknobbelde rivierkreeften mogen niet voorhanden zijn en moeten worden teruggezet.
- Er mag niet worden gevestigd tussen één uur na zonsondergang en één uur vóór zonsopgang.
- Van 16 maart tot en met 31 mei mag niet worden gevestigd vanaf oevers waar rietkragen aanwezig zijn.
- Er mogen geen gekleurde maden worden gebruikt.
- Het is verboden dwars door de groepen vogels heen te varen en derhalve de overwinterende vogels te verstoren.

Bijlage 2 Bepalingen behorend bij de machtiging van De Schakel aan Sportvisserij ZW Nederland

Artikel 1

1. Betalingen gelden altijd voor de oudste openstaande termijn(en), zelfs indien op het betalingsstuk een andere termijn is aangegeven.
2. De betaling bestaat uit de vergoeding voor de machtiging (€ 2.850,00 incl. BTW).

Artikel 2

De toestemminghouder wordt geacht het viswater te kennen. Er bestaat derhalve geen aanspraak op schadevergoeding of vermindering van de vergoeding ter zake van verkeerde opgave van grootte, aard of belending van het viswater.

Artikel 3

1. Alle werken of eigendommen van de eigenaar welke worden beschadigd door de uitoefening van de visserij waarvoor deze toestemming is verleend, moeten door en op kosten van de toestemminghouder op eerste aanschrijving van de eigenaar voornoemd tot diens genoegen worden hersteld.
2. De toestemminghouder doet afstand van alle aanspraken die zij tegenover de Coöperatie van Vissers 'De Schakel' kan doen gelden wegens schade welke ontstaat door Uitoefening van de visserij waarvoor deze toestemming is verleend.
De toestemminghouder vrijwaart de Coöperatie van Vissers 'De Schakel' voor alle vorderingen, welke anderen doen gelden tot vergoeding van schade, welke ontstaat door uitoefening van de visserij waarvoor deze toestemming is verleend.

Artikel 4 ontbreekt i.v.m. een onjuiste nummering van de artikelen.

Artikel 5

1. Coöperatie van Vissers 'De Schakel' heeft het recht deze toestemming in te trekken voor het gehele viswater of voor een gedeelte van het viswater, indien:
 - a. enig openbaar belang dit vordert;
 - b. de toestemminghouder in staat van faillissement is verklaard, dan wel aan hen surséance van betaling is verleend.

Artikel 6

1. De toestemminghouder dient de visserij op een zodanige wijze te doen uitoefenen dat geen hinder of overlast ontstaat. Aanwijzingen van bevoegde ambtenaren dienen te worden opgevolgd.
2. Waterstaatkundige werken die in het viswater worden uitgevoerd en door de waterbeheerder nodig geacht worden dan wel waarvoor toestemming is verleend, geven geen recht op schadevergoeding of vermindering van de vergoeding.

Artikel 7

De op- of aanzeggingen ingevolge deze toestemming kunnen rechtsgeldig geschieden bij aangetekend verzonden brief. In deze brief kunnen termijnen gesteld worden.

Artikel 8

Het niet nakomen van de bepalingen van deze toestemming en van het bepaalde bij of krachtens de Visserijwet, kan leiden tot intrekking van deze toestemming.

Bijzondere voorwaarden

1. Het vissen is niet toegestaan:
 - a. binnen een afstand van 100 meter van bewoonde bebouwing. Uitgezonderd hiervan is de eigenaar van het perceel;
 - b. binnen een afstand van 200 meter van een jachthut tijdens het jachtseizoen (15 augustus t/m 31 januari) en uitoefening van de jacht.
2. Bij de uitoefening van de visserij mogen per persoon maximaal twee (2) bovenmaatse snoekbaarzen in het bezit worden gehouden dan wel worden meegenomen.

3. De toestemminghouder draagt via de daartoe bevoegde BOA's zorg voor de controle en handhaving op de van toepassing zijnde voorwaarden en beperkingen.
4. De eigenaar van het perceel en/of gast zijn, met inachtneming van de Visserijwet, gerechtigd tot het vissen met een hengel. Dit is alleen toegestaan in aanwezigheid van de eigenaar zelf. Het vermelde verbod op de visserij binnen de geldende afstanden nabij bebouwing of jachthut geldt hier niet.
5. Toestemminghouder onthoudt zich van activiteiten die bij het vissen met beroepsvistuigen in de Reeuwijkse Plassen kan benadelen.

Bijlage 3 Afspraken duurzame visserij voor de leden van de Coöperatie van vissers De Schakel

De leden van Coöperatie van Vissers De Schakel zullen zich houden aan de afspraken uit het Visstandbeheerplan 2017-2026.

Daarnaast heeft zij voor haar leden extra afspraken gemaakt omtrent handhaving, controle, vangst- en uitzetgegevens en visbeperkende maatregelen. De afspraken zijn opgenomen in deze bijlage.

Controle op gebruikte en aantallen vistuigen , vismethodes en maaswijdtes

Controle door een bestuurslid samen met een boa van de gemeente en in overleg met de betreffende visser. De Schakel levert een boot en een bestuurs(lid) bij toerbeurt. Controle gebeurt steekproefsgewijs of na vermoeden/melding van misbruik. Dit is ook vastgelegd in het Huishoudelijk Reglement en de Statuten. Het bestuur legt dan de (onderstaande) sanctie op. Uiteraard controleren zij daadwerkelijk op de bepalingen genoemd in de visserijwet.

Afspraken duurzame visserij voor paling

Net als in de afgelopen jaren zal bij palingvangst pro rato glas- en/of pootaal worden uitzet.

Hierbij is van belang dat in de Reeuwijkse plassen de natuurlijke migratie slechts (zeer) beperkt mogelijk is, waardoor de Reeuwijkse plassen feitelijk beschouwd kunnen worden als een extensieve kweek voor consumptie-aal.

Teneinde duurzame visserij verder te waarborgen en teneinde daarbij (dus) ook te zorgen voor een goede vangstregistratie, een goede controle en handhaving en toezicht van een onafhankelijke derde partij, gelden voor de leden van de Coöperatie van vissers "De Schakel" voorts de volgende afspraken.

1. Wekelijks geeft de Coöperatie de aalvangst (op grond van art. 10a Uitvoeringsregeling Visserij) door aan EZ. Daarnaast zorgt de Coöperatie voor een jaarlijkse verklaring van een externe accountant (RA of AA) met betrekking tot de juistheid van de aan EZ doorgegeven aalvangstgegevens.
2. Aangesloten vissers doen daarnaast tijdig, per vangst, en direct bij aanlanding, per smartphone-applicatie opgave aan de BOA (zie hierna) van de totale vangst in kilo's, opdat de BOA in voorkomend geval zonder aankondiging vooraf kan controleren.
3. De Coöperatie verstrekt jaarlijks aan EZ een factuur of facturen ondertekend door de accountant met betrekking tot de in dat jaar door de Coöperatie aangekochte hoeveelheden glas- en/of pootaal voor uitzet.
4. Minimaal vier dagen vóór het daadwerkelijk uitzetten van glas- en/of pootaal meldt de Coöperatie dit aan de Watersysteembeheerder Hoogheemraadschap Rijnland of aan een andere (door EZ) aan te wijzen instantie, opdat controle op die uitzet desgewenst kan plaatsvinden.
5. Er wordt niet gevestig met: aalkisten, aaldubben, ankerkuilen, elektro-visapparaat, zegen en hokfuiken.
6. Er mogen maximaal twee stellingfuiken achter c.q. aan elkaar geplaatst worden, en niet meer dan twee stellingfuiken per hectare.

7. Per hectare water mogen niet meer dan twintig aaldobbers uitgeworpen worden en per hectare water mogen niet meer dan vier schietfuisen (is twee stel) worden gezet. Dit geldt alleen voor water binnen de gemeente Bodegraven-Reeuwijk. Bijlage bij de Afspraken duurzame visserij is een kaart van het betreffende viswater, met daarop per visser diens viswater vermeld.
8. In september/oktober/november van ieder jaar zullen drie aangewezen vissers op schierpaling vissen (na overeenstemming met DUPAN en EZ). Daarbij krijgt de gemeentelijke BOA controlemogelijkheden en daarbij zal Dupan aanwezig zijn ter advisering en monitoring.
9. Direct na de vangst wordt de schieraal (over de dijk) in de IJssel uitgezet, opdat die paling vrij kan uittrekken. Dit gebeurt in aanwezigheid van waarnemers van DUPAN.
10. De leden van de Coöperatie houden zich aan de in het Visstandbeheerplan Reeuwijkse Plassen gemaakte afspraken met betrekking tot een minimummaat voor aal (35 cm).
11. De aangesloten vissers bij De Schakel spreken uitdrukkelijk af door (één van) hen geconstateerde handelingen in strijd met de gemaakte afspraken onverwijld te zullen melden aan het bestuur en de gemeentelijke BOA.
12. Naleving van de gemaakte afspraken zal gecontroleerd worden (krachtens te sluiten convenant) door een BOA van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk. De controles vinden onaangekondigd plaats, zowel op het water als aan de wal, waarbij het streven is om iedere aangesloten visser vooralsnog ten minste twee maal per jaar te controleren. Het uitgewerkte controlesysteem zal worden vastgelegd in een convenant met de gemeente Bodegraven-Reeuwijk. Onderdeel van het systeem is in ieder geval dat de BOA op ieder moment kan zien waar zich een vissersvaartuig bevindt, dat de visser uitvaren en aanlanden meldt en dat de visser direct bij aanlanding opgave doet van vangsten in kilo's.
13. Een door de BOA in een proces-verbaal of in een schriftelijke mededeling aan het bestuur van De Schakel vastgelegde schending van een afspraak, verplicht de betreffende visser om aan De Schakel een boete te betalen van € 500,--. Deze boete zal worden gebruikt voor de aanschaf van glas- en/of pootaal. Een tweede, in een proces-verbaal of schriftelijke mededeling vastgelegde, schending binnen vijf jaar na constatering van de eerste, betekent voor de aangesloten visser roeyment als lid van De Schakel.
14. De aangesloten visser is tevens verplicht de extra kosten te vergoeden die de BOA in rekening brengt in verband met de geconstateerde schending. Het gaat dan onder meer, maar niet beperkt tot, de kosten verbonden aan het opmaken van een proces-verbaal of de kosten verbonden aan het doen van een schriftelijke mededeling aan het bestuur van De Schakel.

Evaluatie aal

Jaarlijks vindt evaluatie plaats van vangsten en uitzetten. Mocht er een sterk neerwaartse trend zijn in vangsten, dan kan de uitzet worden verhoogd en/of kunnen de vangstmogelijkheden worden beperkt. Mocht er een sterk opwaartse trend zijn in vangsten, dan geldt het omgekeerde. Overigens vindt in 2019 monitoring door het Hoogheemraadschap Rijnland plaats.

Opmerking verdient dat sprake is van een (vrijwel) gesloten systeem, zodat onverhoopte en onverwachte overbevissing alleen schade zou kunnen toebrengen aan het gegroeide bestand aan zélf uitgezette glas- en/of pootaal.

Afspraken duurzame visserij voor schubvis

In aanvulling op de in het Visstandbeheerplan Reeuwijkse Plassen genoemde afspraken gelden voor de aangesloten vissers van De Schakel de volgende afspraken met betrekking tot de schubvis.

1. Andere schubvis dan snoekbaars wordt direct teruggezet.
2. Coöperatie De Schakel en haar aangesloten vissers houden zich aan een gestrekte maaswijdte van ten minste 130 mm voor snoekbaarsnetten en 1 net van 50 m per 4 ha. De minimummaat van snoekbaars wordt verhoogd van 42 cm naar 50 cm.
3. De Schakel en de aangesloten vissers houden zich ook aan een gesloten tijdvak voor visserij op snoekbaars van 1 april tot en met 31 augustus.
4. Karpers of zeelt gevangen met stand want worden gefotografeerd en gemeten en daarna teruggezet.
5. Controle op het hiervoor onder 1 tot en met 4 genoemde vindt plaats door een BOA van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk. De hiervoor onder "afspraken duurzame visserij voor de paling" onder 2, 3, 11, 12, 13 en 14 vastgelegde afspraken zijn van overeenkomstige toepassing.
6. Jaarlijks vindt evaluatie plaats van vangsten. Mocht er een sterk neerwaartse trend zijn in vangsten, dan kan de uitzet worden overwogen of kunnen de vangstmogelijkheden worden beperkt. Mocht er een sterk opwaartse trend zijn in vangsten, dan geldt het omgekeerde.

Bijlage 4 Overzicht afspraken duurzame visserij van de zelfstandige beroepsvissers, leden van Vereniging Het Keernet en leden van Coöperatie van vissers De Schakel

In de wetgeving is in het kader van een duurzame en doelmatige visserij een aantal zaken geregeld. Het gaat daarbij om:

- de tijden waarop niet op bepaalde vissoorten mag worden gevestigd, de zogenaamde "gesloten tijden";
- de minimale grootte van vis die mag worden meegenomen;
- de maaswijdte van netten en fuiken.

De regels gelden zowel voor de beroepsvissers en, waar van toepassing, voor de sportvissers.

In het Reeuwijkse Plassengebied hebben de vier zelfstandige beroepsvissers (de heren Van Eeuwijk, Van 't Hoog, Van der Laan en Verstoep) en de visser die lid is van Vereniging Het Keernet (de heer Straver), op een aantal punten afgesproken in het kader van duurzame en doelmatige visserij zichzelf verdergaande beperkingen op te leggen dan de wettelijk vastgestelde. Ook Coöperatie van vissers De Schakel heeft haar leden verdere beperkende maatregelen opgelegd (deze zijn in bijlage 3 omschreven).

In onderstaand overzicht is aangegeven welke wettelijke regelingen van kracht zijn en welke extra beperkingen de hiervoor genoemde beroepsvissers zich ten opzichte van de wettelijke bepalingen opleggen. Daar waar in het overzicht geen nadere afspraken zijn opgenomen, houden de vissers zich aan de wettelijke regelingen.

Wettelijke regelingen	Afspraken tussen de zelfstandige beroepsvissers en lid van Vereniging Het Keernet	Afspraken voor leden van Coöperatie van vissers De Schakel (zie ook Bijlage 3)
<p>Gesloten tijden</p> <p>Reglement – Artikel 6 <u>1 april t/m 31 mei voor:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Hengel geaasd met slachtproducten - Visfuike - Ankerkuil - Zegen - Staand net <p>Uitvoeringsregeling – Artikel 5c <u>1 maart t/m 31 mei voor:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Snoek <p>Uitvoeringsregeling – Artikel 5c <u>1 april t/m 31 mei voor:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Baars - Snoekbaars 	<p>Gesloten tijden</p> <p>- Snoekbaars: 1 maart t/m 30 september</p>	<p>Gesloten tijden</p> <p>- Snoekbaars: 1 april t/m 31 augustus</p>

Wettelijke regelingen	Afspraken tussen de zelfstandige beroepsvissers en leden van vereniging Het Keernet	Afspraken voor leden van Coöperatie van vissers De Schakel (zie ook Bijlage 3)
<p>Gesloten tijden</p> <p>Uitvoeringsregeling – Artikel 32a <u>1 september t/m 30 november</u> Alle vistuigen, niet zijnde een hengel, die in hoofdzaak worden gebruikt of zijn bestemd voor de vangst van aal (waaronder aaldogger, aal-fuik, aalhoekwant, aalkistje, aalzegen, anker-kuil, electrovisapparaat, peur, visfuik).</p>	<p>Gesloten tijden</p>	<p>Gesloten tijden</p>
<p>Minimale grootte vissoorten</p> <p><u>Uitvoeringsregeling – Artikel 5b</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Aal – 28 cm - Baars – 22 cm - Snoek – 45 cm - Snoekbaars – 42 cm 	<p>Minimale grootte vissoorten</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aal - 35 cm - Snoekbaars - 50 cm 	<p>Minimale grootte vissoorten</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aal - 35 cm <p>4 lid 3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Snoekbaars - 50 cm
<p>Maaswijdten</p> <p><u>Reglement – Artikel 4</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Aalzegen - 20 mm - Kruisnet - 20 mm - Ankerkuil - 25 mm - Staand net - 101 mm 	<p>Maaswijdten</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aalfuik - 24 mm - Snoekbaarsnet - 130 mm 	<p>Maaswijdten</p> <p>Aalfuik - 20 mm Aangevuld met tenminste twee zuiverronde ringetjes met een diameter binnenwerks van tenminste 13 mm, conform artikel</p> <ul style="list-style-type: none"> - Snoekbaarsnet - 130 mm

Bijlage 5 Kaderrichtlijnwater-oordelen (2015)

Biologie

Kwaliteitselement	Laatste meetjaar	KRW-oordeel
Waterplanten	2012	Ontoereikend
Vis	2010	Slecht
Fytoplankton	2014	Slecht
Macrofauna	2012	Matig

Waterplanten

Waterplanten scoren ontoereikend op de KRW maatlat. In de gehele plas zijn er nauwelijks ondergedoken waterplanten aangetroffen. Op enkele redelijk beschutte plaatsen zijn drijfplanten (gele plomp en witte waterlelie) aangetroffen.

De waterplanten scoren niet "slecht" omdat er langs de oevers emerse waterplanten (riet, verschillende soorten zegge's en lisdodde) groeien.

Natuurvriendelijke oevers

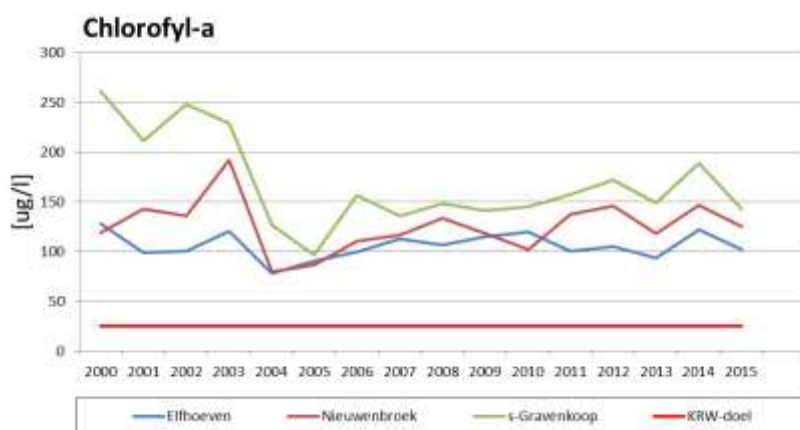
In de periode 2012-2014 is er ongeveer 12 km natuurvriendelijke oever aangelegd. De planten op de droge oever ontwikkelen zich goed. In de smalle (1 á 5 meter breed) ondiepe zone zijn tijdens de monitoring in 2015 ondergedoken waterplanten (soorten??) aangetroffen. Uitbreiding naar diepere delen is niet geconstateerd.

Vis

In 2010 zwom er 89,1 kg vis per ha in de Reeuwijkse plassen. Er zijn 14 soorten aangetroffen. De brasem was de meest voorkomende (83%) gevolgd door de snoekbaars (10,3%). De andere soorten zijn in zeer kleine percentages aangetroffen.

Fytoplankton

Het chlorofyl-gehalte (maat voor de algengroei) is erg hoog. Het KRW-doel voor chlorofyl is 25 ug/l. In de Reeuwijkse plassen ligt het zomergemiddelde tussen de 100 en 150 ug/l.

Macrofauna

Macrofauna scoort "matig" op de KRW-maatlat. In bijna alle waterlichamen binnen het hoogheemraadschap van Rijnland scoort de macrofauna "matig". De Reeuwijkse plassen zijn hierop geen uitzondering.

Biologisch ondersteunende stoffen

Kaderrichtlijnwater-oordelen (huidige toestand 2015). Het oordeel is gebaseerd op de laatste 3 meetjaren (volgens protocol).

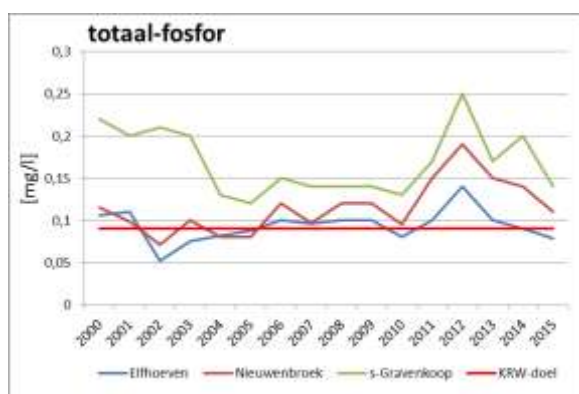
Parameter	Laatste meetjaar	KRW-oordeel
Totaal-fosfor	2015	Ontoereikend
Totaal-stikstof	2015	Slecht
Doorzicht	2015	Slecht
Chloride	2015	Goed

Chloride

Het chloride gehalte in de Reeuwijkse plassen ligt tussen de 50 en 100 mg/l. Dit is voor het gebied van Rijnland laag. Het chloridegehalte zal geen beletsel zijn voor een diverse ecosysteem.

Vermestende stoffen (totaal-fosfor en totaal-stikstof)

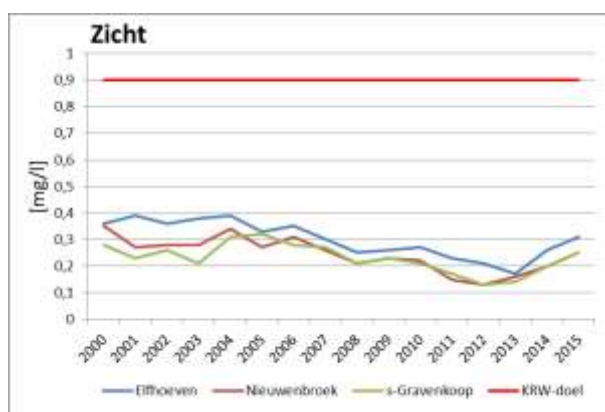
De vermestende stoffen zitten 1,5 tot 2 maal boven de KRW-doelen. De belangrijkste bronnen van deze stoffen zijn het inlaatwater, nalevering vanuit de waterbodembodem en af- en uitspoeling van de aanliggende percelen.

De concentraties variëren van jaar tot jaar. In de laatste 15 jaar is geen trend waarneembaar. De piek in 2012 kan gevolg zijn van de aanleg van de NVO's (toevoer van gebiedsvreemd materiaal voor de aanleg).

Doorzicht

Het doorzicht in de plassen is zeer laag. Meer dan 30 cm wordt zelden behaald. Het doorzicht wordt voornamelijk bepaald door het chlorofyl (de levende algen), humuszuren en zwevende stof (organische en anorganische deeltjes). In Reeuwijk zullen de algen een belangrijke oorzaak zijn.

Biologische waterkwaliteit Broekvelden Vettenbroek

Broekvelden Vettenbroek is een diepe zandwinplas. De plas is door het hoogheemraadschap aangewezen als waterlichaam met het watertype M20 (Matig grote diepe gebufferde meren).

Biologie

Kaderrichtlijnwater-oordelen (huidige toestand 2015). Het oordeel is gebaseerd op de laatste 2 metingen (volgens protocol).

Kwaliteitselement	Laatste meetjaar	KRW-oordeel
Waterplanten	2012	Matig
Vis	2010	Goed
Fytoplankton	2014	Goed
Macrofauna	2012	Matig

Waterplanten

Waterplanten scoren matig op de KRW maatlat. Om goed te scoren (1 klasse omhoog) moeten de bedekkingen en de maximale diepte waarop waterplanten zijn aangetroffen omhoog.

In de submerse zone (1 tot 7,5 meter diep) zijn kranswieren, tengerfontijnkruid en smalle waterpest aangetroffen. De bedekkingen liggen tussen de 0 en 70%. DE waterplanten zijn tot een diepte van 4 meter aangetroffen.

Langs de oevers staan emerse waterplanten (voornamelijk riet). Het riet meestal op de droge oever en niet in het water (waterriet).

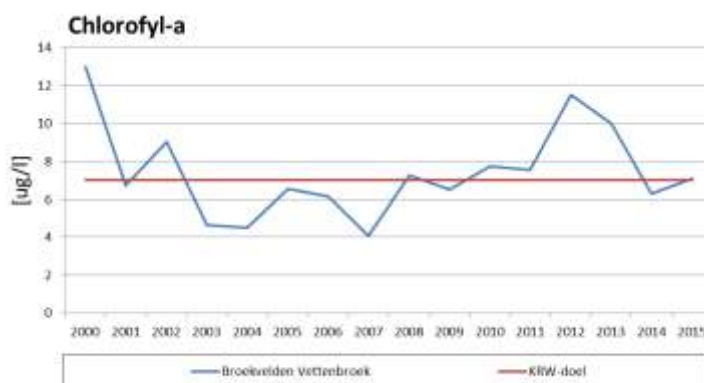
Vis

In 2012 zwom er 20,3 kg vis per ha in Broekvelden Vettenbroek. Dit is zelfs voor een geïsoleerde zandwinplas een laag bestand. In totaal zijn 8 vissoorten aangetroffen. Op basis van biomassa wordt het bestand aangevoerd door brasem (42%), gevolgd door baars (33%) en snoek (18%).

Op basis van de bemonstering in 2012 zal het KRW-oordeel "matig" zijn.

Fytoplankton

Het chlorofyl-gehalte (maat voor de algengroei) is laag. Het KRW-doel voor chlorofyl is 7 ugr/l. In Broekvelden Vettenbroek schommelt het chlorofyl-gehalte rond deze norm. Ondanks het lage chlorofyl-gehalte komen er af en toe nog drijfvlagen voor.

Macrofauna

Macrofauna scoort "matig" op de KRW-maatlat. In bijna alle waterlichamen binnen het hoogheemraadschap van Rijnland scoort de macrofauna "matig". Broekvelden Vettenbroek is hierop geen uitzondering.

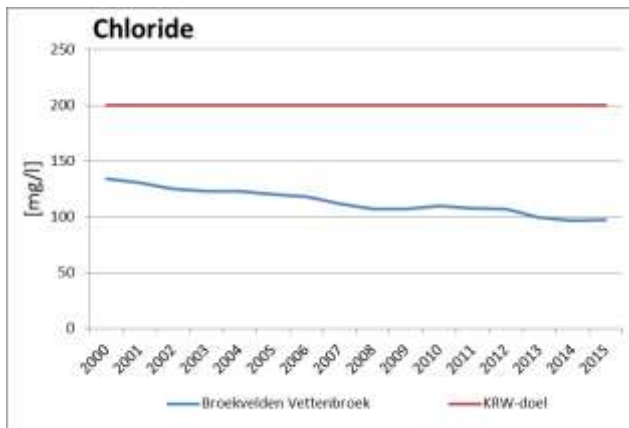
Biologisch ondersteunende stoffen

Kaderrichtlijnwater-oordelen (huidige toestand 2015). Het oordeel is gebaseerd op de laatste 3 meetjaren (volgens protocol).

Parameter	Laatste meetjaar	KRW-oordeel
Totaal-fosfor	2015	Goed
Totaal-stikstof	2015	Goed
Doorzicht	2015	Matig
Chloride	2015	Goed

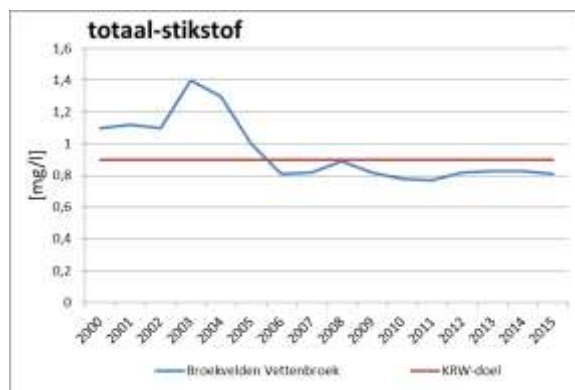
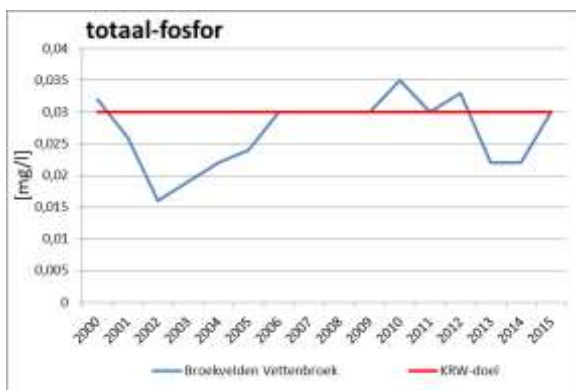
Chloride

Het chloride gehalte in Broekvelden ligt rond de 100 mg/l. De plas is langzaam aan het verzoeten. Dit komt omdat de plas alleen gevoed wordt door zoet regenwater.

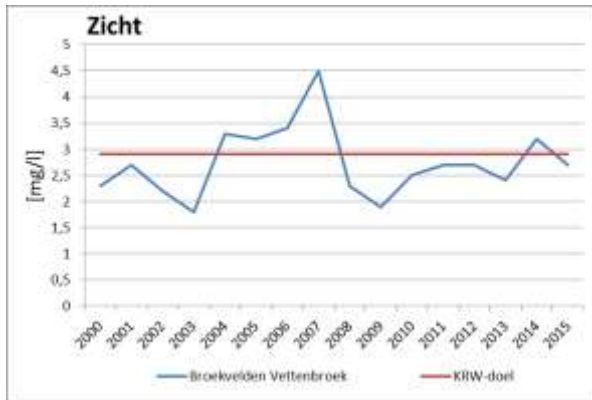
Vermestende stoffen (totaal-fosfor en totaal-stikstof)

De concentraties van de vermistende stoffen zitten liggen rond de de KRW-doelen. De bronnen voor deze stoffen zijn het regenwater, droge depositie en grondwater (de plas heeft door zijn diepte direct contact met het grondwater).

Doorzicht

Het doorzicht in de plassen is voor een plas in het gebied van Rijnland hoog. Ondanks dat wordt het KRW-doel niet gehaald.

Bijlage 6 Illustraties en tabellen

Figuur 2.1	Plangebied	blz 10
Figuur 2.2	Natuur Netwerk Nederland	blz 15
Figuur 3.2	Kadastrale kaart Reeuwijkse Plassen	blz 29
Figuur 4.1	Gewenste viswatertypen Reeuwijkse Plassen	blz 31
Figuur 6.1	Zelfvoorzienend watersysteem Reeuwijkse Plassen	blz 42
Figuur 6.2	Door verflauwing van de oevers worden vestigings- en leefomstandigheden voor water- en oeverplanten verbeterd	blz 45
Figuur 6.3	Ook de aanlanding van plasbermen biedt mogelijkheden voor vegetatie en vis	blz 45
Afbeelding 2.1	Sfeerbeeld van de Reeuwijkse Plassen	blz 10
Afbeelding 3.1	Palingfuij	blz 28
Afbeelding 4.1	Snoek	blz 31
Afbeelding 5.1	Beschadiging als gevolg van aalscholvervraat	blz 39
Tabel 2.1	Oppervlaktes en dieptes van de Reeuwijkse Plassen en Breevaart	blz 11
Tabel 3.1	De verschillende viswatertypen van het Reeuwijkse Plassengebied	blz 22
Tabel 3.2	Voorkomen vissoorten	blz 25
Tabel 4.1	Huidige en gewenste viswatertypen	blz 31
Tabel 4.2	Mogelijkheden van de diverse visserijtypen in de nagestreefde Viswatertypen	blz 33
Tabel 6.1	Te verwachten lengteklassen in de vangst bij verschillende gestrekte maaswijdtes	blz 48